

Bibliotekos pažangai

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MARTYNO
MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

PROJEKTO „BIBLIOTEKOS PAŽANGAI“

BIBLIOTEKŲ DARBUOTOJŲ APKLAUSA

2009

(1 instrumentas)

**PERKANČIOJI
ORGANIZACIJA:**

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

**PERKANČIOSIOS
ORGANIZACIJOS
KONTAKTINIS ASMUO:**

Ugnė Rutkauskienė

ATLIKĖJAS:

UAB "TNS Gallup"

PROJEKTO VADOVAS:

Viktorija Jonikova

ATASKAITĄ RENGĖ:

Viktorija Jonikova, Lina Jasaitienė, Dalia Mazuronytė

**TYRIMO VYKDYMO
KOMANDA:**

Duomenų departamento vadovas: Artūras Valionis
Apklausėjų departamento vadovė: Živilė Kurapkienė
Duomenų failo tvarkymas: Giedrė Blonskienė

KONTAKTAI:

TNS Gallup, Raugyklos g. 15, LT-01140 Vilnius, Lietuva
tel. (5) 210 66 19, fax. (5) 210 66 01, e-mail:
viktorija.jonikova@tns-gallup.lt

Turinys

1. Tyrimo metodologija	3
2. Tyrimo rezultatų santrauka	3
3. Apklausoje dalyvavusių bibliotekininkų charakteristikos	8
4. Vieša interneto prieiga bibliotekose	9
4.1. Bibliotekos, teikiančios viešą interneto prieigą, ir poreikio šiai paslaugai patenkinimas	9
4.2. Viešos interneto prieigos techninis aptarnavimas	11
4.3. Metodinė pagalba teikiant viešos interneto prieigos paslaugas	13
5. Viešos interneto prieigos nauda vietos bendruomenei	14
6. Bibliotekininkų gebėjimai ir įgūdžiai teikiant viešą interneto prieigą	18
6.1. Naudojimasis kompiuteriu ir kiti baziniai IT įgūdžiai	18
6.2. Naudojimosi internetu ir jo ištekliais įgūdžiai	21
6.3. Interneto naujovių žinomumas ir naudojimosi jomis įgūdžiai	28
7. Inicijatyvos pritraukiant naujus viešos interneto prieigos vartotojus	31
7.1. Inicijatyvos bibliotekų lygmenyje	31
7.2. Asmeninės inicijatyvos mokant ir konsultuojant naudotis kompiuteriu ir internetu	32
7.3. Viešinimo įgūdžiai ir susijusios asmeninės inicijatyvos	35
8. Specifinių grupių atstovų naudojimasis VIP	37
8.1. Specifinių grupių lankymosi bibliotekose dažnis	37
8.2. Paslaugos, kuriomis naudojasi specifinių grupių atstovai	38
8.3. Bibliotekininkų inicijatyvos pritraukiant ir apmokant specifinių grupių atstovus	40
8.4. Bibliotekininkų gebėjimai aptarnauti vartotojus su specialiaisiais poreikiais	41
9. Bibliotekų teikiamos paslaugos ir įvaizdis	42
9.1. Paslaugų teikimo bibliotekose pokyčio vertinimas	42
9.2. Bibliotekos įvaizdis bibliotekininkų akimis	45
10. Išvados ir apibendrinimai	49

1. Tyrimo metodologija

Apklausa buvo vykdoma savipildos metodu, t.y. klausimyną bibliotekininkai pildė savarankiškai. Tyrimo metu buvo apklausiami bibliotekininkai, aptarnaujantys ar ateityje aptarnausiantys viešos interneto prieigos lankytojus bei dalyvavę/dalyvausiantys projekto „Bibliotekos pažangai“ mokymų programoje.

Apklausa pradėta vykdyti 2009 rugsėjo 7 dieną, baigta 2009 rugsėjo 21 dieną. Apklausoje metu apklausti 609 bibliotekininkai.

Analizuojant respondentų atsakymus į klausimus ataskaitoje pateikiami bendrieji atsakymų pasiskirstymai. Pateikiamose grafinėse iliustracijose statistiškai reikšmingi pokyčiai žymimi tik 2009 metų tyrimo rezultatams. Žaliu apskritimu žymimi reikšmingi pozityvūs (reikšmės padidėjimas) pokyčiai, įvykę per 2008 metus, lyginant su 2007 metais, raudona (arba geltona) – negatyvūs (reikšmės sumažėjimas).

Didžiausia statistinė paklaida vertinant visų respondentų (600 žmonių) atsakymus yra lygi $\pm 3,3\%$ (esant 95% patikimumo lygmeniui).

2. Tyrimo rezultatų santrauka

Vieša interneto prieiga bibliotekose

Bibliotekos, teikiančios viešą interneto prieigą, ir poreikio šiai paslaugai patenkinimas

78% apklausoje dalyvavusių bibliotekų yra teikiama vieša interneto prieiga. Lyginant su 2008 metų apklausoje duomenimis, viešą interneto prieigą turinčių bibliotekų skaičius išaugo 10 procentinių punktų (toliau p.p.).

Miesto bibliotekos (92%) viešo interneto prieigą turi dažniau nei kaimų bibliotekos (74%)¹.

Viešos interneto prieigos darbo vietų skaičius bibliotekose darbo dienomis nėra pakankamas – 84% apklaustų bibliotekų darbuotojų teigė, jog jų bibliotekoje būna eilės prie viešos interneto prieigos. Be to, nors interneto vietų skaičius bibliotekose buvo nuolat didinamas, eiles prie interneto prieigos nurodančių bibliotekininkų per tiriamus metus padaugėjo 6 p.p.

Savaitgaliais eiles prie viešos interneto prieigos mini 34% apklaustų bibliotekų darbuotojų. Lyginant su ankstesnių metų tyrimu, jų dalis sumažėjo 17 p.p.

Miesto bibliotekose jaučiamas mažesnis viešos interneto prieigos darbo vietų skaičiaus trūkumas tiek savaitgaliais, tiek darbo dienomis.

Viešos interneto prieigos techninis aptarnavimas

Dažniausiai bibliotekose viešos interneto prieigos kompiuteriams techninę priežiūrą teikia centrinės bibliotekos IT specialistas (86%). Samdomų įmonių ar asmenų paslaugomis naudojasi 11% bibliotekų, o 9% minėtus kompiuterius prižiūri patys.

Techninio aptarnavimo pobūdis 2008 metais (lyginant su situacija 2007 metais) nepasikeitė nei visoje šalyje, nei atskirai vertinant situaciją miesto bibliotekose.

94% bibliotekininkų, dirbančių su vieša interneto prieiga, yra patenkinti techniniu IT aptarnavimu. Su IT techninės priežiūros kokybės vertinimu susijusių pokyčių per 2008m. metus nestebima.

Interneto greičiu bibliotekose jų darbuotojai yra labiau patenkinti (62%) nei nepatenkinti (32%) ir, lyginant su 2008 metų tyrimo rezultatais, patenkintųjų interneto greičiu skaičius augo 2 p.p.

Pasitenkinimas/ nepasitenkinimas interneto greičiu miesto ir kaimo bibliotekose nesiskiria.

Metodinė pagalba teikiant viešos interneto prieigos paslaugas

¹ informacija apie rezultatų skirtumus miesto ir kaimo bibliotekose pateikiama tai atvejais, kuomet stebimi atsakymų pasiskirstymo skirtumai. Jei informacija apie rezultatų pasiskirstymą mieste/ kaime nepateikiama, vadinasi atsakymų skirtumų nėra.

Dažniausiai bibliotekininkai, aptarnaudami viešą interneto prieigą, konsultuojasi su centrinės bibliotekos darbuotojais (86%) arba naudojami metodine medžiaga (66%). 2008m. dažniau buvo naudojama metodine medžiaga mokymui ir konsultavimui (11 p.p.), rečiau – veiklos vadovais ir gairėmis (-9 p.p.).

Metodinės medžiagos 2008 metais pakako 88% apklaustų bibliotekų darbuotojų. Ir, lyginant su 2007 metais, situacija nepakito.

Viešos interneto prieigos nauda vietos bendruomenei

Dažniausiai bibliotekų darbuotojų minima viešos interneto prieigos nauda bendruomenei: bendravimo su draugais ir artimaisiais gerinimas (77%), laisvalaikio praturtinimas (69%), pagalba atlikti su mokslais ir studijomis susijusius (63%) bei einamuosius darbus (42%).

Bibliotekų darbuotojų nuomone, dažniausiai viešos interneto prieigos vartotojai bibliotekose teikiamu internetu bendrauja (89%), ieško laisvalaikio ar kultūrinės informacijos (47%), naudojami internetu ekonominei veiklai (41%) ar ieško darbo (40%).

Tuo tarpu bibliotekininkai labiausiai skatina naudotis vieša interneto prieiga ekonominei veiklai (50%), darbo paieškai (45%), bendravimui (41%), mokslui ir studijoms (39%), kultūrai ir laisvalaikiui (33%) bei sveikatai (32%).

Bibliotekų filialų miestuose darbuotojai dažniau yra linkę skatinti naudotis bendravimo galimybėmis.

Duomenis palyginus su 2008 metų tyrimo rezultatais, pastebima, kad naudojimosi skatinimas beveik visais informacijos ištekliais yra sumažėjęs.

Miestuose skatinimo sumažėjimas ne toks drastiškas kaip šalies mastu: per 2008 metus mieste dirbantys bibliotekininkai mažiau skatino naudotis informacija, susijusia su švietimu (-11p.p.), interneto naujovėmis (-34p.p.) ir interneto turinio kūrimu (-7p.p.).

Bibliotekininkų gebėjimai ir įgūdžiai teikiant viešą interneto prieigą

Naudojimasis kompiuteriu ir kiti baziniai IT įgūdžiai

Dauguma (88%) su vieša interneto prieiga dirbančių ar dar tik dirbsiančių bibliotekininkų moka dirbti kompiuteriu. Lyginant su 2007 metais, 2008 metais kompiuteriais darbe naudojosi 10p.p. daugiau bibliotekininkų.

Tuo tarpu miesto bibliotekose kompiuteriu moka dirbti absoliuti dauguma (97%) bibliotekininkų, ir šis pokytis nebuvo toks ryškus (4p.p.)

Dauguma (77%) bibliotekininkų bazinius darbo kompiuteriu įgūdžius linkę vertinti kaip pakankamus. Per tiriamuosius metus situacija iš esmės nei kiek nepakito.

Tarp mieste dirbančių bibliotekininkų savo įgūdžius pakankamai įvardijusių dalis yra gerokai didesnė, nei visoje Lietuvoje, o per analizuojamus metus jų įgūdžių vertinimas paaugo 11p.p.

Tarp bazinių naudojimosi kompiuteriais įgūdžių stipriausi yra bendrieji kompiuterių naudojimo (pelės naudojimas, teksto rinkimas) (91% įvertino pakankamai) bei elektroninio laiško siuntimo su prisegtu dokumentu (79%) įgūdžiai. Be to, pakankamai šiuos įgūdžius įvardijusiųjų dalis per analizuojamus metus išaugo (atitinkami 4p.p. bei 6p.p.). Techninių problemų šalinimo (63%) bei kompiuterinių programų naudojimo (63%) įgūdžiai įvertinti prasčiau ir per analizuojamą periodą jų vertinimas nepagerėjo.

Miesto bibliotekų darbuotojai visus įgūdžius įvertino geriau, be to tarp šių bibliotekininkų pagerėjo elektroninio laiško siuntimo su prisegtu dokumentu (8p.p.) bei pagrindinių techninių problemų šalinimo (12p.p.) įgūdžiai.

Naudojimosi internetu ir jo ištekliais įgūdžiai

75% bibliotekininkų teigia turintys pakankamus įgūdžius naudotis internetu. Per tiriamuosius metus šių įgūdžių vertinimas nepakito.

Dirbantieji miestų bibliotekose turi geresnius naudojimosi internetu įgūdžius.

Detalizavus internetinius įgūdžius paaiškėjo, jog geriausi yra interneto naudojimo bendriesiems tikslams (88% įvertino pakankamai) bei naudojimosi internete siūlomomis paieškos sistemomis (87%) įgūdžiai. Tuo tarpu prasčiausiai vertinami įgūdžiai - naudojimosi bylų apsikeitimo programomis (28%) ir interneto svetainės kūrimas (16%).

Per 2008 metus, lyginant su 2007 metais, bibliotekininkų naudojimosi internetu bendraisiais tikslais (7p.p.), telefoniniams pokalbiams (7p.p.) ir informacijos paieškai (4p.p.) įgūdžiai sustiprėjo, tačiau susilpnėjo įgūdžiai naudotis duomenų bazėmis internete (11p.p.).

Dirbantieji miestų bibliotekose labiau įgudę naudotis interneto ištekliais, tačiau įgūdžių vertinimo pokytis, lyginant su ankstesniais metais, nestebimas.

Dažniausiai bibliotekininkai savarankiškai naudojo paieškos įrankius informacijai rasti (91%) arba siuntė elektroninius laiškus su prisegtais dokumentais (82%). Rečiau savarankiškai atliktos veiklos: naudojimas bylų apsiikeitimo programomis (21%), programinės įrangos diegimas (21%) bei internetinio puslapio kūrimas (11%). Per 2008 metus (lyginant su 2007 metais) padaugėjo bibliotekininkų, kurie savarankiškai naudojo paieškos įrankius (12p.p.), siuntė elektroninius laiškus su prisegta informacija (7p.p.), dalyvavo diskusijų forumuose (6p.p.), naudojo internetą telefoniniams pokalbiams (6p.p.). *Mieste dirbantys bibliotekininkai yra linkę dažniau savarankiškai naudotis beveik visais interneto ištekliais; be to, per tiriamąjį laikotarpį dauguma išteklių savarankiškai naudotis imtasi dar dažniau.*

Dauguma bibliotekininkų žino apie galimybes internete susirasti įvairios informacijos ar pasinaudoti teikiamomis paslaugomis (97% ir daugiau). 72% ir daugiau ne tik žino analizuojamus interneto išteklius ir konsultavimo galimybes, bet ir geba jais naudotis. Tuo tarpu konsultavimui pakankamai naudojimosi įgūdžiais pasižymi 30%-50% bibliotekininkų. Išimtimi laikytinas interneto turinio kūrimas, apie kurį nieko nežino 10% apklaustųjų, o dar 61% žino, tačiau nemoka naudotis.

Miestuose dirbantys bibliotekininkai dažniau turi geresnes žinias ir naudojimosi įgūdžius naudojant visus interneto išteklius.

2008 metais sumažėjo bibliotekininkų, nemokančių naudotis kultūrinės/ laisvalaikio informacijos (5p.p.) bei darbo paieška (4p.p.), elektroninėmis bendravimo priemonėmis (4p.p.) ir interneto ištekliais ekonominei veiklai vykdyti (7p.p.). Daugiau bibliotekininkų išmoko naudotis sveikatos informacija (7p.p.). *Tarp miesto bibliotekininkų padaugėjo mokančiųjų naudotis elektroninio bendravimo galimybėmis (5p.p.), sveikatos informacija (11p.p.) bei interneto ištekliais ekonominei veiklai (16p.p.).*

Interneto naujovių žinomumas ir naudojimosi jomis įgūdžiai

Geriausiai žinomos interneto naujovės – Wikipedia (ją žino 81% bibliotekininkų), vaizdo įrašų dalinimosi sistemos (66%) bei blogai (62%). Šiomis naujovėmis moka naudotis atitinkamai 65%, 42% bei 36% apklaustųjų. O atitinkamai 34%, 15% ir 10% bibliotekininkų šiomis programomis naudotis galėtų mokyti ir kitus.

Apie kitas naujoves (Library 2.0, Flickr, Web 2.0, RSS, Del.icio.us) žino vidutiniškai tik maždaug kas antras bibliotekininkas, kas trečias moka jomis naudotis ir visai nedaugelis galėtų pamokyti naudotis šiomis programomis kitus.

Miesto bibliotekų darbuotojai dažniau žino daugelį interneto naujovių, tačiau nepakankamai, kad galėtų konsultuoti.

Per 2008 metus įvyko pozityvūs pokyčiai: vis daugiau bibliotekininkų susipažįsta su naujovėmis (ne tik žino, bet ir moka naudotis); mažėja tokių, kurie apie naujoves nežino nieko.

76% bibliotekininkų nurodė, kad jų interneto naudojimo įgūdžiai yra nepakankami ir per 2008 metus įgūdžių naudotis interneto naujovėmis lygis nepakito.

Miesto bibliotekose naudojimosi interneto naujovėmis įgūdžiai vertinami geriau, be to, per 2008 metus 7p.p. padaugėjo šiuos įgūdžius pakankamai įvertinusių bibliotekininkų bei 8 p.p. sumažėjo juos įvertinusių visiškai nepakankamai.

Iniciatyvos pritraukiant naujus lankytojus/ VIP vartotojus

Iniciatyvos bibliotekų lygmenyje

62% bibliotekų darbuotojų teigė, jog jų bibliotekoje 2008 metais buvo organizuotos lankytojų pritraukimo arba skatinimo naudotis vieša interneto prieiga akcijos. IT mokymai per 2008 metus buvo organizuoti beveik kas antroje (46%) bibliotekoje.

Lyginant akcijų ir mokymų organizavimo 2008 ir 2007 metais dažnius, pastebime, kad IT mokymų organizavimo praktika nepakito. Tuo tarpu nors akcijos 2008 metais buvo retesnės, jas vykdė tiek pat bibliotekų.

Populiariausios priemonės, kuriomis skatinama naudotis vieša interneto prieiga, - skatinimas žodžiu, asmeniškai (82%) bei skelbimai (62%). Gana dažnai skatinimai vyksta ir plakatu (32%), atvirų durų dienų (29%) arba lankstinukų (28%) pagalba.

Miestų bibliotekose asmeninio skatinimo būdas yra retesnis.

2008 metais, lyginant su 2007, ženkliai sumažėjo lankstinukų naudojimas (33p.p.), buvo mažiau organizuojama specializuotų mokymų (6p.p.) ar kabinama naudotis vieša interneto prieiga raginančių

skelbimų (9p.p.).

Miestų bibliotekose viešos interneto prieigos pritraukimui taip pat rečiau naudojami lankstinukai (36p.p.) bei mažiau organizuota mokymų (7p.p.).

Asmeninės iniciatyvos mokant ir konsultuojant naudotis kompiuteriu ir internetu

55% bibliotekininkų prisidėjo prie viešos interneto prieigos vartotojų mokymo naudotis internetu ir kompiuteriu. Dažniausiai buvo prisidedama prie mokymų organizavimo (36%). Duomenis lyginant su ankstesniais metais, reikšmingų pokyčių nestebima, tik 6 p.p. sumažėjo bibliotekininkų, prisidėjusių prie medžiagos mokymams rengimo, dalis.

Miestų bibliotekose sumažėjo prisidėjusių rengiant mokymų medžiagą (7p.p.), rečiau konsultuojami ir mokymų programų rengėjai (7p.p.).

73% bibliotekininkų mano, kad jie turi pakankamus įgūdžius padėti lankytojams.

Miesto bibliotekų darbuotojai dažniau mano turintys pakankamus įgūdžius.

Lyginant su ankstesnių metų tyrimo duomenimis, padaugėjo pagalbos žmonėms įgūdžius įvertinusių pakankamais (8p.p.) ir sumažėjo juos vertinančių visiškai pakankamais dalis (7p.p.), tad bendra pakankamais savo įgūdžius vertinančių dalis nepakito.

Miesto bibliotekose savo įgūdžius pakankamais įvertinusių dalis paaugo labiau (14p.p.), tad padidėjo ir bendra pakankamais įgūdžiais pasižyminčiųjų dalis.

93% bibliotekininkų kas dieną konsultuoja viešo interneto prieigos vartotojus ir dažniausiai tai daro 1-3 kartus per dieną (58%).

Viešinimo įgūdžiai ir susijusios asmeninės iniciatyvos

81% bibliotekininkų mano, kad bibliotekos teikiamų paslaugų viešinimo visuomenei įgūdžiai yra daugiau ar mažiau pakankami, tuo tarpu bendravimo su žiniasklaida ir valdžios atstovais įgūdžius pakankamais įvardijo 67% apklaustųjų.

Per 2008 metus, lyginant su situacija 2007 metais, bibliotekininkų teikiamų paslaugų viešinimo įgūdžiai iš esmės nepakito, o bendravimo su valdžia ir žiniasklaida įgūdžiai yra vertinami prasčiau (9 p.p. sumažėjo įvertinusių juos pakankamais).

88% bibliotekininkų nurodė nors kartą savarankiškai vykdę viešinimo veiklas. Dažniausiai yra rašomi straipsniai į regioninę (61%), bendraujama su žiniasklaida (57%), kalbama viešai (55%).

Miesto bibliotekininkai dažniau yra rašę straipsnius į nacionalinę spaudą bei rengę medžiagą interneto svetainei.

Per 2008 metus buvo daugiau parašyta straipsnių į vietos spaudą (7p.p.), tačiau mažiau – į nacionalinę (6p.p.).

Specifinių grupių atstovų naudojimas VIP

Specifinių grupių lankymosi bibliotekose dažnis

Dažniausiai bibliotekose lankosi kaimo gyventojai (76% bibliotekininkų nurodo, kad kaimo gyventojai lankosi kasdien arba keletą kartų per savaitę), vaikai iš socialinės rizikos šeimų (72%), bedarbiai (63%) ir pensininkai (63%).

Rečiau bibliotekose lankosi neįgalieji (23% bibliotekininkų nurodo, kad jie lankosi kasdien arba keletą kartų per savaitę) ir vaikai, kurių tėvai yra išvykę dirbti į užsienio šalis (24%), tačiau pastarąją grupę bibliotekų darbuotojai identifikuoja sunkiausiai.

Miestų bibliotekose dažniau tenka aptarnauti bedarbius ir pensininkus.

Paslaugos, kuriomis naudojasi specifinių grupių atstovai

Dažniausiai bibliotekose yra naudojamos knygų išdavimo paslauga, skaitoma periodinė spauda bei naudojamos viešo interneto prieiga. Aktyviausios šių paslaugų atžvilgiu yra dažniausiai bibliotekoje besilankančios gyventojų grupės: pensininkai (atitinkamai 94%, 94%, 48%), kaimo gyventojai (88%, 85%, 64%) ir bedarbiai (92%, 92%, 66%).

Bibliotekininkų tyrimo duomenimis, kaimo gyventojai ir bedarbiai dažniau nei kitos tiriamosios grupės naudojasi internete prieinamomis informacijos duomenų bazėmis (atitinkamai 34% ir 30%). Tuo tarpu

vaikai (tiek iš soc. rizikos šeimų, tiek tie, kurių tėvai yra išvykę į užsienį), bibliotekininkų nuomone, dažniau žaidžia kompiuterinius žaidimus.

Bibliotekininkų iniciatyvos pritraukiant ir apmokant specifinių grupių atstovus

Dažniausiai visoms analizuojamoms gyventojų grupėms buvo teikiamos IT konsultavimo paslaugos. Kaimo gyventojai – vartotojų grupė, kuriai įvairios akcijos ir mokymai buvo organizuojami dažniau nei kitoms gyventojų grupėms (47% bibliotekininkų nurodė, jog kaimo gyventojams organizavo pritraukimo/ skatinimo naudotis viešo interneto prieigos akcijas, 36% - organizavo IT naudojimo mokymus, 53% - teikė IT konsultavimo paslaugas).

Mažiausiai įvairių akcijų ar mokymų yra skirta neįgaliesiems ir vaikams, kurių tėvai yra išvykę dirbti į užsienį (atitinkamai 12% ir 10% bibliotekininkų nurodė šioms grupėms organizavę skatinimo naudotis viešo interneto prieigomis akcijas, 6% ir 5% teikė IT mokymo paslaugas, o 14% ir 13% teikė IT konsultavimo paslaugas).

Per 2008 metus kaimo gyventojams buvo įgyvendinta daugiau tiek skatinimo naudotis vieša interneto prieiga akcijų (12p.p.), tiek IT mokymų (12p.p.). Priemonių skaičius kitoms grupėms per tiriamuosius metus sumažėjo.

Bibliotekininkų gebėjimai aptarnauti vartotojus su specialiaisiais poreikiais

79% bibliotekų darbuotojų savo įgūdžius aptarnaujant vartotojus su specialiais poreikiais įvardija kaip nepakankamus.

Miestuose įsikūrusiose bibliotekose darbuotojai savo įgūdžius aptarnauti vartotojus su specialiais poreikiais vertina geriau.

Lyginant su vertinimais 2007 metais, nepakankamais specialių poreikių turinčių vartotojų aptarnavimo įgūdžius įvardijusių dalis išaugo 20p.p.

Miestų bibliotekose šių įgūdžių stygiaus sumažėjimas mažesnis perpus (10p.p.).

Bibliotekų teikiamos paslaugos ir įvaizdis

Paslaugų teikimo bibliotekose pokyčio vertinimas

Per 2008 metus daugumos paslaugų teikimas, bibliotekininkų nuomone, nepakito arba pagerėjo.

Dažniausiai bibliotekų darbuotojai teigė, jog per 2008 metus pagerėjo galimybė gauti patarimą ar pagalbą iš darbuotojų (50%) bei bendra atmosfera bibliotekoje (51%). Knygų asortimento atnaujinimo (25%) bei periodinės spaudos įvairovės (28%) dažniau nei kitų paslaugų teikimas buvo įvardintas kaip pablogėjęs; pagerėjimą konstatavusių bibliotekininkų dalys taip pat nėra mažos (atitinkamai 39% bei 25%). Likusios paslaugos dažniausiai buvo įvardintos nepakitusiomis.

Miestų bibliotekų darbuotojai dažniau teigė, jog pablogėjo kitokių leidinių įvairovė, nepakito duomenų bazių įvairovė bei pagerėjo IT technikos gausa, IT technikos kokybė, programinės įrangos gausa ir programinės įrangos kokybė.

Lyginant duomenis su 2008 metų tyrimo rezultatais, beveik visų paslaugų teikimą bibliotekininkai labiau linkę įvardinti nepakitusiu nei pagerėjusiu. Išimtis – paslaugų, susijusių su įvairių leidinių įvairove, vertinimai, nes šių paslaugų teikimas dažniau įvardintas kaip pablogėjęs.

Miestuose dirbantys bibliotekininkai paslaugų, susijusių su viešos interneto prieigos teikimu (IT technikos ir programinės įrangos gausos ir kokybės), nelinkę vertinti kaip pablogėjusių.

Bibliotekos įvaizdis bibliotekininkų akimis

Dažniausiai biblioteka tapatinama su pozityviomis įvaizdinėmis savybėmis: populiari vieta leisti laiką (95% mano, jog teiginys tinka bibliotekai), smagu leisti laiką ten (94%), gera atmosfera (98%), bibliotekininkai - geri pagalbininkai lankytojui (99%), bibliotekininkai - linksmi ir mandagūs (99%).

Lyginant su 2008 metų tyrimo duomenimis, biblioteka vis dažniau siejama su populiaria (priskyrimas padidėjo 3p.p.), madinga (11p.p.), šiuolaikiška (8p.p.), naujaisia įranga aprūpinta (8p.p.) ir labiau jaunimui skirta (9p.p.) vieta, kurioje smagu leisti laiką (2p.p.), bendrauti su kitais žmonėmis, draugais (6p.p.).

Panašios tendencijos, vertinant bibliotekų įvaizdį, stebimos ir tarp miesto bibliotekininkų: pakilo bibliotekų

vertinimas kaip populiarios (4p.p.), naujausia įranga aprūpintos (18p.p.) vietos, kurioje galima bendrauti su kitais žmonėmis ar draugais (7p.p.).

3. Apklausoje dalyvavusių bibliotekininkų charakteristikos

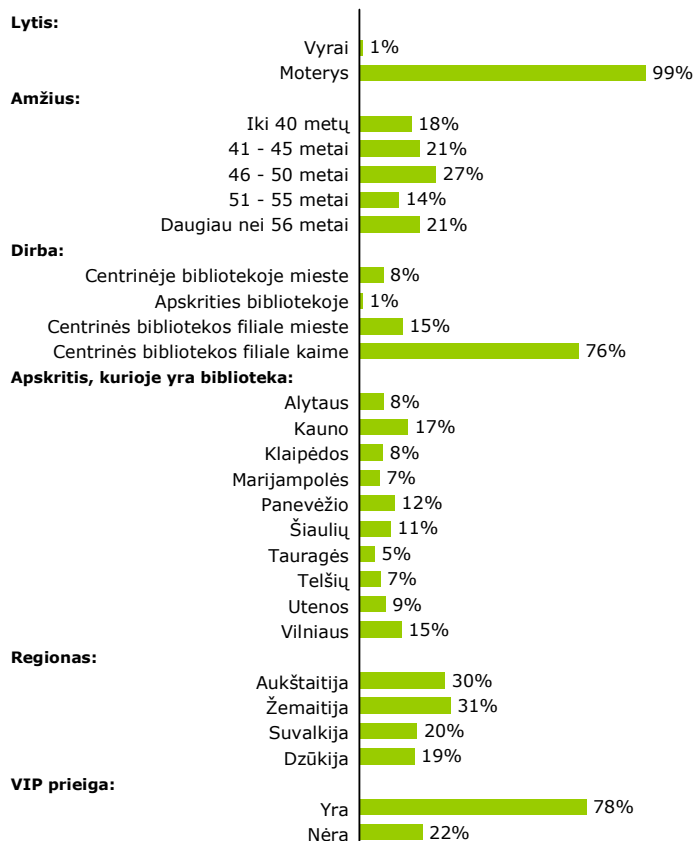
Didžioji dauguma apklaustų bibliotekininkų – moterys. Vidutinis bibliotekininkų amžius – 48 metai.

Trys ketvirtadaliai apklaustų bibliotekininkų dirba centrinių bibliotekų filialuose kaime, ketvirtis (24%) bibliotekininkų – miestų bibliotekose.

78% bibliotekininkų dirba bibliotekose, teikiančiose viešos interneto prieigos paslaugas.

Ataskaitoje duomenys analizuojami ir pagal etninius regionų atžvilgiu:

- **Aukštaitija** (Biržų r., Kupiškio r., Panevėžio m., Panevėžio r., Pasvalio r., Rokiškio r., Pakruojo r., Radviliškio r., Anykščių r., Ignalinos r., Molėtų r., Utenos r., Zarasų r., Švenčionių r. bei Ukmergės r. savivaldybės);
- **Žemaitija** (Raseinių r., Klaipėdos m., Klaipėdos r., Kretingos r., Skuodo r., Šilutės r., Akmenės r., Joniškio r., Kelmės r., Šiaulių m., Šiaulių r., Jurbarko r., Pagėgių r., Šilalės r., Tauragės r., Tauragės m., Mažeikių r., Plungės r., Rietavo r., Telšių r., Telšių m. savivaldybės);
- **Suvalkija** (Birštono r., Jonavos r., Kauno m., Kauno r., Kėdainių r., Prienų r., Kalvarijos r., Kazlų Rūdos r., Marijampolės m., Marijampolės r., Šakių r., Vilkaviškio r. savivaldybės);
- **Dzūkija** (Alytaus m., Alytaus r., Druskininkų r., Lazdijų r., Varėnos r., Kaišiadorių r., Elektrėnų r., Šalčininkų r., Trakų r., Vilniaus m., Vilniaus r. savivaldybės). Gausiausiai apklausoje dalyvavo vyr. bibliotekininkai (66%), bibliotekininkai (21%). Apklausoje dalyvavo ir 32 aukštesnes pareigas užimantys bibliotekų darbuotojai (18 bibliotekų vedėjų, 14 – bibliotekų filialų vedėjų).

4. Vieša interneto prieiga bibliotekose

4.1. Bibliotekos, teikiančios viešą interneto prieigą, ir poreikio šiai paslaugai patenkinimas

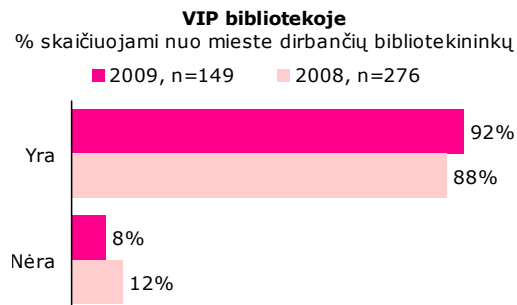
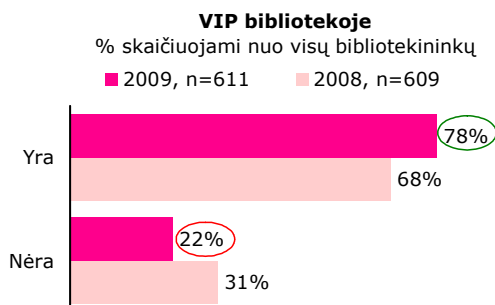
78% bibliotekų, kurių darbuotojai dalyvavo apklausoje, yra teikiama vieša interneto prieiga.

Vieša interneto prieiga teikiama visose apklaustose centrinėse ir apskrities bibliotekose. Prieiga teikiama ir 87% apklaustų centrinės bibliotekos filialų mieste bei 74% centrinės bibliotekose filialų kaime.

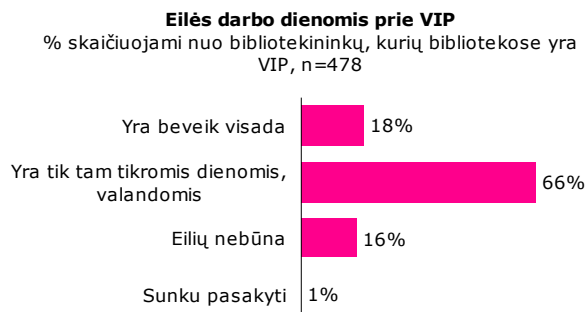
Norime atkreipti dėmesį į tai, kad šie duomenys apie viešos interneto prieigos teikimą bibliotekose nėra faktiniai, rodantys realiai esantį viešos interneto prieigos pasiskirstymą šalyje, tai - duomenys apie situaciją bibliotekose, kuriose dirbantys bibliotekininkai dalyvavo apklausoje. Pavyzdžiui, faktinė Projekto pažangos statistika rodo, kad bibliotekų, teikiančių viešą interneto prieigą, skaičius per 2008 metus išaugo 18%, tyrimo duomenys fiksuoja tik 10% bibliotekų, teikiančių viešą interneto prieigą, prieaugį.

Lyginant bibliotekininkų skaičių, dirbančių bibliotekose, teikiančiose viešą interneto prieigą 2008 ir 2009 metų tyrimuose, galime pastebėti, kad 2009 metų tyrime dalyvavo 10% daugiau bibliotekininkų, tiesiogiai dirbančių su vieša interneto prieiga. Tai tik patvirtina viešos interneto prieigos vietų kūrimo plėtrą.

Kaip ir galima buvo tikėtis, žinant tai, kokiomis kryptimis Projektas iki šiol buvo įgyvendinamas, VIP skaičius miestų bibliotekose yra gerokai didesnis, o per tiriamąjį laikotarpį dar padidėjo ir dabar beveik visose miesto bibliotekose lankytojai gali naudotis vieša interneto prieiga.

- Viešos interneto prieigos vietų poreikis darbo dienomis yra labiau patenkinamas mieste -

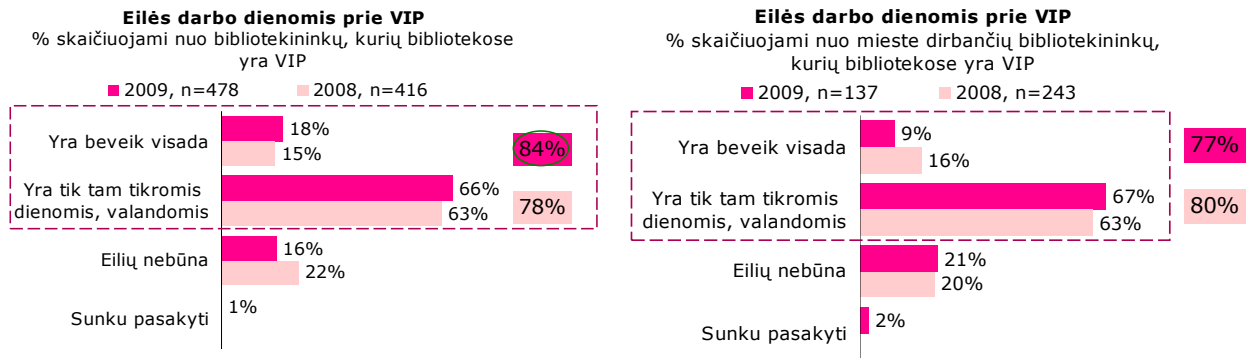

Vertinant bibliotekos lankytojų galimybes naudotis vieša interneto prieiga bibliotekose darbo dienomis, galima konstatuoti, kad viešos interneto prieigos darbo vietų skaičius bibliotekose dar nėra pakankamas. Darbo dienomis eilių prie viešos interneto prieigos nebūna tik 16% bibliotekų; o daugumoje bibliotekų viešos interneto prieigos poreikis yra patenkinamas tik iš dalies: eilės prie viešos interneto prieigos būna, tačiau labiau „piko“ valandomis (tam tikromis dienomis, valandomis). Beveik penktadalyje (18%) bibliotekų eilės būna nuolat.

Didesnis viešos interneto prieigos darbo vietų skaičiaus trūkumas jaučiamas kaimo bibliotekose: darbo dienomis eilės nuolat būna kas penktoje kaimo (21%) ir tik kas dešimtoje (9%) miesto bibliotekoje. Ir atvirkščiai, eilių nebūna dažniau miesto (21%), nei kaimo (13%) bibliotekose.

Nors 2008m. viešos interneto prieigos vietų skaičius bibliotekose buvo nuolat didinamas, vartotojų poreikio tai nepatenkina. Bibliotekininkų vertinimu, eilių prie viešos interneto prieigos darbo dienomis ne

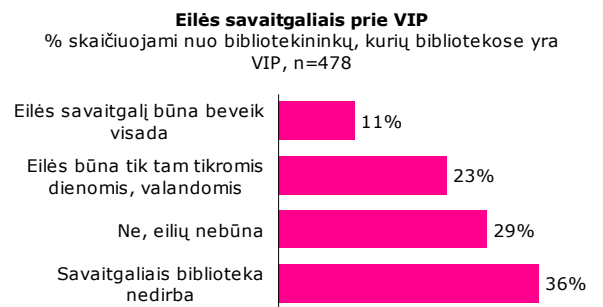
tik nesumažėjo, tačiau, apibendrintai skaičiuojant, net ir šiek tiek išaugo. Tai savo ruožtu, verčia kelti prielaidą apie nuolat augantį vartotojų poreikį naudotis internetu viešosiose bibliotekose. Ir tai, turint omenyje bendruosius Projekto tikslus, yra gerai: lankytojai mato viešos interneto prieigos naudą, nemažėja bibliotekų lankomumas.

- Viešos interneto prieigos vietų poreikis savaitgaliais miestuose yra neblogai patenkinamas, kaimuose didelė dalis bibliotekų tiesiog nedirba -

Savaitgaliais poreikis viešos interneto prieigos yra kiek mažesnis: 29% bibliotekose eilių prie viešos interneto prieigos nebūna, o 23% bibliotekų eilės būna tik tam tikromis savaitgalio dienomis ar valandomis. 11% bibliotekų nuolatinės eilės prie viešos interneto prieigos būna ir savaitgaliais.

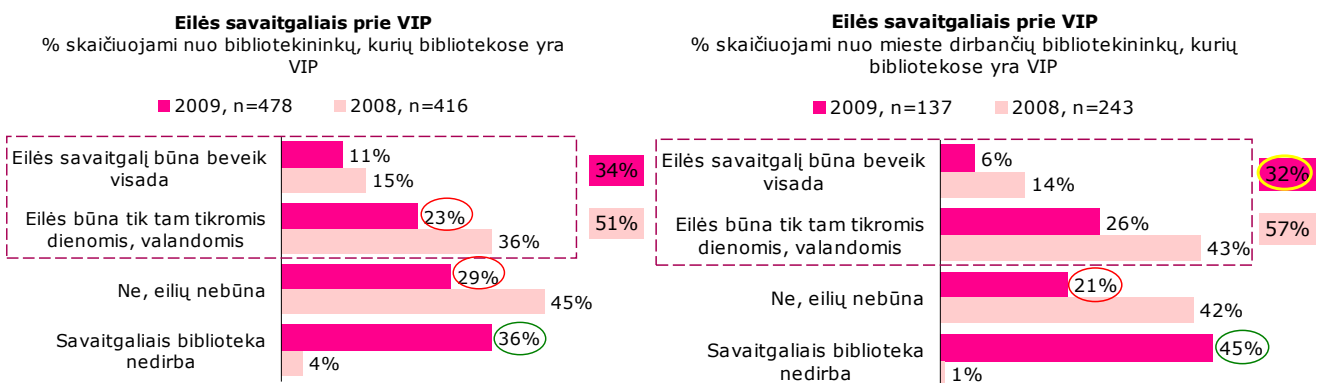
Lyginant viešos interneto prieigos vietų poreikio patenkinimą miesto ir kaimo bibliotekose, situacija miestuose yra kiek geresnė: viena vertus, savaitgaliais miestuose eilės prie VIP yra gerokai retesnės; kita vertus, didelė dalis (42%) kaimo bibliotekų savaitgaliais yra tiesiog uždarytos. Beveik kas antroje (45%) miesto bibliotekoje savaitgaliais eilių nebūna, o savaitgaliais veikiančiose kaimo bibliotekose eilių arba nebūna (23%) arba jos būna tik tam tikru savaitgalio laiku (22%).

- Eilės prie viešos interneto prieigos savaitgaliais sumažėjo -

Didžiausias pokytis, vertinant viešos interneto prieigos poreikio patenkinimą 2008 ir 2007 metais, yra tai, kad 2008 metais reikšmingai daugiau bibliotekų savaitgaliais nedirba (nuo 4% 2007m. iki 36% 2008m.). Bibliotekų uždarymą, matyt, sąlygojo sunkmečio aktualijos, bibliotekų taupymo tikslai.

Eilės prie viešos interneto prieigos savaitgaliais sumažėjo: yra žymiai daugiau bibliotekų, kuriose eilių prie viešos interneto prieigos šiomis dienomis arba nebėra apskritai arba net ir tam tikromis „piko“ valandomis jos yra gerokai retesnės.

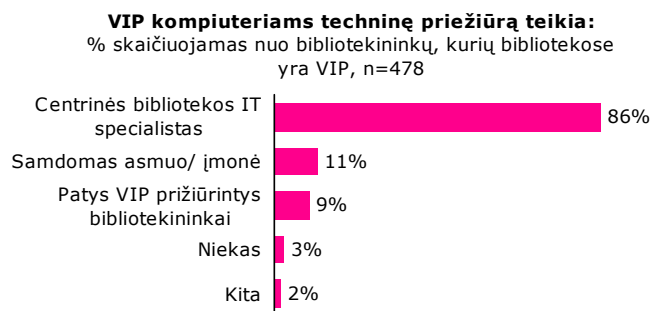
Eilių mažėjimo prie viešos interneto prieigos savaitgaliais tendencija yra dar akivaizdesnė miestų bibliotekose. Jei 2008 metais 57% bibliotekininkų buvo nurodę, kad jų bibliotekose eilės yra, tai šių metų tyrimų duomenys rodo, kad bibliotekų, kuriose savaitgaliais yra eilės, sumažėjo beveik per pusę (iki 32%).

4.2. Viešos interneto prieigos techninis aptarnavimas

- Dauguma bibliotekų naudojami centrinės bibliotekos IT specialistų paslaugomis, Žemaitijoje veikiančios bibliotekos – samdomų įmonių paslaugomis -

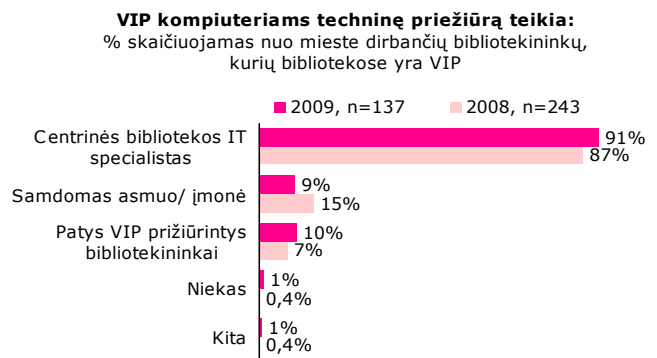
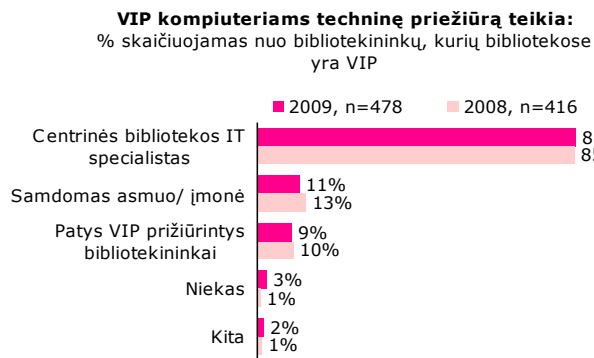
Įprastinė viešos interneto prieigos darbo vietų techninio aptarnavimo praktika – centrinės bibliotekos IT specialistų priežiūra. Visgi, nedidelė dalis bibliotekų naudojami samdomų įmonių paslaugomis (11%) ar priežiūri prieigas patys (9%).

Absoliuti dauguma centrinių ir apskričių bibliotekų naudojami tik savo IT specialistų paslaugomis, išorinėmis IT paslaugomis naudojami arba savarankiškai IT ūkiu rūpinasi dažniau centrinės bibliotekos filialai (tiek mieste, tiek kaime).

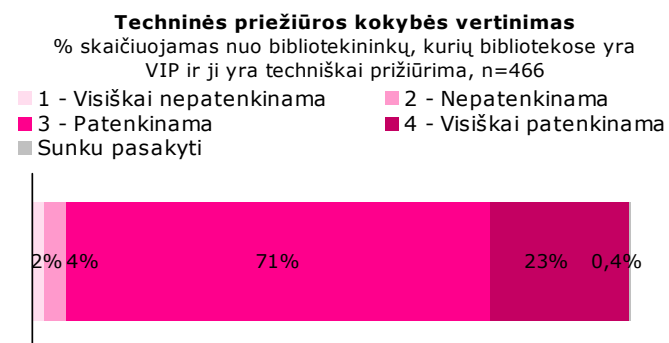

Stebima ir kita įdomi tendencija: rūpestį IT ūkiu išorinėms samdomoms įmonėms ar specialistams dažniausiai linkusios patikėti beveik išimtinai Žemaitijoje veikiančios bibliotekos (21% palyginimui su 6-7% kituose regionuose).

Techninio aptarnavimo pobūdis 2008 metais (lyginant su situacija 2007 metais) nepasikeitė nei visoje šalyje, nei atskirai vertinant situaciją miesto bibliotekose.

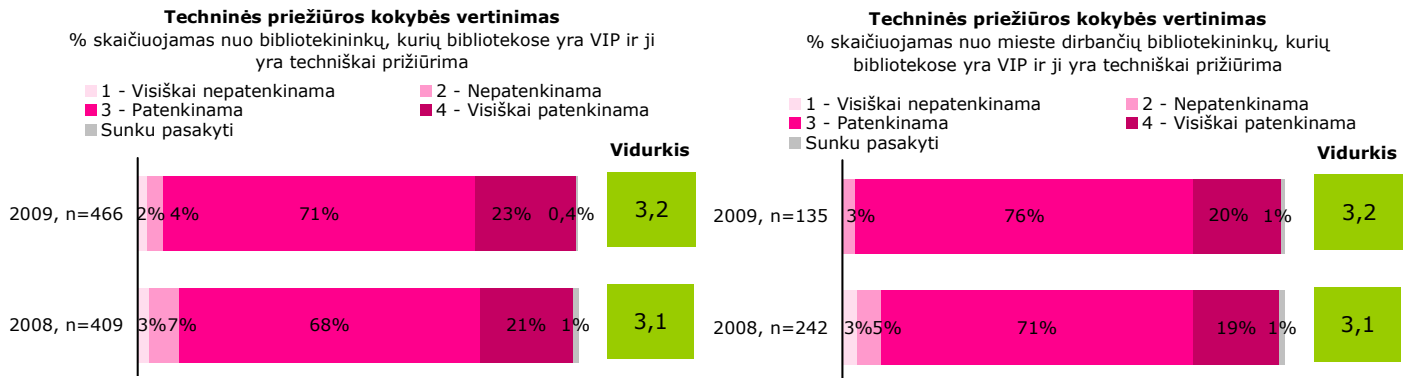
- Techninės priežiūros kokybė tenkina visus bibliotekininkus -

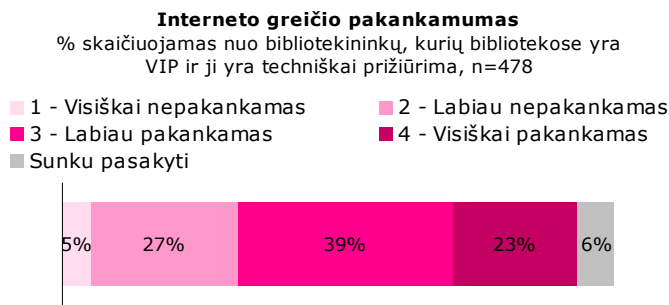
Bibliotekininkų, dirbančių su vieša interneto prieiga, vertinimu, problemų susijusių su viešos interneto prieigos technine priežiūra, nėra. Didžioji dauguma (94%) jų techniniu IT aptarnavimu yra patenkinti.

Pasitenkinimo techninės priežiūros kokybe skirtumo priklausomai nuo to, kas konkrečioje bibliotekoje techninę priežiūrą atlieka, nėra.

Su IT technikos techninės priežiūros kokybės vertinimu susijusių pokyčių per 2008m. metus taip pat nestebima: ji nei suprastėjo, nei pagerėjo. Nestebimi minėti pokyčiai ir miestų bibliotekose.

- Teikiamo interneto kokybė (greitis) gerėja, tačiau vis dar neatitinka poreikių -

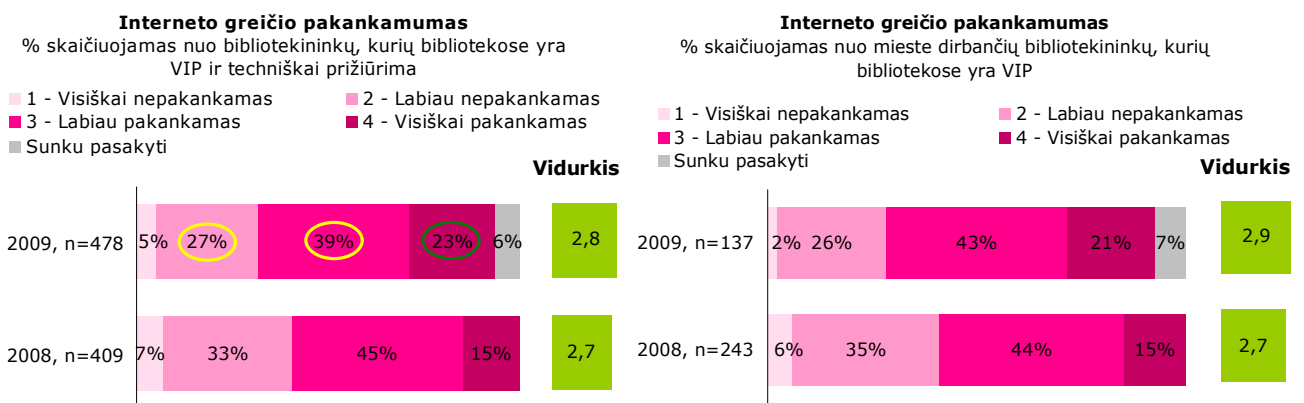
Vertinant bibliotekose tiekiamo interneto techninius parametrus ir konkrečiai šnekant apie interneto greitį, apibendrintai galima sakyti, kad bibliotekininkai interneto greičiu bibliotekose yra labiau patenkinti (62%) nei nepatenkinti (32%).

Per pirmuosius Projekto įgyvendinimo metus interneto teikimo kokybę pavyko pagerinti: 2008 metais yra daugiau interneto greičiu patenkintų bibliotekininkų nei 2007 metais. Pagerėjimas paaiškinamas tuo, kad reikšmingai sumažėjo nepatenkintųjų interneto greičiu ir reikšmingai

išaugo labai patenkintų interneto greičiu skaičius.

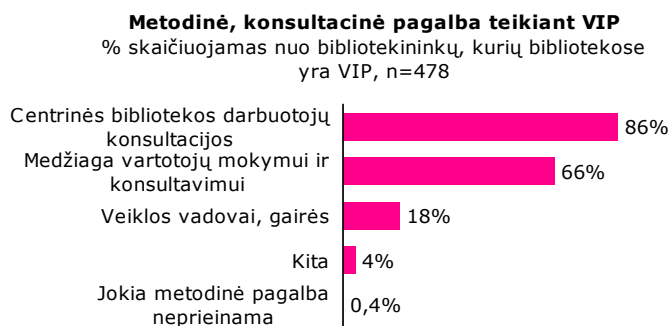
Lyginant tyrimo metu gautus rezultatus su faktiniais skaičiais, liudijančiais, kad interneto greitis 2008 metais buvo pagerintas beveik pusėje bibliotekų (52%), teigiamus pokyčius vertinančios nuomonės pokyčiai yra nevisai adekvatūs. Vienintelė logiškai iš to išplaukianti prielaida – interneto ryšys pagreitintas, tačiau vis dar neatitinkantis turimų poreikių.

Panašios interneto greičio pagerėjimo tendencijos per 2008 metus stebimos ir miesto bibliotekose.

4.3. Metodinė pagalba teikiant viešos interneto prieigos paslaugas

- Filialuose dirbantys bibliotekininkai tariausi su centrinės bibliotekos darbuotojais, pastarieji atsakymų į klausimus ieško veiklos vadovuose bei metodinėse priemonėse -

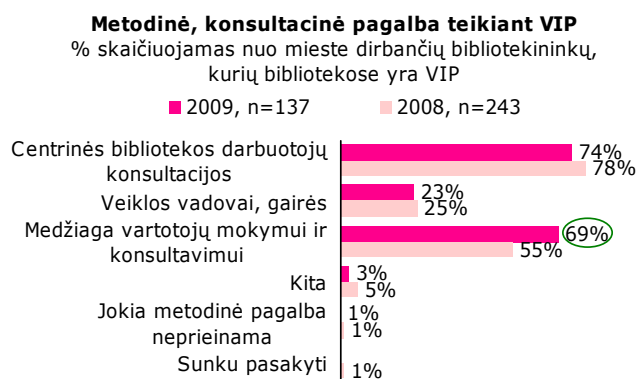
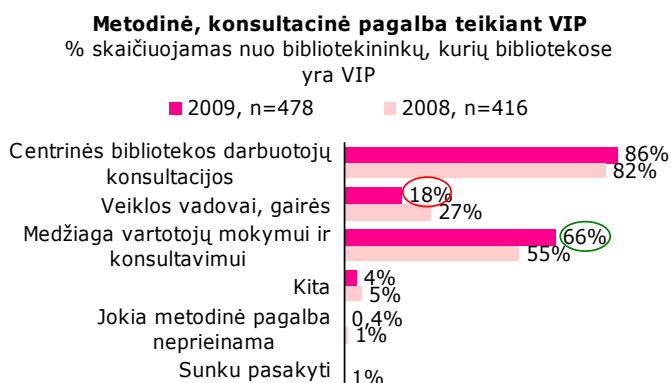
Yra du pagrindiniai informacijos šaltiniai, iš kurių bibliotekininkai mokosi arba tobulina viešos interneto prieigos teikimą bibliotekos lankytojams. Tai – centrinės bibliotekos darbuotojų konsultacijos ir metodinė medžiaga, skirta vartotojų mokymui ir konsultavimui. Tiesa, didesnę dalį (86%) bibliotekininkų dažniau naudojasi tiesioginio kontakto metu gaunama informacija, nei metodine medžiaga (66%). Mažiausiai naudojami – veiklos vadovai, gairės (18%).

4% apklaustųjų bibliotekininkų nurodė „kitą“ jiems prieinamą metodinę, konsultacinę pagalbą. Iš jų 6 bibliotekininkai nurodė, kad teikti viešos interneto prieigos paslaugą jie buvo apmokyti specializuotų kursų/ apmokymų metu, po 3 bibliotekininkus teigė, kad jie dažnai konsultuojasi su kitais kolegomis (ne centrinės bibliotekos), arba domisi, ieško informacijos patys („savišvietos“) būdu; 2 bibliotekininkai informacijos ieško internete, po vieną – konsultuojasi su IT specialistu, tariausi su VIPT koordinaciniu centru. Vienas bibliotekininkas viešą interneto prieigą išmokęs teikti ECDL kursų metu, o kitas – nuotolinio mokymo būdu.

Centrinių bibliotekų filialuose (tiek miesto (87%), tiek kaimo (91%)) dirbantys bibliotekininkai dažniau yra linkę konsultuotis „gyvai“ su kolegomis iš centrinės bibliotekos, o patys centrinės bibliotekos darbuotojai informacijos ieško veiklos vadovuose (37%) ar metodinėje medžiagoje (80%). Taip pat pastebima, kad metodine medžiaga kiek rečiau linkę naudotis vyresnio amžiaus bibliotekininkai (vyresni nei 51m.) (59%).

Analizuojant per tiriamuosius metus įvykusius pokyčius bibliotekininkų metodinių priemonių pasirinkime, pastebima, kad 2008m., kaip ir 2007m., taip pat intensyviai konsultuojamasi su centrinės bibliotekos atstovais. Dažniau pradėta naudotis metodine medžiaga mokymui ir konsultavimui, rečiau – veiklos vadovais ir gairėmis.

Analogiški naudojimosi metodine medžiaga tendencijų pokyčiai per tiriamuosius metus stebimi ir miestų bibliotekose.

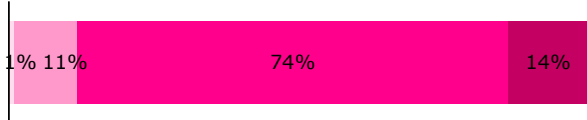

- Metodinės pagalbos, teikiant viešą interneto prieigą, pakanka -

Prieinamos metodinės pagalbos pakankamumas

% skaičiuojamas nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP ir ji yra techniškai prižiūrima, n=476

- 1 - Visiškai nepakanka
- 2 - Nepakanka
- 3 - Pakanka
- 4 - Visiškai pakanka
- █ Sunku pasakyti

Tiek metodinės medžiagos, kiek bibliotekininkai turėjo 2008m., pakako (88%). Metodinės pagalbos trūkumą jautė tik nedidelė dalis bibliotekininkų (12%).

Didesnius lūkesčius, siejamus su metodine pagalba, turi jaunesnio amžiaus (44 metų ir jaunesni) bibliotekininkai: tarp jų yra daugiau tokių (16%, lyginant su 7-8% kitose amžiaus grupėse), kuriems prieinamos metodinės pagalbos nepakanka.

Vyresnio amžiaus (vyresni nei 51m.) bibliotekininkai, savo ruožtu, kiek dažniau nurodo,

kad metodinių priemonių teikiant viešą interneto prieigą jiems pakanka.

Metodinės pagalbos pakankamumo vertinimas kaimo ir miesto bibliotekose nesiskiria.

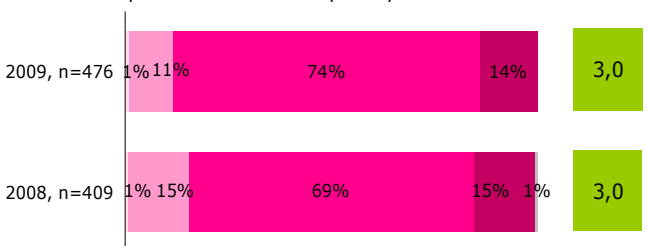
Metodinės pagalbos pakankamumo vertinimas nepriklauso ir nuo to, kokiomis iš prieinamų metodinių priemonių ar informacijos šaltinių bibliotekininkas naudojasi.

Metodinių priemonių pakankamumas, teikiant viešą interneto prieigą bibliotekose, 2008 metais (lyginant su situacija 2007 metais) nepakito nei visoje šalyje, nei miesto bibliotekose.

Prieinamos metodinės pagalbos pakankamumas

% skaičiuojamas nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP ir kuri yra techniškai prižiūrima

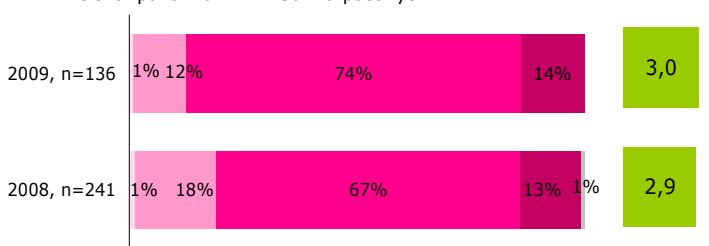
- 1 - Visiškai nepakanka
- 2 - Nepakanka
- 3 - Pakanka
- 4 - Visiškai pakanka
- █ Sunku pasakyti

Prieinamos metodinės pagalbos pakankamumas

% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP ir kuri yra techniškai prižiūrima

- 1 - Visiškai nepakanka
- 2 - Nepakanka
- 3 - Pakanka
- 4 - Visiškai pakanka
- █ Sunku pasakyti

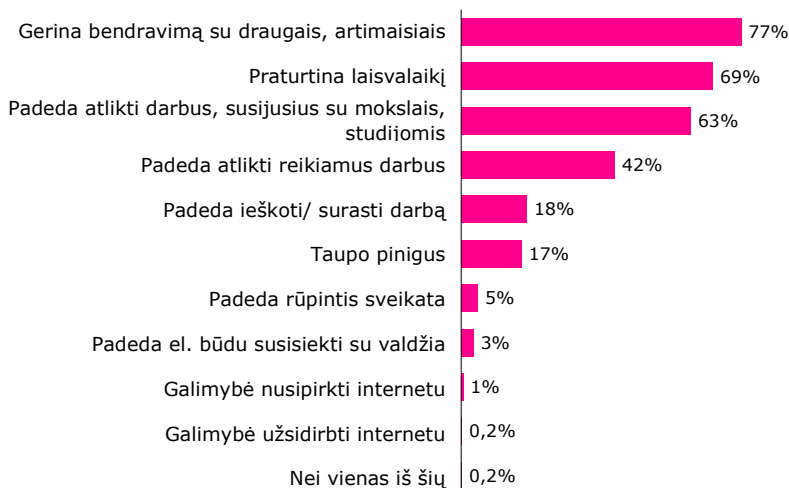

5. Viešos interneto prieigos nauda vietos bendruomenei

- Viešos interneto prieigos lankytojai dažniausiai naudojami socialinę naudą teikiančiomis interneto galimybėmis -

VIP teikiama nauda vietos bendruomenei

% skaičiuojamas nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP, n=478

Jei įmanomas viešos interneto prieigos teikiamas naudas bendruomenei suskirstytume į dvi didesnes apibendrintas naudos kategorijas – socialinę ir ekonominę, - apibendrintai bibliotekininkų nuomonė galėtų būti išreikšta taip: prieiga duoda tiek socialinės naudos individui, tiek ekonominės.

Socialine nauda bendruomenei šiame kontekste vadiname bendravimo horizontų išplėtimą ir praturtintą laisvalaikį (socialinės atskirties mažinimas tarp gyventojų anksčiau neturėjusių prieigos prie interneto) bei pagalbą rūpinantis sveikata ar atliekant su mokslais susijusius darbus; ekonomine – interneto naudojimą tikslingsiems, aktualiems darbams atlikti (darbo paieškai, finansiniams reikalams tvarkyti).

Jei socialinės ir ekonominės **naudos santykį** (bibliotekininkų nuomone) palyginamumo tikslais išreikštume skaičiais, turėtume tokį santykį: **43% : 16% (socialinė nauda : ekonominė nauda)**.² Socialinę naudą teikiančiomis galimybėmis viešos interneto prieigos lankytojai naudojami dažniau nei ekonominę naudą teikiančiomis.

Daugiausiai bibliotekininkų kaip neginčijamą naudą bendruomenei nurodo intensyvesnę bendravimą (77%), įvairesnę laisvalaikį (69%). Vieša interneto prieiga, 63% bibliotekininkų nuomone, labai gelbsti ir susijusių su mokslais ar einamųjų darbų atlikimui (42%).

- Bendravimas - ir naudingiausia, ir dažniausiai naudojama viešos interneto prieigos teikiama galimybė

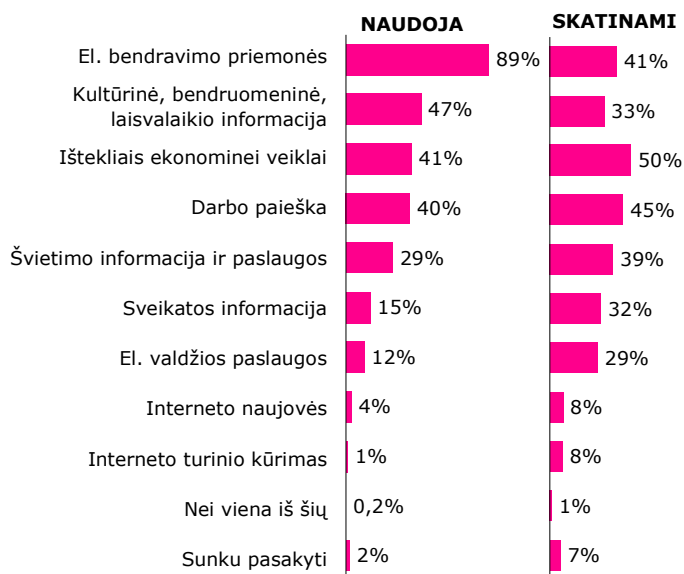
Dažniausiai viešos interneto prieigos vartotojai bibliotekose teikiamu internetu bendrauja (89%). Beveik perpus rečiau (47%), bibliotekininkų nuomone, yra ieškoma laisvalaikio, kultūrinės informacijos, naudojamosi internetu ekonominei veiklai (41%), ar ieškoma darbo (40%).

Patys bibliotekininkai labiausiai skatina naudoti viešą interneto prieigą ekonominei veiklai (50%), darbo paieškai (45%), bendravimui (41%), mokslui ir studijoms (39%), kultūrai, laisvalaikiui (33%), sveikatai (32%).

Rečiausiai, pasak bibliotekininkų, viešos interneto prieigos vartotojai naudojami įvairiomis interneto naujovėmis (4%), interneto turinio kūrimui (1%).

Bibliotekoje lankytojai naudoja/ yra skatinami naudotis šiomis paslaugomis

% skaičiuojamas nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP, n=478

- Viešos interneto prieigos vartotojai, bibliotekininkų nuomone, ne visada skatinami naudotis tuo, kas jiems yra naudinga -

Įdomiausios tendencijos atsiskleidžia lyginant bibliotekininkų nuomonę trim aspektais: kiekvienos iš sričių *nauda* bendruomenei, realus jos *naudojimas* ir *skatinimas* naudotis.

Viešos interneto prieigos naudojimas *bendravimo tikslams*, bibliotekininkų nuomone, bendruomenei yra labai naudingas (77%), viešos interneto prieigos vartotojai šias galimybes plačiai naudoja (89%), todėl dar labiau skatinti bendravimą internetu neverta (skatina 41%). Panaši situacija yra ir su *laisvalaikio praturtinimu* naudojantis interneto suteikiamomis galimybėmis.

Jei analizuotume informacijos *švietimui* naudojimą ir skatinimą, situacija yra kiek kitokia: bibliotekininkai itin gerai suvokia švietimo informacijos naudą (69%), pastebi, kad šia informacija naudojama rečiau nei

² Klausimų grupėse tiriančiose viešos interneto prieigos naudą vietos bendruomenei, siekiant supaprastinti apibendrinimus ir palyginimus, analizėje pateiktas išvestinis dydis, rodantis bendrą socialinės/ekonominės naudos procentą. **Skaičiavimo seka:** (1) sumuojamos atitinkamos naudos procentinės išraiškos, (2) atitinkamos naudos procentinės išraiškos dalinamos iš atitinkamos naudos konkrečių galimybių skaičiaus.

Socialinė nauda – elektroninės bendravimo priemonės; kultūrinė, bendruomeninė ir laisvalaikio informacija, švietimo informacija ir mokslai, sveikatos informacija, el. valdžios paslaugos.

Ekonominė nauda – pagalba atliekant reikiamus darbus, darbo paieška, pinigų taupymas, galimybė nusipirkti/ užsidirbti internetu.

galėtų ar turėtų būti naudojami (29%), tačiau patys skatina šia informacija naudotis ne taip intensyviai (39%).

Įdomiai išsiskiria bibliotekininkų nuomonė ir galvojant apie *darbo paiešką* pasinaudojant viešos interneto prieigos suteikiamomis galimybėmis: internetu ieškoti darbo bibliotekininkai skatina bene intensyviausiai, lyginant su kitomis informacijos grupėmis (45%); viešos interneto prieigos vartotojai, savo ruožtu, pakankamai intensyviai darbo internetu ieško, tačiau tik 18% bibliotekininkų darbo paiešką internetu viešosiose bibliotekose įvardija kaip naudingą bendruomenei. Galime kelti prielaidą, kad skatinti darbo paiešką internetu bibliotekininkus labiau skatina įvairios centralizuotai vykdomos specializuotos programos ir akcijos, nei jų pačių iniciatyva.

Viešos interneto prieigos naudojimas *ekonominei veiklai* yra aktyviausiai skatinamas (50%) ir todėl (tikriausiai), atitinkamai pakankamai aktyviai naudojamas (41%) (bibliotekininkų nuomone).

Kalbant apie informaciją, susijusią su *sveikata*, naudotis šia informacija yra skatinama intensyviau (32%), nei viešos interneto prieigos vartotojai kol kas naudojami (15%) ar patys bibliotekininkai mato tokios informacijos naudą (5%).

Panaši situacija yra siejama ir su naudojimu *valdžios institucijų elektroninėmis paslaugomis*: 29% bibliotekininkų skatina naudotis šia informacija, tik 4% jų pastebi, kad viešos interneto prieigos vartotojai tuo naudojami, ir tik 3% bibliotekininkų patys tiki naudojimosi tokiomis paslaugomis nauda.

Apibendrintai žiūrint, **naudojimosi** naudomis **santykis** yra toks: **38% : 40% (socialinė nauda : ekonominė nauda)**. Tai atskleidžia du dalykus: (1) viešos interneto prieigos lankytojai naudojami tiek socialinės, tiek ekonominės naudos teikiamomis galimybėmis, (2) viešos interneto prieigos lankytojai ekonominius poreikius tenkinančių interneto išteklių galimybių naudą yra įsisažmoninę geriau nei bibliotekininkai.

- Naudojimas socialinėmis viešos interneto prieigos naudomis – pakankamas, todėl skatinama naudotis ekonominėmis naudomis -

Taip pat norėtume atkreipti dėmesį ir į gerai pozicionuotą bibliotekininkų **skatinimo naudotis** viešos interneto prieigos teikiamomis galimybėmis **santykiu** (socialinės/ funkcinės): **35% : 48%**. 2008 metais skatinimo naudotis įvairiomis interneto galimybėmis kryptis buvo panaši: **46% : 53%**, tačiau su kiek aukštesniu skatinimo naudotis socialinę naudą teikiančiomis galimybėmis lygmeniu.

Akivaizdu, kad naudojimas vieša interneto prieiga bibliotekose bendravimo ir laisvalaikio tikslais ir taip yra pakankamas, todėl bibliotekininkų misija turėtų būti viešos interneto prieigos vartotojų skatinimas naudotis kiek siauresnėmis, specifiskesnėmis, kiek daugiau žinių reikalaujančiomis, tačiau labai padedančiomis kasdieniniame gyvenime interneto galimybėmis.

Bibliotekininkų tyrimo duomenimis, viešos interneto prieigos vartotojų naudojimas skirtingomis informacijos grupėmis pagal socialines-demografines charakteristikas reikšmingai nesiskiria.

Kiek labiau skirtumai yra matomi kalbant apie tai, kokiomis informacijos sritimis vartotojai yra skatinami naudotis. Tarkime, bibliotekų filialų miestuose darbuotojai dažniau yra linkę skatinti naudotis bendravimo galimybėmis, o jaunesni bibliotekų darbuotojai (44m. ir jaunesni) – interneto ištekliams ekonominei veiklai.

Aukštaitijoje įsikūrusios bibliotekos dažniau nei kituose regionuose esančios skatina naudotis darbo paieška bei švietimo informacija; dzūkai, viešos interneto prieigos vartotojai, dažniau paraginami naudotis ne tik darbo paieška bei švietimo informacija, bet ir kultūrine, bendruomenine, laisvalaikio informacija. Suvalkiečiai išsiskiria tuo, kad savo bibliotekų lankytojus dažniau ragina kurti savo interneto turinį ar dažniau supažindina su įvairiomis interneto naujovėmis.

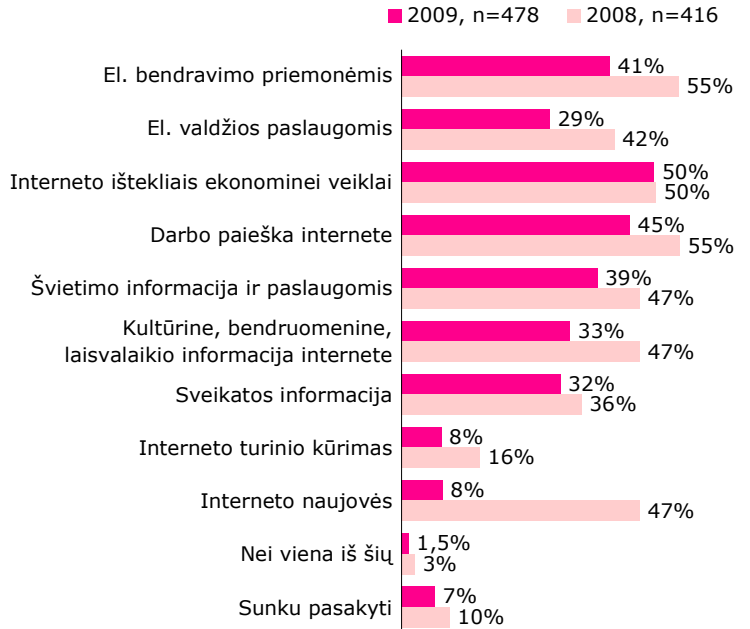
- Skatinimas naudotis įvairiomis informacijos sritimis yra gerokai sumažėjęs -

Lyginant tai, kokiais interneto ištekliais naudotis viešos interneto prieigos vartotojai dažniau buvo skatinami 2008 ir 2007 metais, pastebima tendencija, kad naudojimosi skatinimas beveik visais informacijos ištekliais, pasak bibliotekininkų, yra sumažėjęs. Išimtis, kurių atvejais skatinimas yra išlikęs 2007 metų lygmenyje, gali būti siejamos nebent su interneto išteklių panaudojimu ekonominei veiklai ir sveikatos informacija.

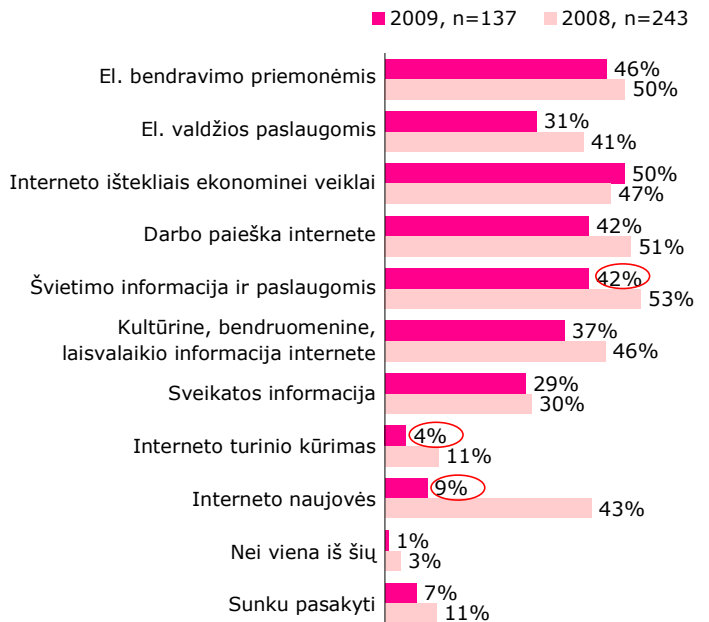
Surasti paaiškinimą į klausimą, kas lėmė tokius pokyčius, yra pakankamai sudėtinga, nes priežastys gali būti susijusios tiek su realiu pirminio įsitraukimo, teikiant viešą interneto prieigą, sumažėjimu iš bibliotekininkų pusės, tiek pačių viešos interneto prieigos vartotojų didesne erudicija savarankiškai naudotis įvairiomis informacijos formomis internete. Kaip pasikeitė miesto bibliotekininkų iniciatyvos skatinančios naudotis viešos interneto prieigos vartotojus vienokiu ar kitokiu informacijos ištekliu internete?

Miestuose skatinimo sumažėjimas ne toks drastiškas kaip šalies mastu: per 2008 metus mieste dirbantys bibliotekininkai mažiau skatino naudotis informacija, susijusia su švietimu, interneto naujovėmis ir interneto turinio kūrimo informacija.

Bibliotekoje lankytojai skatinami naudotis šiomis paslaugomis
% skaičiuojamas nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP

Bibliotekoje lankytojai skatinami naudotis šiomis paslaugomis
% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP

6. Bibliotekininkų gebėjimai ir įgūdžiai teikiant viešą interneto prieigą

6.1. Naudojimasis kompiuteriu ir kiti baziniai IT įgūdžiai

Bibliotekininkų naudojimasis kompiuteriais darbe palaipsniui tampa būtina bibliotekos gebėjimų dalimi, nei požymiu, rodančiu išskirtinius bibliotekos sugebėjimus.

Dauguma (88%) su vieša interneto prieiga dirbančių ar dar tik dirbsiančių bibliotekininkų moka dirbti kompiuteriu. Kompiuteriais kol kas nedirba tik dalis kaimų filialuose dirbančių bibliotekininkų. Tai, ar darbe bibliotekininkas naudojasi kompiuteriu, labai priklauso ir nuo to, ir nuo to, ar bibliotekoje, kurioje jis dirba, yra vieša interneto prieiga. Filialuose, kuriuose vieša interneto prieiga yra, kompiuteriu dirba visi bibliotekininkai. Filialuose (kaimo), kuriuose viešą interneto prieigą dar tik planuojama sukurti, kompiuteriu darbe dirba kas antras bibliotekininkas (47%).

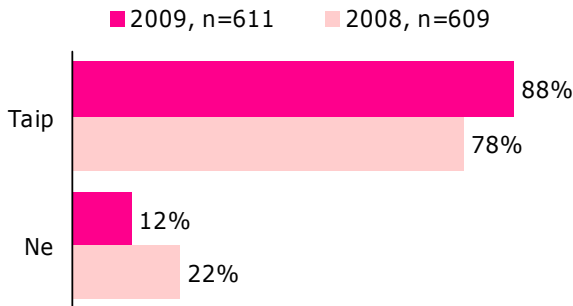
Naudojasi/ dirba kompiuteriu bibliotekoje
% skaičiuojami nuo visų bibliotekininkų, n=611

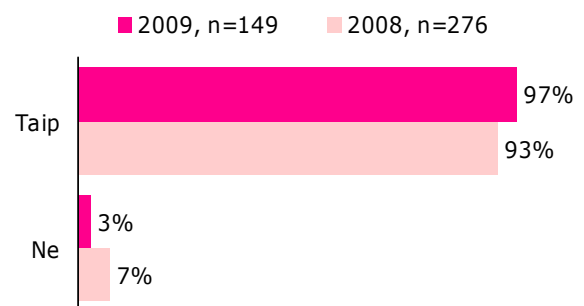
Taip pat stebima tendencija, kad naudojimasis kompiuteriais darbe tiesiogiai koreliuoja su bibliotekininkų amžiumi: kompiuteriu dažniau linkę dirbti jaunesnio amžiaus, rečiau – vyresnio amžiaus bibliotekininkai.

2008m. kompiuteriais darbe naudojosi 10% daugiau bibliotekininkų (lyginant su 2007m.). Miesto bibliotekose darbuotojų, darbe besinaudojančių kompiuteriais jau buvo beveik absoliuti dauguma, o per 2008 metus kompiuteriu pradėjo naudotis ir anksčiau nemokėjęs kompiuteriu dirbti darbuotojai. Dabar beveik visi mieste dirbantys bibliotekininkai naudojami kompiuteriu darbinėms veikloms atlikti.

Naudojasi/ dirba kompiuteriu bibliotekoje
% skaičiuojami nuo visų bibliotekininkų

Naudojasi/ dirba kompiuteriu bibliotekoje
% skaičiuojami nuo mieste dirbančių bibliotekininkų

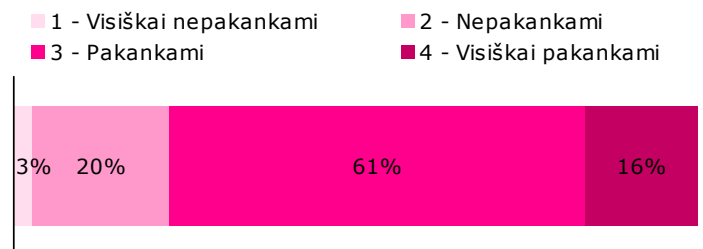

- Baziniai bibliotekininkų naudojimosi kompiuteriu įgūdžiai – pakankami -

Dauguma (77%) bibliotekininkų bazinius darbo kompiuteriu įgūdžius linkę vertinti kaip pakankamus. 16% bibliotekų mano, kad kompiuteriu naudotis moka labai gerai, o kas ketvirtam bibliotekininkui naudojimosi kompiuteriu įgūdžių trūksta.

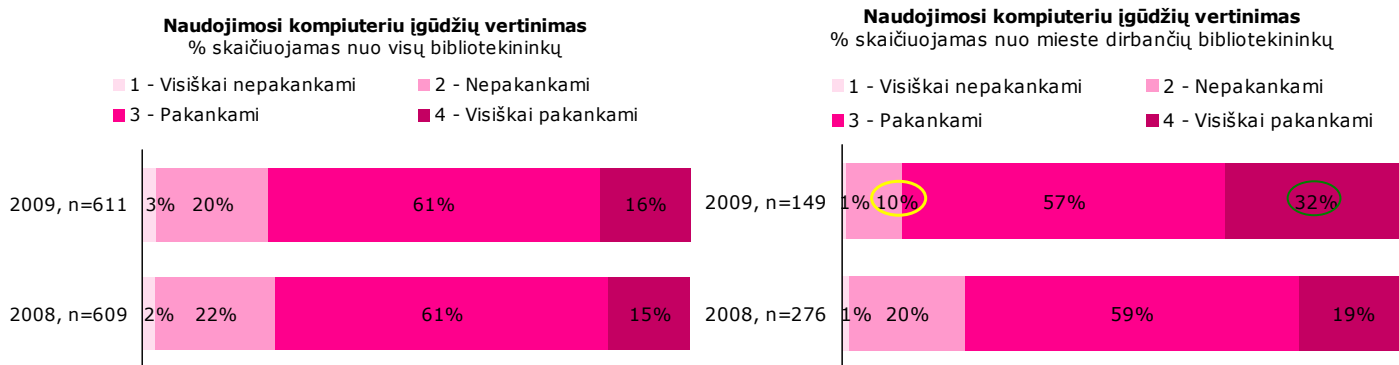
Bibliotekininkų naudojimosi kompiuteriais įgūdžiai priklauso nuo trijų faktorių: amžiaus (kuo jaunesni, tuo geresni įgūdžiai), bibliotekos lokacijos (mieste naudojimo kompiuteriais įgūdžiai yra kur kas geresni), viešos interneto prieigos (ne)buvo (įgūdžiai yra geresni ten, kur yra vieša interneto prieiga).

Naudojimosi kompiuteriu įgūdžių vertinimas
% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

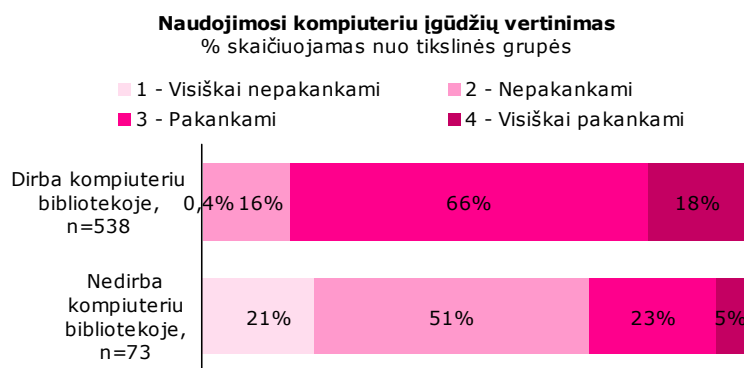
- Miesto bibliotekų darbuotojų naudojimosi kompiuteriu įgūdžiai sparčiai auga -

Vertinant naudojimosi kompiuteriais pokyčius per 2008 metus šalies mastu, pokyčių nestebime. Tačiau džiugina tai, kad kartu su intensyvia viešos interneto prieigos skvarba miestų bibliotekose, auga ir šių bibliotekų darbuotojų naudojimosi kompiuteriais įgūdžiai. Remiantis šiuo faktu, galime daryti prielaidą, kad viešos interneto prieigos įdiegimas bibliotekoje yra labai svarbus veiksnys spartinantis bibliotekininkų naudojimąsi kompiuteriais ir technologijomis apskritai. Taip pat, remiantis tuo, galime daryti prognozę, kad, suintensyvinus viešos interneto prieigos diegimą kaimo bibliotekose, kartu išaugs ir kaime dirbančių darbuotojų naudojimosi kompiuteriais ir internetu įgūdžiai.

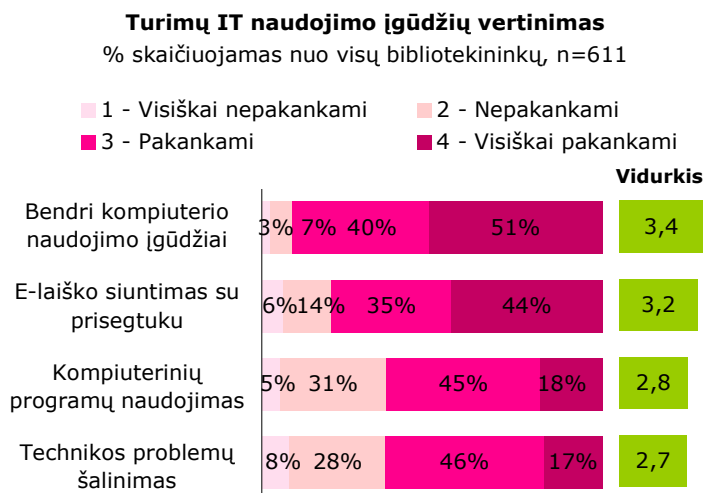

Toliau analizuojant duomenis atidžiau pažvelgėme į tai, ar bibliotekininkai, nesinaudojantys kompiuteriais darbe, jais nesinaudoja todėl, kad bibliotekoje jo tiesiog nėra, ar todėl, kad neturi bazinių naudojimosi kompiuteriais įgūdžių?

Tyrimo duomenys rodo, kad 28% bibliotekininkų, nedirbančių su kompiuteriu darbe, turi pakankamai gerus naudojimosi kompiuteriais įgūdžius. Kita vertus, 17% bibliotekininkų, su kompiuteriais darbe dirbančių, naudojimosi kompiuteriais įgūdžiai yra nepakankami.

- Tvirčiausi IT įgūdžiai siejami su bendraisiais naudojimosi kompiuteriu įgūdžiais ir elektroninio laiško su prisegtuku siuntimu -

Išsamiau analizuojant bibliotekininkų bazinius naudojimosi kompiuteriais įgūdžius, matome, kad stipriausi yra bendrieji kompiuterių naudojimo (pelės naudojimas, teksto rinkimas) (91%) bei elektroninio laiško siuntimo su prisegtuku dokumentu (79%) įgūdžiai.

Beveik kad trečias (36%) bibliotekininkas jaučia naudojimosi pagrindinėmis kompiuterio programomis (Word, Excel, Power Point) įgūdžių trūkumą. Tiek pat bibliotekininkų nesijaustų užtikrintai, jei iškiltų būtinybė susitvarkyti su techninėmis problemomis („užmigusių kompiuteriu“, „užstrigusių“ spausdintuvu ir pan.).

Tvirtesnius naudojimosi informacinėmis technologijomis įgūdžius dažniau turi jaunesnio amžiaus bibliotekininkės, dirbančios miestuose įsikūrusiose bibliotekose. Šios bibliotekininkės savo įgūdžius naudoti kompiuteriu dažniau linkusios vertinti kaip „visiškai pakankamus“.

Vyriausio amžiaus bibliotekininkės, dirbančios kaimo bibliotekose, turinčiose viešą interneto prieigą, savo naudojimosi kompiuteriu įgūdžius laiko pakankamais. Nepakankami įgūdžiai dažniausiai tų bibliotekininkių, kurių bibliotekose viešos interneto prieigos dar nėra.

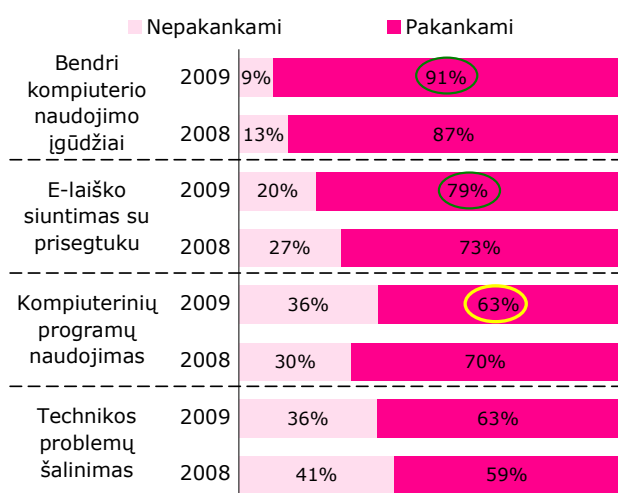
- Išaugo miestuose dirbančių bibliotekininkų elektroninės komunikacijos ir techninių problemų šalinimo įgūdžiai -

Ar per 2008 metus bibliotekininkų naudojimosi kompiuteriais įgūdžiai pagerėjo? Apibendrintai galima pastebėti, kad labai didelių gebėjimų pokyčių nėra: tik nedaug išaugo bendrieji naudojimosi kompiuteriais įgūdžiai, apimant ir elektroninio laiško siuntimą su prisegtą dokumentu, tačiau naudojimosi kompiuterinėmis programomis įgūdžiai kiek sumažėjo. Šį sumažėjimą greičiausiai galėjo nulemti tai, kad tyrimų metu apklausiamos ne tos pačios bibliotekininkės; imtyje yra ir tokių bibliotekininkių, kurios kompiuteriais išmoko naudotis tik tiriamųjų metų eigoje, todėl jų įgūdžiai yra paaiškinamai silpnesni, nei seniau kompiuteriais besinaudojančių bibliotekininkių.

Miesto bibliotekininkų naudojimosi informacinėmis technologijomis įgūdžiai yra kur kas stipresni nei bendrai šalyje: miestuose geriau įvaldyti tiek elektroninės komunikacijos ypatumai, tiek naudojimas pagrindinėmis programomis, tiek techninių problemų šalinimo įgūdžiai. Per tiriamuosius metus miestuose dirbančių bibliotekininkų elektroninės komunikacijos ir techninių problemų šalinimo įgūdžiai reikšmingai pagerėjo.

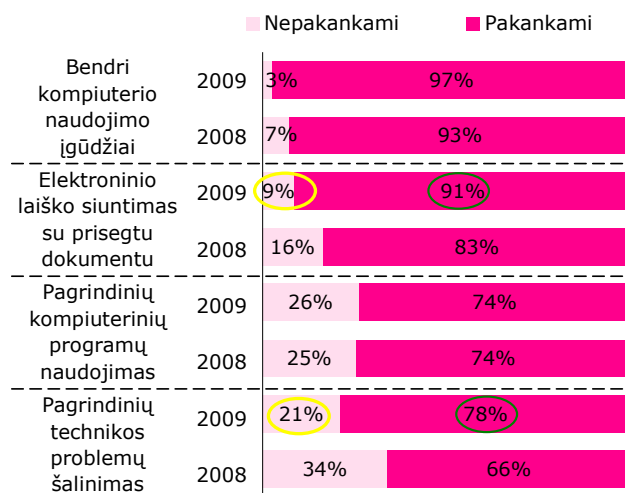
Turimų IT naudojimo įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų

Turimų IT naudojimo įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų

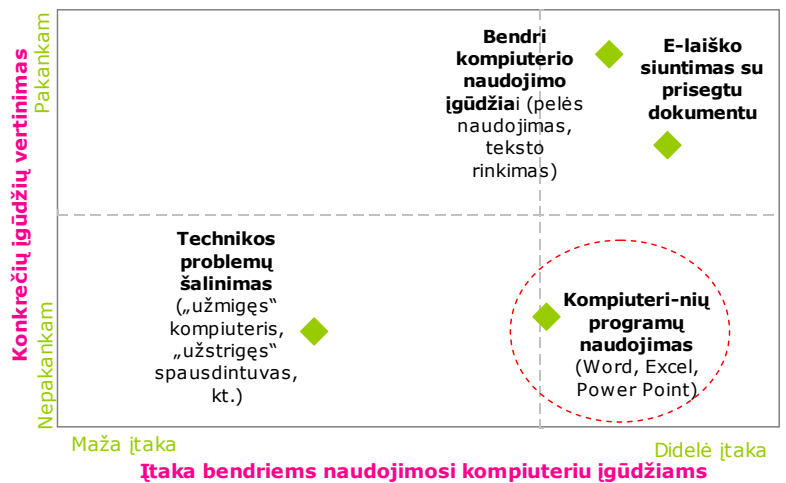

*2009 m. n=149, 2008 m. n=276

- Didžiausia IT įgūdžių spraga – nepakankami darbo su Word, Excel, Power Point programomis įgūdžiai -

Kuris iš išskleistinių bazinių naudojamasi kompiuteriais įgūdžių daro didžiausią įtaką bendrajam bibliotekininko naudojamasi kompiuteriais įgūdžių vertinimui? Šalia pateikiamoje matricoje yra pateikiama bendrojo naudojamasi kompiuteriais įgūdžių vertinimo koreliacija su konkrečiais informacinių technologijų įgūdžių vertinimais³.

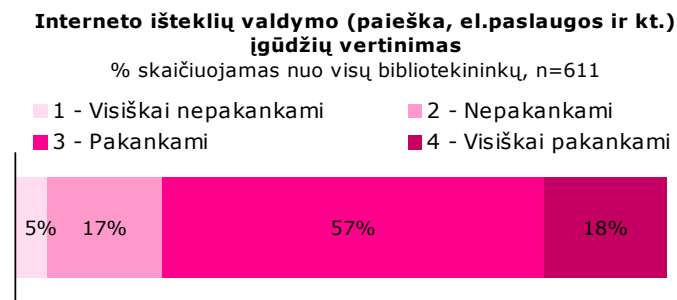
Matrica rodo, kad, pavyzdžiui, elektroninio laiško su prisegtuku siuntimas yra vertinamas kaip pakankamai gerai įvaldytas įgūdis. Šio įgūdžio vertinimas, savo ruožtu, daro didelę įtaką bendrajai bibliotekininko nuomonei apie tai, ar jis pakankamai moka naudotis kompiuteriu. Panaši situacija yra kalbant apie bendruosius kompiuterio naudojimo įgūdžius (pelės naudojimą, teksto rinkimą): įtaka bendram vertinimui didelė, tačiau šie įgūdžiai taip pat yra pakankami.

Bibliotekininkų technikos problemų šalinimo įgūdžiai yra nepakankami, tačiau šio įgūdžio neturėjimas nedaro didelės įtakos bibliotekininko naudojamasi kompiuteriu įgūdžių vertinimui.

Prasčiausia situacija yra su pagrindinių kompiuterinių programų (Word, Excel, Power Point) naudojimu. Mokėjimas dirbti (gerai dirbti) su šiomis programomis daro didelę įtaką bendrajam naudojamasi kompiuteriu įgūdžių vertinimui, o šie įgūdžiai vertinami kaip nepakankami.

6.2. Naudojamasi internetu ir jo ištekliais įgūdžiai

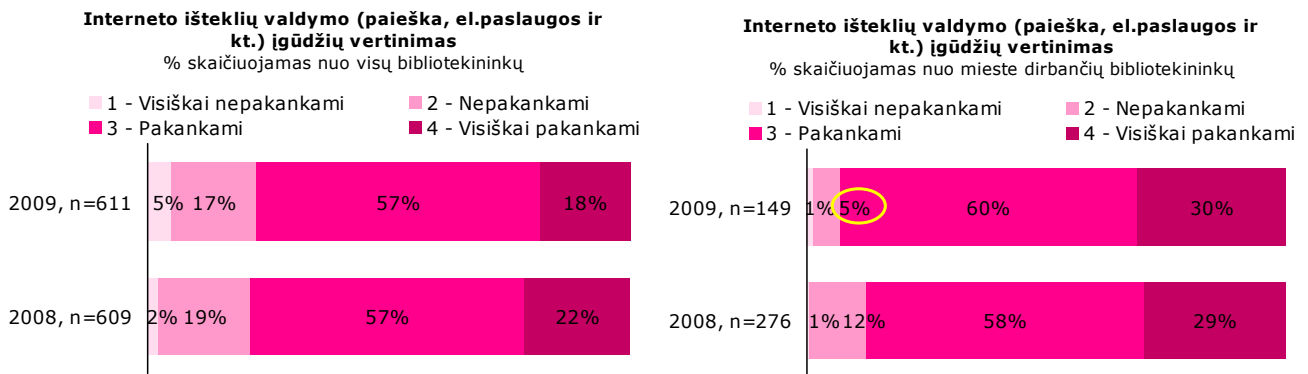

Pakankamus įgūdžius naudotis internetu turi trys iš keturių bibliotekininkų. Ketvirtadaliui bibliotekininkų įgūdžių naudotis internetu nepakanka.

Geresnius naudojamasi internetu įgūdžius turi jaunesni bibliotekininkai, dirbantieji bibliotekose, kuriose jau yra vieša interneto prieiga.

³ Dviejų kintamųjų priklausomybei skaičiuoti naudojamas Pearson koreliacijos koeficientas. Koreliacijos koeficiento reikšmė gali kisti nuo 0 iki 1. Koreliacijos koeficientas parodo, kiek tarpusavyje siejasi du kintamieji. 1 rodo didžiausią priklausomybę (abi savybės vertinamos identiškai), o 0 – savybės nepriklausomos (vienos savybės vertinimas neturi jokios įtakos kitos savybės vertinimui).

Žvelgiant visų bibliotekininkų perspektyvoje, naudojimosi internetu įgūdžiai per tiriamuosius metus nepakito. Miestiečių bibliotekininkų interneto išteklių valdymo, kaip ir bendrieji naudojimo kompiuteriu, įgūdžiai yra tvirtesni nei šalies šalies rodmenys: žymiai didesnė miestuose dirbančių bibliotekininkų dalis savo naudojimosi interneto ištekliais įgūdžius gali įvertinti kaip visiškai pakankamus.

- Kuo mažiau reikia specifinių žinių, tuo geresni įgūdžių vertinimai -

Mažiausiai problemiškas bibliotekininkams yra interneto naudojimas bendriesiems tikslams (tikrinant el. paštą, naršant naujienų svetainėse ir pan.) (88% bibliotekininkų mano turintys pakankamus įgūdžius) bei naudojimas internete siūlomomis paieškos sistemomis (87%).

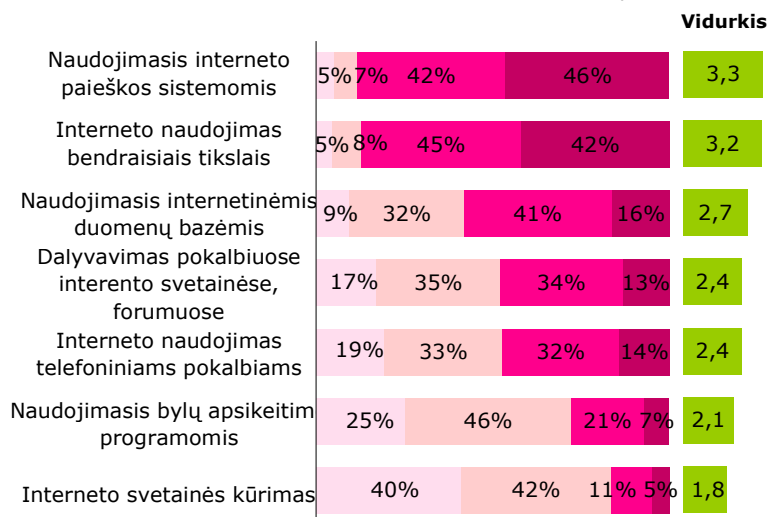
Antra interneto išteklių grupė yra labiau problemiška, su kuriomis dirbti beveik kas antras bibliotekininkas mano neturintis pakankamai įgūdžių. Tai – naudojimas duomenų bazėmis internete (57%), dalyvavimas pokalbiuose, forumuose internete (47%), interneto naudojimas telefoniniams pokalbiams (46%).

Labiausiai problemiški interneto naudojimo aspektai – naudojimas bylų apsikeitimo programomis (28%) ir interneto svetainės kūrimas (16%).

Naudojimosi interneto ištekliais įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

1 - Visiškai nepakankami, 2 - Nepakankami, 3 - Pakankami, 4 - Visiškai pakankami

*2009 m. n=611, 2008 m. n=609

Interneto ištekliais labiau įgudę naudotis jaunesnio amžiaus bibliotekininkai, dirbantieji bibliotekose su įrengta VIP.

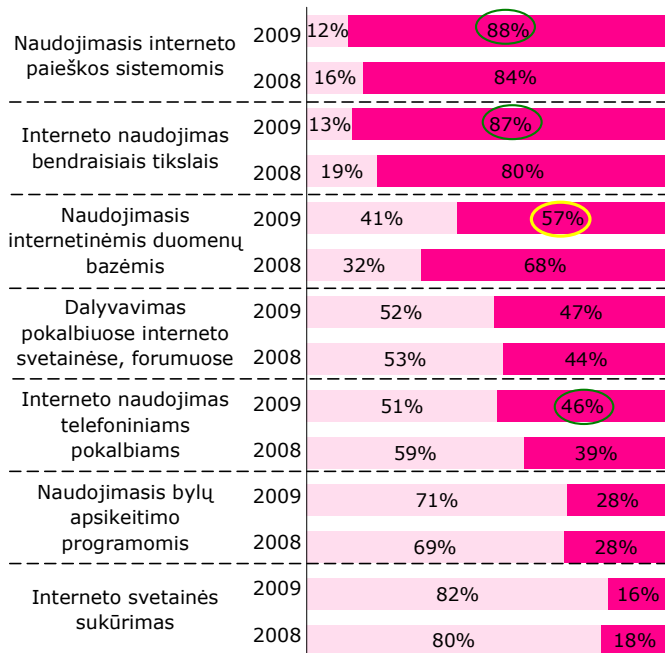
Per 2008 metus, lyginant su 2007 metais, bibliotekininkų naudojimosi internetu bendraisiais tikslais, informacijos paieškos ar naudojimosi telefoniniais pokalbiais internetu įgūdžiai dar labiau sustiprėjo, tačiau kiek susilpnėjo įgūdžiai naudotis duomenų bazėmis internete. Džiugina ir tai, kad vis daugiau bibliotekininkų mano, kad jie turi pakankamus įgūdžius naudoti internetą telefoniniams pokalbiams.

Miestuose dirbantys bibliotekininkai turi geresnius paieškų sistemų, duomenų bazių naudojimo ir interneto naudojimo bendraisiais tikslais įgūdžius, tačiau, kalbant apie daugiau specifinių žinių reikalaujančių (forumai, telefoniniai pokalbiai, svetainės kūrimas, bylų apsikeitimo programos) interneto išteklių įvaldymą, miestiečiai pranašumo prieš kolegas kaime neturi.

Naudojimosi interneto ištekliais įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų

■ Nepakankami ■ Pakankami

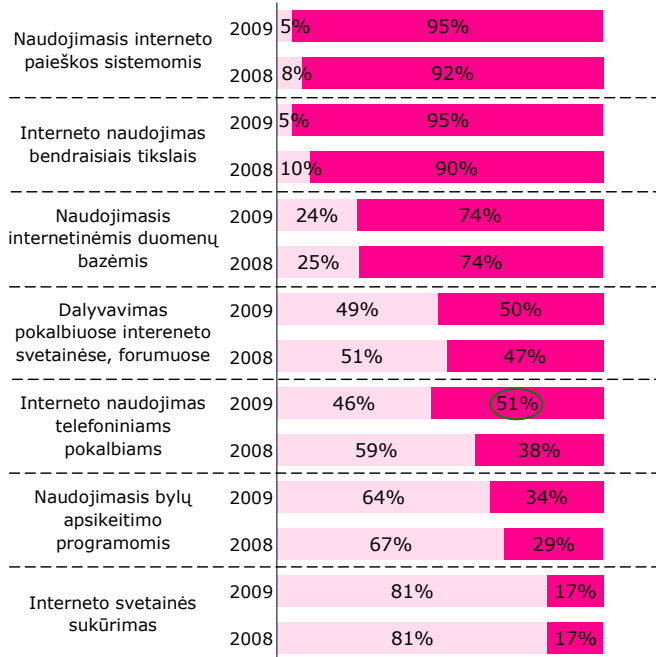

*2009 m. n=611, 2008 m. n=609

Naudojimosi interneto ištekliais įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų

■ Nepakankami ■ Pakankami

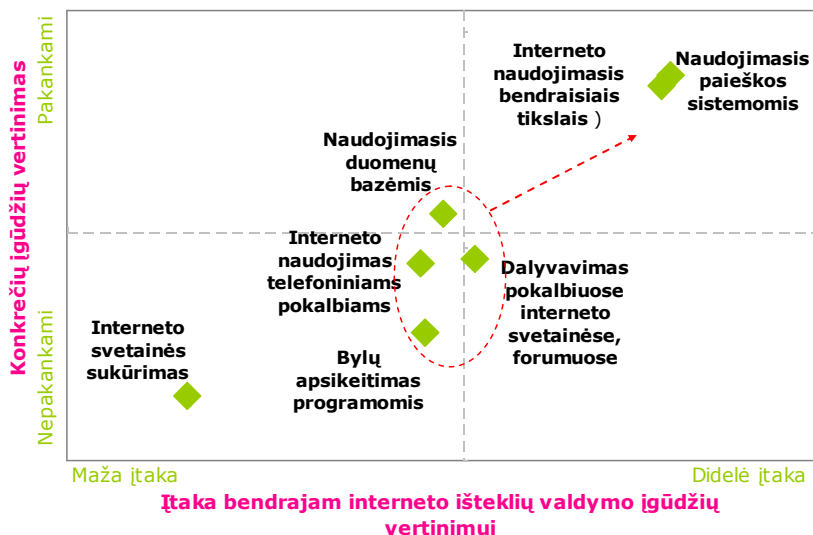
*2009 m. n=149, 2008 m. n=276

Atidžiau žvelgiant į tai, kurie konkretūs interneto išteklių valdymo įgūdžiai daro didžiausią įtaką bendram naudojimosi interneto ištekliais vertinimui, matome, kad įgūdžių, kurių sutvirtinimas reikšmingai pagerintų interneto išteklių valdymo įgūdžius, nėra.

Naudojimosi paieškos sistemomis ir interneto naudojimosi bendraisiais tikslais yra aspektai, turintys didelę įtaką bendram vertinimui, tačiau, kadangi jie yra vertinami gerai, juos galime laikyti neproblemiškais.

Priešinga, o kartu ir panaši situacija yra vertinant interneto svetainės sukūrimo įgūdžius: viena vertus, bibliotekininkai turi labai minimalius svetainės kūrimo įgūdžius, tačiau, kita vertus, šis aspektas neturi didelės įtakos bendram naudojimosi interneto ištekliais įgūdžių vertinimui.

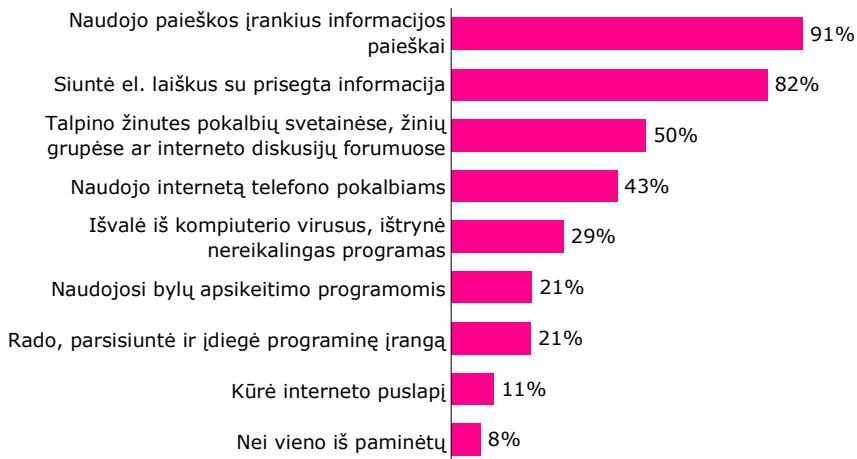
Naudojimosi duomenų bazėmis, apsikeitimo programomis, telefoninių pokalbių ir bendravimo svetainėse galimybių įgūdžiai, yra tie įgūdžiai, kuriuos bibliotekininkams reikėtų stiprinti. Dabar šie įgūdžiai yra vertinami kaip vidutiniški, tačiau jie vis dar pakankamai įtakoja bendrąjį vertinimą.

- Savarankiška veikla susijusi su pakankamais įgūdžiais veiklai atlikti -

Darbai, kuriuos bibliotekininkas atliko savarankiškai

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

Atidžiau žvelgiant į tai, ką, panaudodami interneto išteklius, bibliotekininkai yra atlikę savarankiškai, galime fiksuoti tendenciją, kad konkrečių interneto išteklių savarankiškas naudojimas yra labai susijęs su tam tikrais veiklais reikiamų įgūdžių įvaldymu. Todėl didžioji dauguma bibliotekininkų savarankiškai naudojo paieškos įrankius informacijai rasti, siuntė elektroninius laiškus su prisegtais dokumentais (t.y. dažniau vykdė tas veiklas, kurių įgūdžiai yra tvirčiausi). Ir atvirkščiai, dauguma bibliotekininkų neturi įgūdžių kurti interneto puslapį, todėl puslapį internete yra savarankiškai kūręs tik kas šeštas bibliotekininkas.

Kaip savarankiškas naudojimas interneto ištekliais priklauso nuo bibliotekininko ir bibliotekos, kurioje jis dirba?

Pastebima, kad internetą savarankiškai naudoti dažniau yra linkę jaunesnio ir vidutinio amžiaus bibliotekininkai. Tiesa, su programine įranga dirba, trina virusus ir kitas nereikalingas programas, dažniau tik jaunesnio amžiaus (iki 44m.) bibliotekininkai. Vyriausieji bibliotekininkai dažniau nurodo, kad interneto ištekliais nesinaudoja (šie bibliotekininkai dažniausiai dirba kaimo filialuose ir bibliotekose, kuriose nėra viešos interneto prieigos).

Interneto ištekliais taip pat dažniau savarankiškai naudojamos miestuose esančiose bibliotekose ir bibliotekose, kuriose yra vieša interneto prieiga. Savarankiškai su programine įranga, įvairiomis programomis ir virusais dažniau dirbama centrinėse bibliotekose.

Stebima ir kita įdomi tendencija: dalis bibliotekininkų imasi savarankiškai vykdyti tam tikras veiklas, kurių įgūdžių neturi arba jų turi nepakankamai. Pavyzdžiui, 45% bibliotekininkų, kūrusių interneto puslapį, nurodo, kad šiai veiklai jie neturi pakankamai įgūdžių.

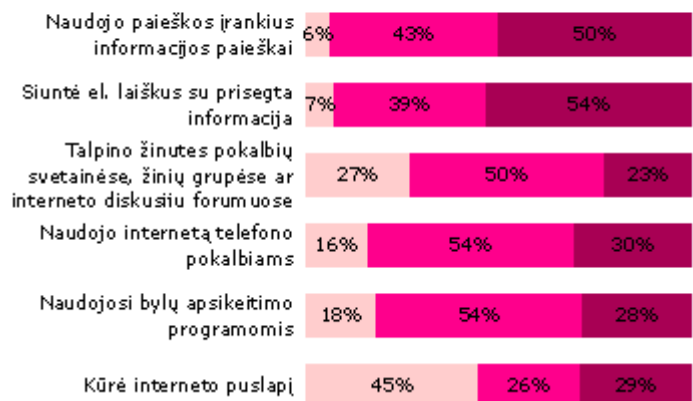
27% bibliotekininkų, neturėdami reikiamų atitinkamų įgūdžių talpina žinutes pokalbių svetainėse, dalyvauja diskusijų forumuose, 18% bibliotekininkų - naudojami bylų apsikeitimo programomis, 16% - naudoja telefono pokalbių internetu galimybes.

Savarankiškas naudojimas interneto ištekliais per 2008m. (lyginant su 2007m.) kiek pagerėjo. Vis daugiau bibliotekininkų savarankiškai naudoja paieškos įrankius, siunčia elektroninius laiškus su prisegta informacija, dalyvauja diskusijų forumuose, naudoja internetą telefoniniams pokalbiams.

Darbai, kuriuos bibliotekininkas atliko savarankiškai

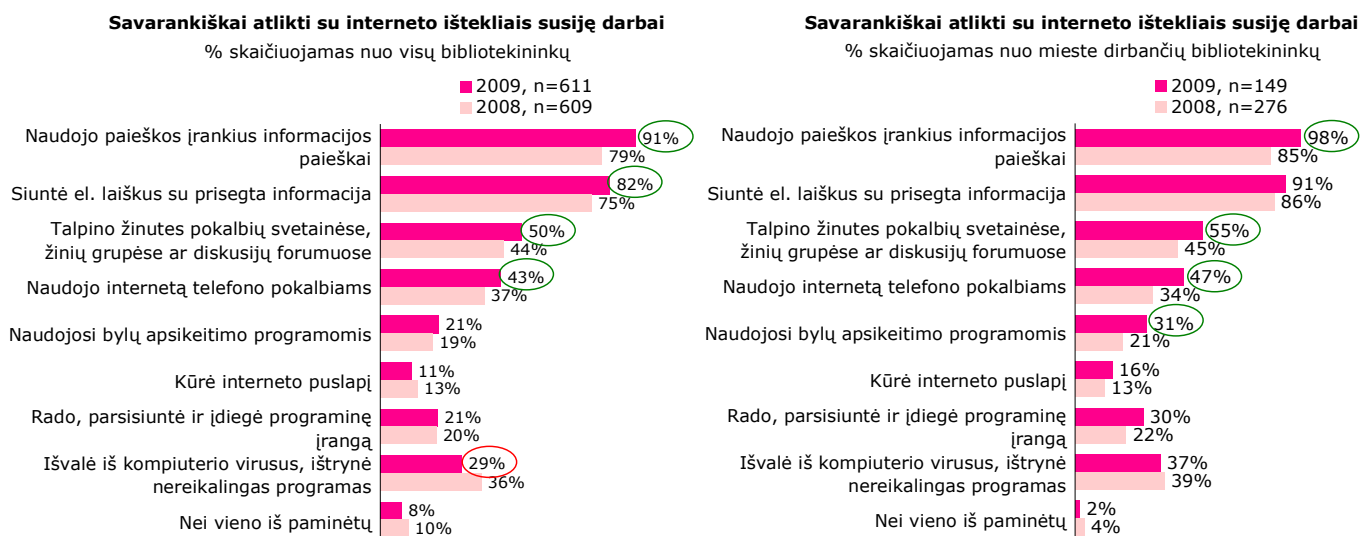
% skaičiuojamas nuo konkrečių veiklų atlikimo

■ Nepakanka ■ Pakanka ■ Visiškai pakanka

Tiriamaisiais metais fiksuojamas tik savarankiško darbo su virusais, kompiuterių valymo nuo nereikalingų programų apimčių sumažėjimas. Tačiau tai gali būti traktuojama pozityviai, manant, kad bibliotekose naudojama kompiuterinė technika tapo labiau apsaugota nuo nepageidaujimų virusų.

Mieste dirbantys bibliotekininkai yra linkę dažniau savarankiškai naudotis beveik visais interneto ištekliais; be to, per tiriamąjį laikotarpį dauguma išteklių savarankiškai naudotis imtasi dar dažniau.

- Apie interneto išteklių galimybes dažniau žino ir moka naudotis, tačiau gerokai rečiau galėtų pamokyti tai daryti ir kitus -

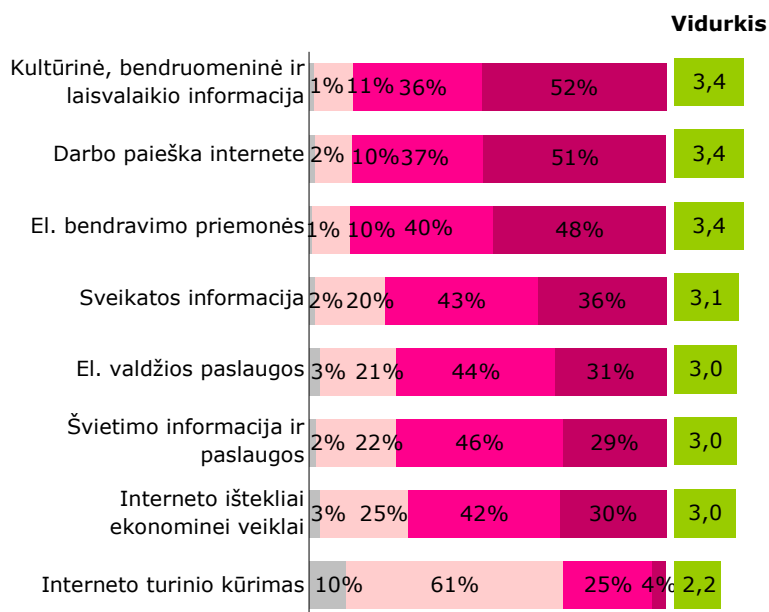
Apie galimybes internete susirasti įvairios informacijos ar pasinaudoti teikiamomis paslaugomis žino dauguma bibliotekininkų.

Labiausiai šiame kontekste išsiskiria mokėjimas kurti interneto turinį: 10% bibliotekininkų teigia apskritai nežinantis, kas tai yra (tai dažniau yra vyriausio amžiaus, kaimuose be VIP dirbantys bibliotekininkai), o didžioji dauguma (61%) žino kas tai yra, tačiau nemoka to įgyvendinti. Apie interneto turinio kūrimą daugiausiai žinių ir įgūdžių turi tik nedidelė dalis bibliotekininkų (4%), kurie dažniausiai dirba centrinėse bibliotekose.

Susipažinimas su int. ištekliais ir konsultavimo galimybės

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

- 1 - Nežinau, kas tai yra
- 2 - Žinau, kas tai yra, bet nemoku naudotis
- 3 - Žinau ir moku naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuočiau
- 4 - Žinau ir moku naudotis pakankamai, kad konsultuočiau

Daugelio sričių informacija internete naudotis moka didžioji dalis bibliotekininkų, tačiau ne visi mokėtų pamokyti tai daryti ir kitus. Stipriausi bibliotekininkų įgūdžiai, leidžiantys mokyti ir kitus, yra siejami su kultūrinės/ laisvalaikio informacijos sritimi, darbo paieška ir elektroninėmis bendravimo priemonėmis. Šios informacijos paieška problemų nekelia nei bibliotekininkams, nei viešos interneto prieigos vartotojams (jomis naudojamosi dažniausiai).

Atidžiau žvelgiant į bibliotekininkų turimus įgūdžius naudotis sveikatos, švietimo informacija, elektroninėmis valdžios paslaugomis ar ištekliais ekonominei veiklai (pvz. elektronine bankininkyste), t.y. tais ištekliais, kuriais naudojantis reikia specifinių žinių, pastebima, kad dauguma žino ir patys moka naudotis šia informacija, tačiau nepakankamai, kad konsultuotų kitus.

Geresnes žinias ir naudojimosi įgūdžius naudojant visus interneto išteklius dažniau turi jaunesni (iki 44m.) bibliotekininkai, bibliotekininkai, dirbantys miestuose, ir

bibliotekose, kuriose yra vieša interneto prieiga. Geriausios žinios (ypač labiau specifinės) yra bibliotekininkų, dirbančių centriniuose bibliotekose, o prastesnės – vyresnio amžiaus bibliotekininkų, dirbančių kaimo bibliotekose ir bibliotekose, kuriose nėra viešos interneto prieigos.

- Skatinama naudotis tais ištekliais, kurie nereikalauja specifinių įgūdžių (t.y. viskuo, išskyrus el.valdžią, el.bankininkystę, interneto turinio kūrimą) -

Analizuojant šią informaciją, kyla klausimas, ar yra ryšys tarp bibliotekininkų turimų žinių ir iš to išplaukiančių konsultavimo įgūdžių, ir tuo, kokiais interneto ištekliais bibliotekininkai skatina naudotis viešos interneto prieigos vartotojus.

Sugretinus šias dvi informacijos grupes pastebime, kad, jei egzistuoja toks ryšys, tai jis yra silpnas, arba, kitaip tariant, labiau išreikštas tik tam tikrų, kiek labiau sofistikuotų, interneto išteklių naudojimo atvejais. Tai galima būtų pasakyti apie elektronines valdžios paslaugas ir ekonominę veiklą internete. Tiek, tarkime pildant VMI deklaracijas, tiek naudojantis elektroninės bankininkystės paslaugomis, neužtenka apie tai tik žinoti, norint mokyti kitus, - reikia pačiam būti pakankamai gerai įgūdusiu šių paslaugų naudotoju.

Taigi, tyrimo duomenys rodo, kad, kalbant apie šias dvi paslaugas, tvirtesnius naudojimosi šiomis paslaugomis įgūdžius turintys bibliotekininkai yra labiau linkę skatinti jomis naudotis ir vartotojus.

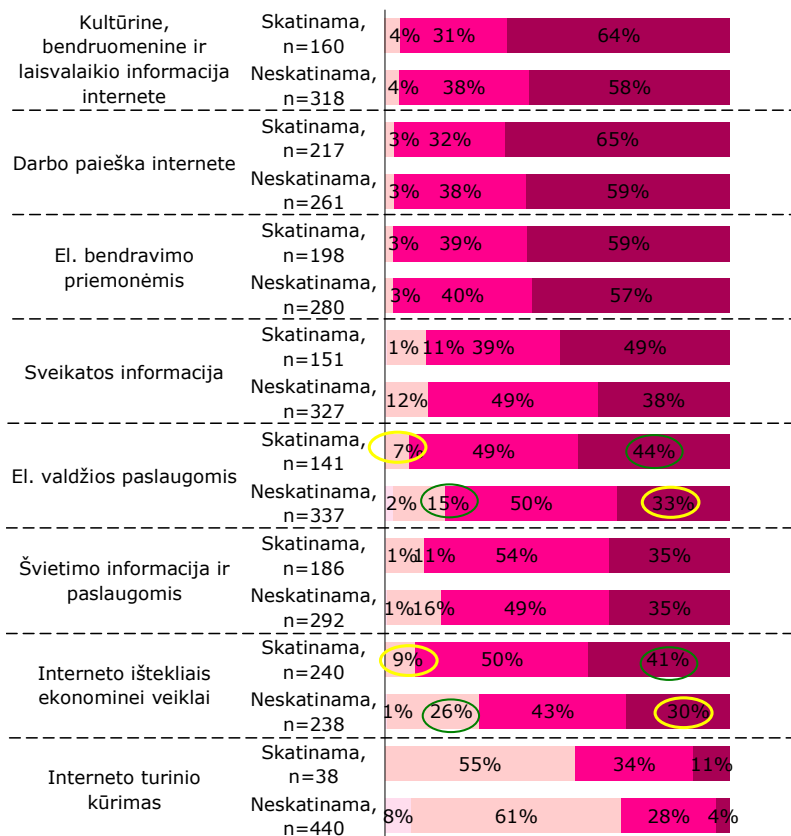
Iš dalies ta patį galima pasakyti ir apie interneto turinio kūrimo įgūdžius bei kitų skatinimą.

2008 metais sumažėjo bibliotekininkų, nemokančių naudotis kultūrinės/ laisvalaikio informacijos bei darbo paieška, elektroninėmis bendravimo priemonėmis ir interneto ištekliais ekonominei veiklai vykdyti. Daugiau bibliotekininkų išmoko naudotis ir sveikatos informacija (be konsultavimo įgūdžių).

Susipažinimo su int. ištekliais, teikiamomis galimybėmis lygis juos skatinančiose bei neskatinančiose bibliotekose

% skaičiuojamas nuo atitinkamą veiklą skatinančiose (arba ne) bibliotekose

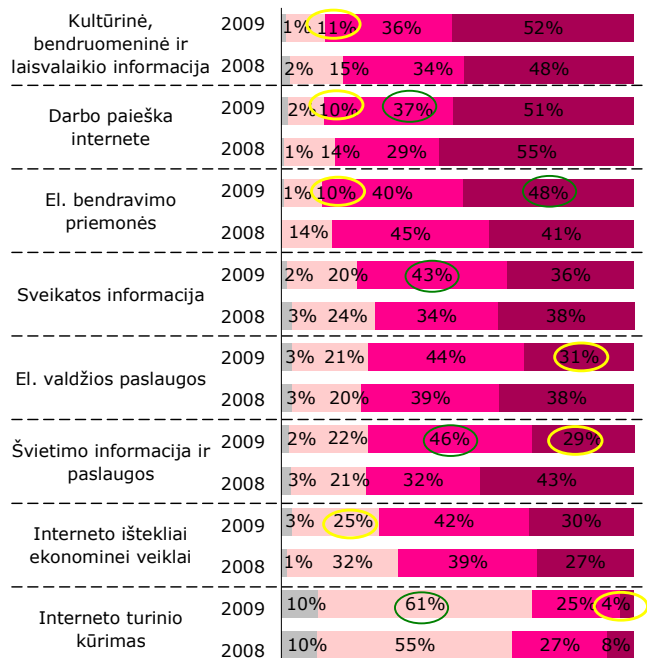
- Nežinau, kas tai yra
- Žinau, kas tai yra, bet nemoku naudotis
- Žinau ir moku naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuočiau
- Žinau ir moku naudotis pakankamai, kad konsultuočiau

Susipažinimas su int. ištekliais ir konsultavimo galimybės

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų

- Nežinau, kas tai yra
- Žinau, kas tai yra, bet nemoku naudotis
- Žinau ir moku naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuočiau, mokyčiau kitus
- Žinau ir moku naudotis pakankamai, kad konsultuočiau, mokyčiau kitus

*2009 m. n=611, 2008 m. n=609

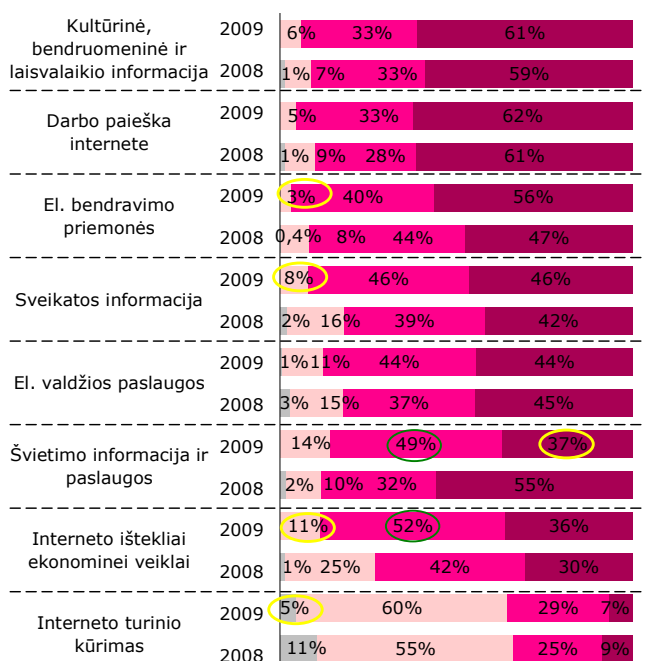
Lyginant miestų bibliotekininkų gebėjimus naudotis įvairiais interneto ištekliais ir mokytis naudotis jais kitus, pastebimi pozityvūs pokyčiai, rodantys, kad sumažėjo dalis žinančių, tačiau nemokančiųjų naudotis elektroninio bendravimo galimybėmis, sveikatos informacija, bei interneto ištekliais ekonominei veiklai. Taip pat 2008 metais jau buvo mažiau bibliotekininkų nežinančių, kas yra interneto turinio kūrimas.

Daugiau yra ir tokių bibliotekininkų, kurie moka naudotis interneto ištekliais ekonominei veiklai ir informacijos, susijusios su švietimu, paieškai, tačiau nepakankamai, kad galėtų konsultuoti kitus.

Susipažinimo su int. ištekliais, teikiamomis galimybėmis lygis

% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų

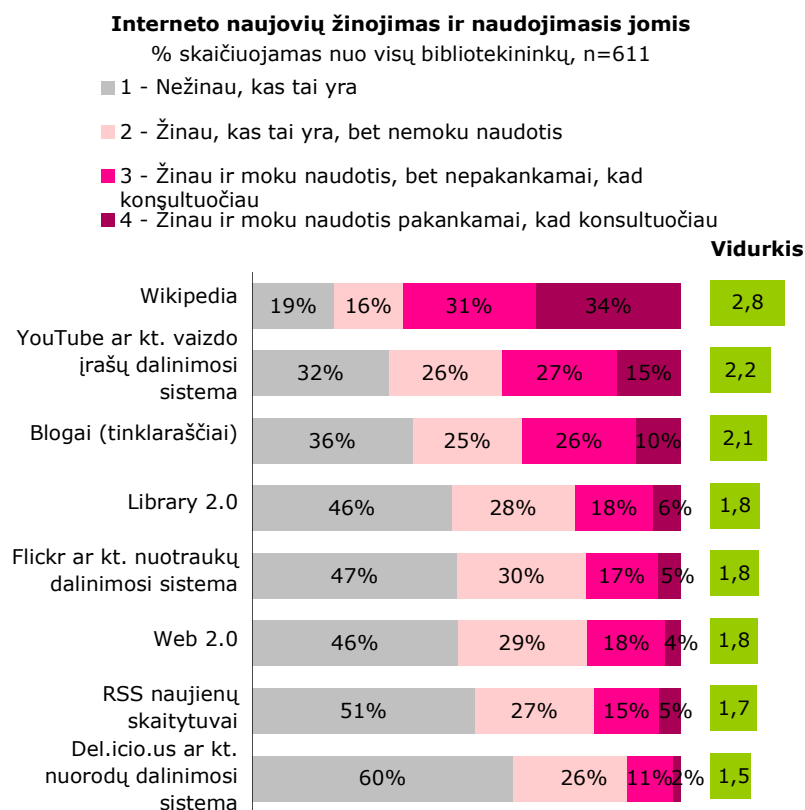
- Nežinau, kas tai yra
- Žinau, kas tai yra, bet nemoku naudotis
- Žinau ir moku naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuočiau, mokyčiau kitus
- Žinau ir moku naudotis pakankamai, kad konsultuočiau, mokyčiau kitus

*2009 m. n=149, 2008 m. n=276

6.3. Interneto naujovių žinomumas ir naudojimosi jomis įgūdžiai

- Žinios apie naujoves – ribotos, naudojimo įgūdžiai dar retesni -

Geriausiai žinoma interneto naujovė – Wikipedia (ją žino 81% bibliotekininkų). Du iš trijų bibliotekininkų moka šia enciklopedija naudotis, o kas trečias galėtų pamokyti tai daryti ir kitus.

Neblogai žinomos ir vaizdo įrašų dalinimosi sistemos (dėka populiariosios YouTube) (66%), tačiau tik 15% bibliotekininkų šia programa naudotis galėtų pamokyti ir kitus. Kiek plačiau žinomi ir blogai (62%). Apie kitas naujoves (Library 2.0, Flickr, Web 2.0, RSS, Del.icio.us) žino vidutiniškai tik maždaug kas antras bibliotekininkas, kas trečias moka jomis naudotis ir visai nedaugelis galėtų pamokyti naudotis šiomis programomis kitus.

Žinios apie interneto naujoves ir įgūdžiai jomis naudotis priklauso nuo bibliotekininko amžiaus, darbo vietos (mieste ar kaime) ir nuo to, ar bibliotekoje yra vieša interneto prieiga. Analizuojant mokėjimą naudotis naujovėmis pagal šiuos aspektus, galime padaryti keletą apibendrintų pastebėjimų:

- apie naujoves nieko nežino dažniau vyriausio amžiaus bibliotekininkai; dirbantieji kaimo bibliotekose ir bibliotekose, kuriose nėra viešos interneto prieigos;
- žino, moka naudotis, tačiau nepakankamai, kad pamokytų kitus, dažniau jaunesnio ir vidutinio amžiaus bibliotekininkai (jaunesni nei 50 metų amžiaus); bibliotekininkai, dirbantys bibliotekose, kuriose yra vieša interneto prieiga;
- moka naudotis patys ir to galėtų pamokyti kitus dažniau jaunesnio amžiaus bibliotekininkai (jaunesni nei 44 metų amžiaus).

Norime atkreipti dėmesį ir į keletą įdomesnių rezultatų:

- WEB 2.0, Library 2.0, RSS žino, tačiau nemoka naudotis nemaža dalis centrinių bibliotekų darbuotojų (taip ir kitų filialų miestuose).

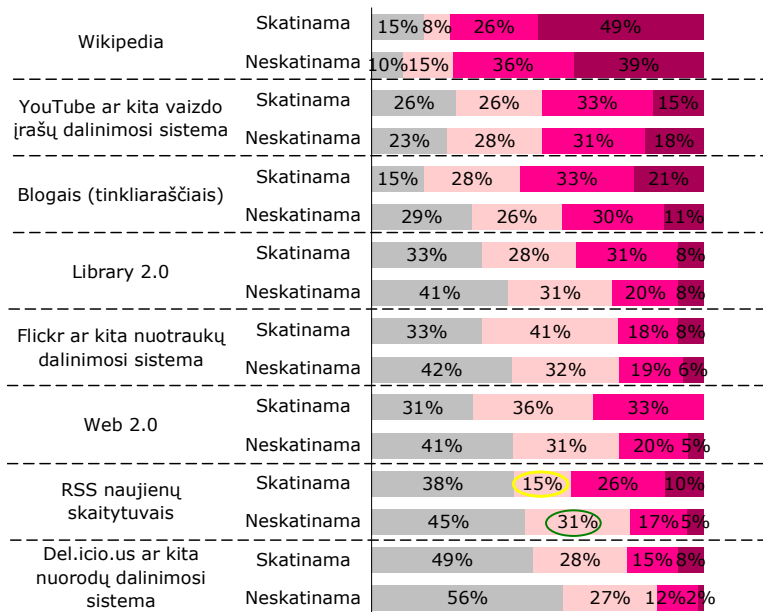
- Wikipedia – interneto naujovė, kuria bibliotekininkai dažniausiai skatina naudotis -

Žinojimo-mokėjimo naudotis-galėjimo konsultuoti praktiką sugretinome su bibliotekininkų atsakymais į klausimą, ar jie skatina viešos interneto prieigos vartotojus naudotis interneto naujovėmis.

Iš šio sugretinimo galime padaryti kelias išvadas: (1) skatinančių naudotis naujovėmis žinojimas-mokėjimas naudotis-galimybė konsultuoti paprastai yra geresni, nei neskatinančių; (2) teigiamą atsakymą į klausimą „ar skatinate naudotis naujovėmis“ labiausiai nulėmė neblogas Wikipedia enciklopedijos naudojimo išmanymas. Tai galima pagrįsti kad ir tuo faktu, kad, pavyzdžiui, nei vienas iš skatinančių naudotis naujovėmis neturi konsultavimui pakankamų žinių apie Web 2.0.

Naujovių įgūdžiai vs. skatinimas naudotis
 % skaičiuojamas nuo interneto naujoves skatinančių (N=39) arba neskatinančių (N=439) bibliotekininkų

- Nežinau, kas tai yra
- Žinau, kas tai yra, bet nemoku naudotis
- Žinau ir moku naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuočiau
- Žinau ir moku naudotis pakankamai, kad konsultuočiau

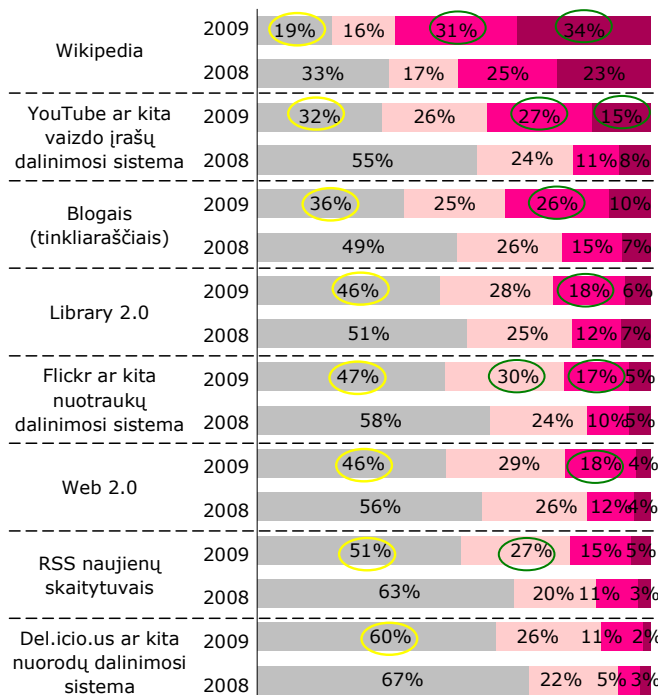

- Vis daugiau bibliotekininkų žino ir moka naudotis interneto naujovėmis -

Per 2008 metus įvyko pozityvūs pokyčiai: vis daugiau bibliotekininkų susipažįsta su naujovėmis (ne tik žino, bet ir moka naudotis); mažėja tokių, kurie apie naujoves nieko nežino.

Susipažinimo su interneto naujovėmis lygis
 % skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų

- Nežinau, kas tai yra
- Žinau, kas tai yra, bet nemoku naudotis
- Žinau ir moku naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuočiau
- Žinau ir moku naudotis pakankamai, kad konsultuočiau

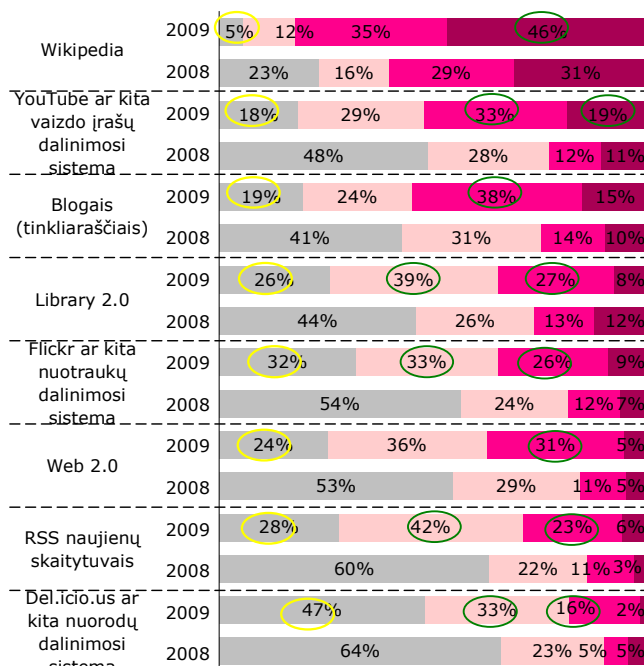

*2009 m. n=611, 2008 m. n=609

Susipažinimo su interneto naujovėmis lygis

% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų

- Nežinau, kas tai yra
- Žinau, kas tai yra, bet nemoku naudotis
- Žinau ir moku naudotis, bet nepakankamai, kad konsultuočiau
- Žinau ir moku naudotis pakankamai, kad konsultuočiau

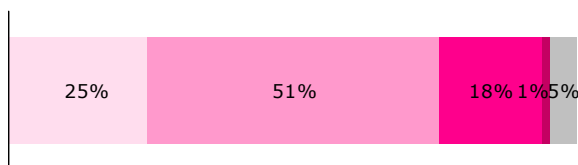
*2009 m. n=149, 2008 m. n=276

- Įgūdžiai naudotis interneto naujovėmis vertinami atitinkamai – jie yra gerokai nepakankami -

Naudojimosi interneto naujovėmis įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

- 1 - Visiškai nepakankami
- 2 - Nepakankami
- 3 - Pakankami
- 4 - Visiškai pakankami
- Sunku pasakyti

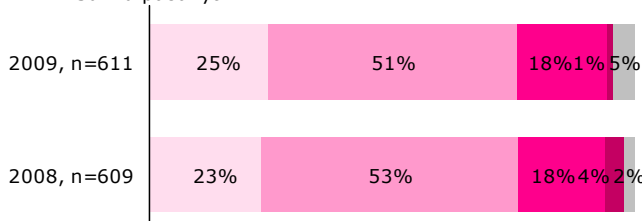
Turint omenyje anksčiau ataskaitoje pateiktą informaciją apie tai, kad didelė dalis bibliotekininkų net nežino apie tai, kas yra interneto naujovės ir tik nedaugelis gali tomis naujovėmis naudotis ir mokyti tai daryti kitus, žemas naudojimosi interneto naujovėmis įgūdžių vertinimas neturėtų stebinti: trys ketvirtadaliai (76%) bibliotekininkų nurodė, kad jų interneto naudojimo įgūdžiai yra nepakankami. Pakankamus įgūdžius naudotis šiomis naujovėmis dažniau turi centriniai bibliotekų darbuotojai.

Vertinant tai, kaip pakito įgūdžių naudotis interneto naujovėmis lygis per 2008 metus (tarp visų bibliotekininkų), matome, jog jokių pokyčių neįvyko. Tačiau, jei žiūrėtume tik į mieste dirbančių bibliotekininkų grupę, čia pozityvios tendencijos jau yra matomos: sumažėjo bibliotekininkų, teigiančių, kad jų įgūdžiai yra visiškai nepakankami, ir padaugėjo manančių, kad jų įgūdžiai naudotis interneto naujovėmis yra pakankami.

Naudojimosi interneto naujovėmis įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų

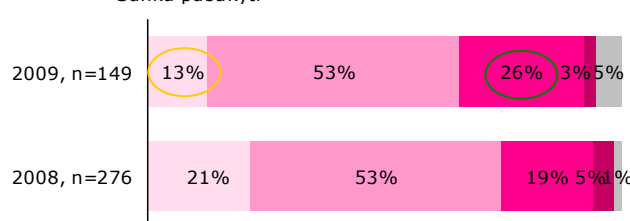
- 1 - Visiškai nepakankami
- 2 - Nepakankami
- 3 - Pakankami
- 4 - Visiškai pakankami
- Sunku pasakyti

Naudojimosi interneto naujovėmis įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų

- 1 - Visiškai nepakankami
- 2 - Nepakankami
- 3 - Pakankami
- 4 - Visiškai pakankami
- Sunku pasakyti

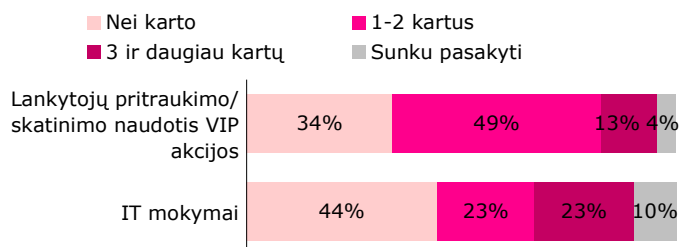
7. Iniciatyvos pritraukiant naujus viešos interneto prieigos vartotojus

7.1. Iniciatyvos bibliotekų lygmenyje

Nestebina tai, kad lankytojų pritraukimo ir/ ar skatinimo naudotis vieša interneto prieiga akcijos yra organizuojamos dažniau nei IT mokymai. Kas antra (49%) bibliotekininkė nurodė, kad jų bibliotekoje 2008 metais buvo organizuota 1 ar 2 tokios akcijos, o 13% bibliotekų tokių akcijų buvo ir daugiau. Pasak bibliotekininkų, IT mokymai per 2008 metus buvo organizuoti beveik kas antroje (46%) bibliotekoje.

Lankytojų pritraukimo/ skatinimo naudotis VIP iniciatyvų dažnis

% skaičiuojamas nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP, n=478

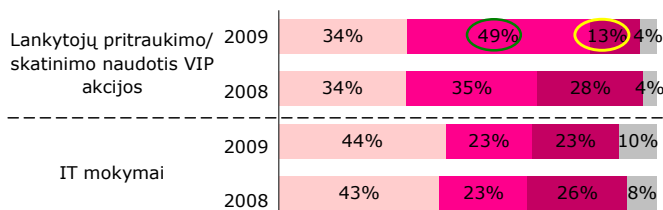

2008 metais lankytojų/ vartotojų pritraukimo akcijos nebuvo organizuotos 34% bibliotekose; IT mokymai nebuvo organizuoti 44% bibliotekų.

Lankytojų pritraukimo/ skatinimo naudotis VIP iniciatyvų dažnis

% skaičiuojamas nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP

Nei karto 1-2 kartus
3 ir daugiau kartų Sunku pasakyti

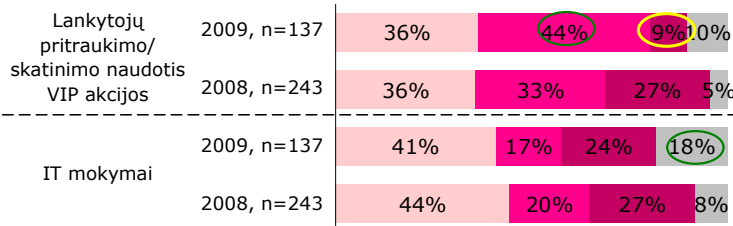

*2009 m. n=478, 2008 m. n=416

Lankytojų pritraukimo/ skatinimo naudotis VIP iniciatyvų dažnis

% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų

Nei karto 1-2 kartus
3 ir daugiau kartų Sunku pasakyti

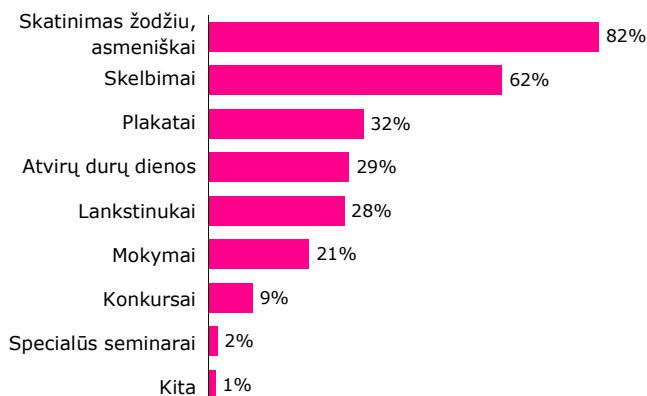
Lyginant akcijų ir mokymų organizavimo 2008 ir 2007 metais dažnius, pastebime, kad IT mokymų organizavimo praktika nepakito. Akcijas vykdė tiek pat bibliotekų, tik 2008 metais jos buvo vykdomos gerokai dažniau nei 2007 metais.

Analogiškos pokyčių per metus tendencijos stebimos ir miesto bibliotekose.

- Dažniausiai naudojama aktyvioji – asmeninio kreipimosi – lankytojų pritraukimo priemonė -

Priemonės, kuriomis skatinama naudotis VIP

% skaičiuojamas nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP, n=478

Didžioji dauguma (82%) bibliotekininkų, siekdami paskatinti lankytoją naudotis vieša interneto prieiga, tai daro kreipdamiesi į žmogų asmeniškai (ypač plačiai tai taikoma kaimo bibliotekose).

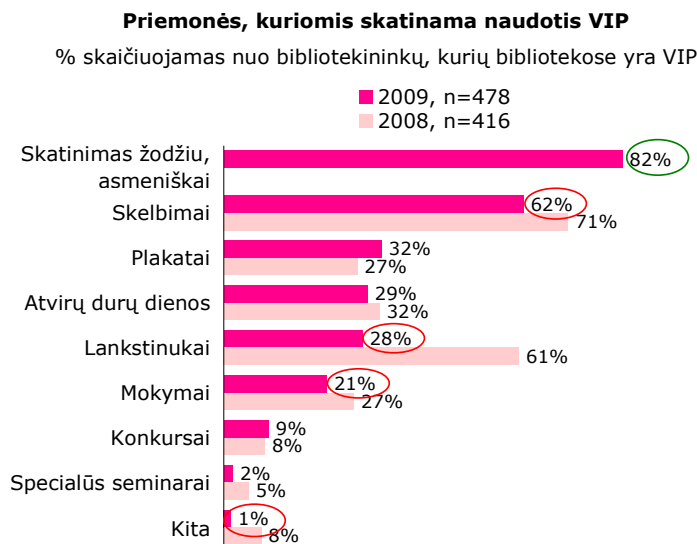
Plačiai naudojama ir pasyviojo lankytojų pritraukimo priemonių grupė: 62% bibliotekų yra kabinami skelbimai, 32% - plakatai, 28% - dalijami lankstinukai.

29% bibliotekų organizuoja atvirų durų dienas, 21% - mokymus, 9% - konkursus ar specialius seminarus (2%).

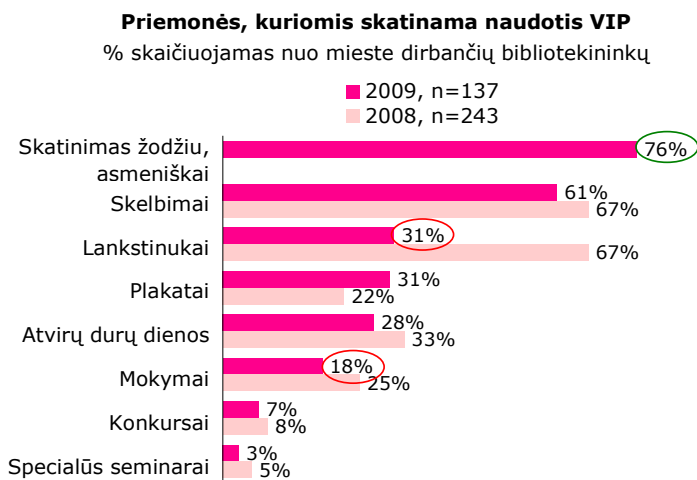
Kelis bibliotekininkus nurodė, kad jų bibliotekose

buvo organizuojami renginiai ar parodos, talpinama medžiaga į interneto svetainę, apdovanotas 1000-asis internautas.

2008 metais, lyginant su 2007, itin sumažėjo lankstinukų, kaip vartotojų pritraukimo priemonės, naudojimas; kiek mažiau buvo organizuojama ir specializuotų mokymų ar kabinama naudotis vieša interneto prieiga raginančių skelbimų. („Skatinimas žodžiu, asmeniškai“ alternatyvos 2008 metų tyrime nebuvo).

Miestų bibliotekose viešos interneto prieigos pritraukimui taip pat rečiau naudojami lankstinukai; mažiau organizuota ir mokymų.

7.2. Asmeninės iniciatyvos mokant ir konsultuojant naudotis kompiuteriu ir internetu

- Prie viešos interneto prieigos vartotojų mokymo naudotis kompiuteriu ir internetu prisidėjo mažiau nei kas antras bibliotekininkas -

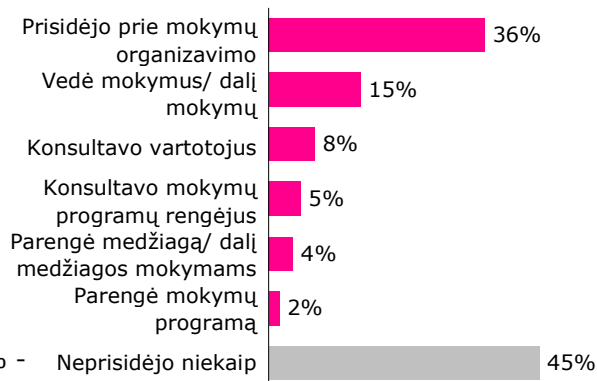
Prie viešos interneto prieigos vartotojų mokymo naudoti internetu ir kompiuteriu prisidėjo daugiau nei kas antras bibliotekininkas (55%). Dauguma jų (43%) atliko vieną kurią nors iš nurodytų veiklų, 8% bibliotekininkų prisidėjo prie dviejų veiklų įgyvendinimo, o 3% - prie trijų ir daugiau veiklų. Prie įvairių mokymo veiklų dažniau prisideda centrinių bibliotekų darbuotojai ir bibliotekininkai, kurių bibliotekose yra vieša interneto prieiga.

Dauguma bibliotekininkų (36%), dalyvaudami viešos interneto prieigos vartotojų mokymo naudoti internetu ir kompiuteriu veikloje, dažniausiai tiesiog prisideda prie mokymų organizavimo. 15% bibliotekininkų veda mokymus ar jų dalį, 8% konsultuoja vartotojus, o 5% - mokymo programų rengėjus.

Analizuojant per metus įvykusius pokyčius, pastebima, kad reikšmingų poslinkių, pritraukiant viešos interneto prieigos vartotojus, neįvyko. Jei žvelgtume šalies mastu, tik nedaug sumažėjo bibliotekininkų, prisidėjusių prie medžiagos mokymams rengimo; miestų bibliotekose sumažėjo pagalbą rengiant mokymų medžiagą teikusią dalis, rečiau konsultuojami ir mokymų programų rengėjai.

Kaip prisidėjo prie VIP vartotojų mokymo naudoti kompiuteriu ar internetu?

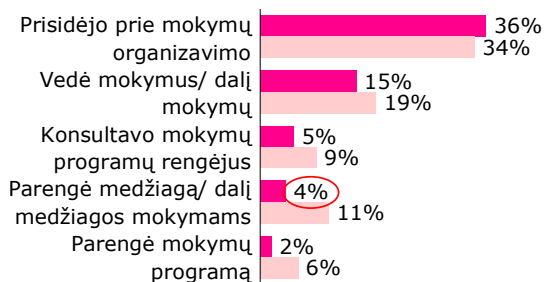
% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

Kaip prisidėjo prie VIP vartotojų mokymo naudoti kompiuteriu ar internetu?

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų

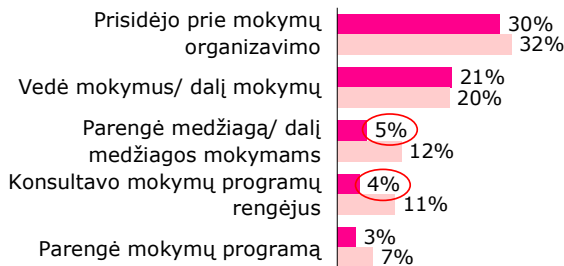
■ 2009, n=611
■ 2008, n=609

Kaip prisidėjo prie VIP vartotojų mokymo naudoti kompiuteriu ar internetu?

% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų

■ 2009, n=149
■ 2008, n=276

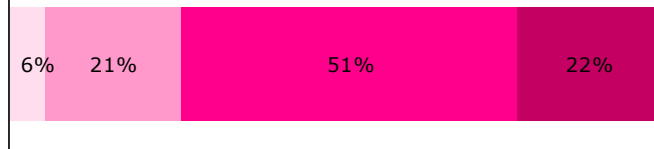

- Pagalbos teikimo įgūdžiai (norint naudotis kompiuteriu ir internetu) yra pakankami, o miestuose kiek ir išaugo -

Pagalbos žmonėms, norintiems naudotis internetu, įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

- 1 - Visiškai nepakankami
- 2 - Nepakankami
- 3 - Pakankami
- 4 - Visiškai pakankami

Dauguma (73%) bibliotekininkų mano, kad jie turi pakankamus įgūdžius padėti lankytojams naudotis kompiuteriu ir internetu. Pakankamus įgūdžius dažniau turi bibliotekininkai, dirbantys mieste, ir dirbantys bibliotekose, kuriose yra vieša interneto prieiga.

Analizuojant per 2008 metus įvykusius pokyčius, matome, kad didelių pokyčių šių įgūdžių ugdyme nėra. Kiek daugiau bibliotekininkų turi pakankamus įgūdžius teikti konsultacijas

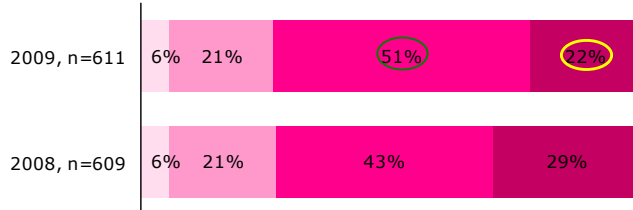
kompiuterio ir interneto naudojimo klausimais, tačiau sumažėjo bibliotekininkų dalis, turinčių visiškai pakankamus įgūdžius teikti tokias konsultacijas.

Miestuose kiek ryškesnės pozityviosios tendencijos: vis daugiau bibliotekininkų nurodo turintys pakankamus įgūdžius konsultuoti lankytojus kompiuterio ir interneto naudojimo klausimais.

Pagalbos žmonėms, norintiems naudotis internetu, įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų

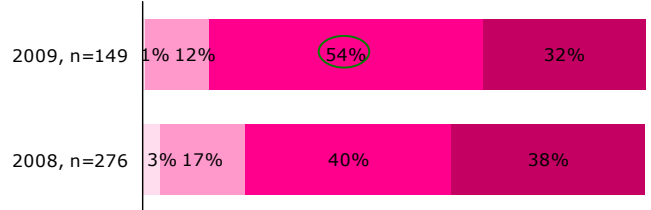
- 1 - Visiškai nepakankami
- 2 - Nepakankami
- 3 - Pakankami
- 4 - Visiškai pakankami

Pagalbos žmonėms, norintiems naudotis internetu, įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų

- 1 - Visiškai nepakankami
- 2 - Nepakankami
- 3 - Pakankami
- 4 - Visiškai pakankami

Dauguma bibliotekininkų, dirbančių su vieša interneto prieiga, vartotojus konsultuoja kas dieną. Konsultavimo veikla, sprendžiant iš konsultavimo dažnių, nėra labai intensyvi: didesnė dalis (58%) bibliotekininkų tai daro 1-3 kartus per dieną (ypač kaimo bibliotekose), 27% bibliotekininkų - 4-8 kartus, o 8% jų - 9 ir daugiau kartų per dieną. Tai lemia ne tik ir ne tiek pačių bibliotekininkų iniciatyvos trūkumas, kiek pastovus ir retai besikeičiantis viešos interneto prieigos vartotojų ratas (ypač kaimo bibliotekose).

Kiek vidutiniškai kartų per dieną konsultuoja VIP lankytojus

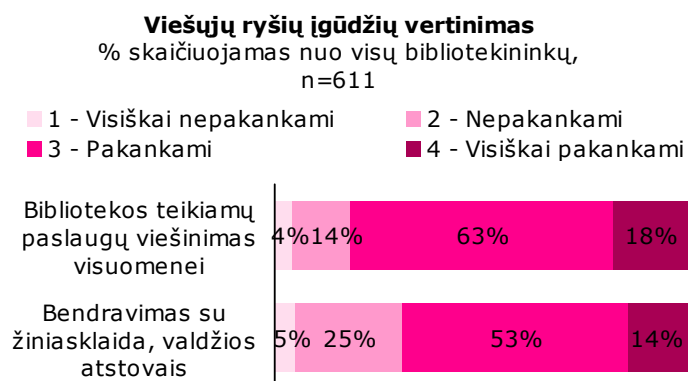
% skaičiuojamas nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP, n=478

- Nei karto
- 1-3 kartus
- 4-8 kartus
- 9 ir daugiau kartų
- Sunku pasakyti

7.3. Viešinimo įgūdžiai ir susijusios asmeninės iniciatyvos

- Bendravimas su žiniasklaida ir valdžia – silpniau įvaldytas įgūdis -

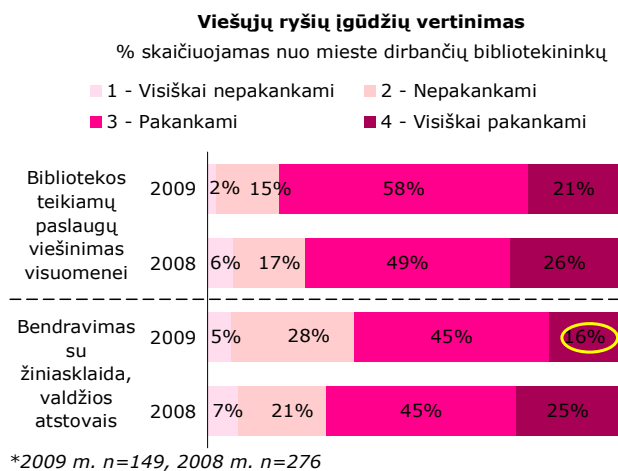
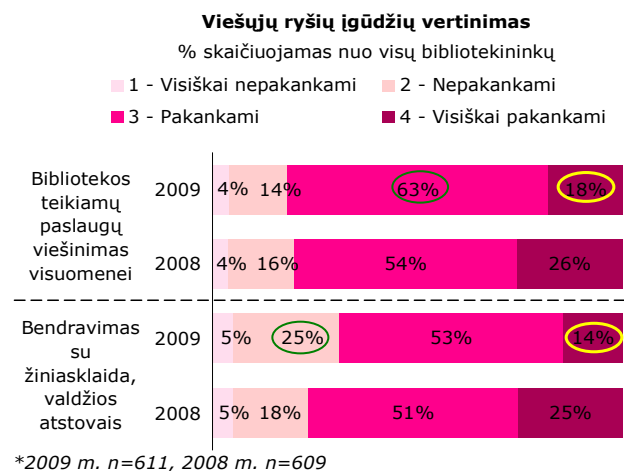

Bibliotekininkai neblogai vertina bibliotekos teikiamų paslaugų viešinimo visuomenei įgūdžius: net 81% bibliotekininkų mano, kad šie įgūdžiai yra daugiau ar mažiau pakankami. Galvojant apie tai, reikėtų įvertinti ir tai, ar visi bibliotekininkai vienodai interpretuoja „viešinimo visuomenei“ sąvoką (kas kokį turinį į tai įdeda) ir ar jie turėjo viešinimo veiklos patirties.

Kiek prasčiau bibliotekininkai vertina savo bendravimo su žiniasklaida ir valdžios atstovais įgūdžius: pakankamai jų turintys mano 67% bibliotekininkų. Jaunesnio amžiaus bibliotekininkai bendravimo su žiniasklaida įgūdžius dažniau linkę vertinti kaip nepakankamus.

Per 2008 metus, lyginant su situacija 2007 metais, bibliotekininkų teikiamų paslaugų viešinimo įgūdžiai iš esmės nepakito (įgūdžiai vis dar turimi, tačiau jie yra vertinami kaip mažiau pakankami nei 2007m.), o bendravimo su valdžia ir žiniasklaida įgūdžiai yra vertinami prasčiau (padaugėjo manančių, kad jų įgūdžiai yra nepakankami ir sumažėjo bibliotekininkų savo įgūdžius vertinančių kaip labai stiprius).

Mieste dirbančių bibliotekininkų bibliotekos paslaugų viešinimo visuomenei įgūdžiai per 2008 metus iš esmės nepakito, o bendravimo su žiniasklaida įgūdžiai vertinami taip pat kiek prasčiau.

- Viešinant bibliotekų paslaugas dažniausiai rašomi straipsniai, bendraujama su žiniasklaida ir viešai kalbama -

Dauguma (88%) bibliotekininkų nurodė nors kartą vykdę vienokias ar kitokias viešinimo veiklas. Dažniausiai buvo rašomi straipsniai į regioninę (61%), bendraujama su žiniasklaida (57%), kalbama viešai (55%).

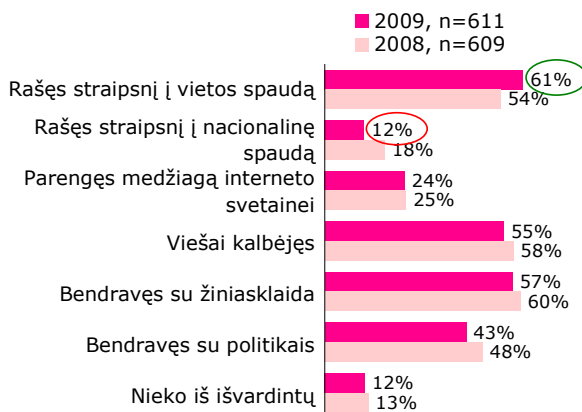
43% bibliotekininkų nurodė bendravę su politikais, o 24% bibliotekininkų yra rengę medžiagą interneto svetainei. Rečiausiai yra rašomi straipsniai į nacionalinę spaudą (12%).

Straipsnius į regioninę spaudą dažniausiai rašo kaimo bibliotekų darbuotojai, į nacionalinę – miestuose dirbantys bibliotekininkai. Medžiagą interneto svetainėms ruošę dažniau nurodo jaunesnio amžiaus bibliotekininkai, o solidesnio amžiaus kolegoms (45-50 metų) nurodo dažniau bendravę su žiniasklaida. Kaimo bibliotekų darbuotojai dažniau nei kolegoms mieste bendrauja su politikais.

Per 2008 metus buvo daugiau parašyta straipsnių į vietos spaudą, tačiau mažiau – į nacionalinę.

Nors kartą yra atlikę savarankiškai

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų

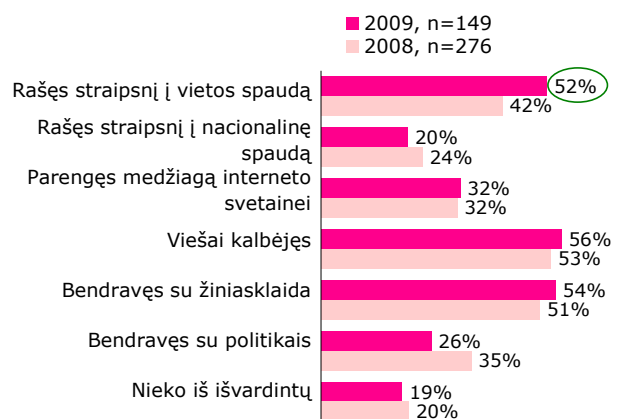
Nors kartą yra atlikusi(-ęs) savarankiškai

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

Nors kartą yra atlikusi(-ęs) savarankiškai

% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų

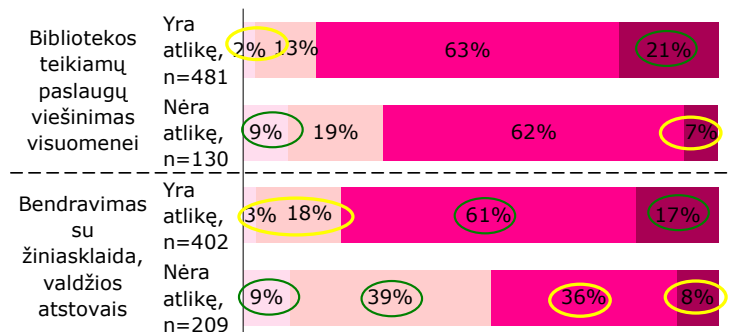
- Viešinimo įgūdžių vertinimas tiesiogiai priklauso nuo turimos viešinimo veiklų patirties -

Tai, kaip bibliotekininkai vertina savo viešinimo įgūdžius, tiesiogiai priklauso nuo to, ar jie turi tokios veiklos vykdymo patirties. Štai, tarkime, turintys bibliotekos paslaugų viešinimo patirties, savo įgūdžius tai daryti vertina gerokai aukščiau (84% įgūdžius vertina kaip pakankamus) nei tokios patirties neturintys (69%). 78% turinčių bendravimo su žiniasklaida ar politikais patirties savo įgūdžius vertina kaip pakankamus; ir tik 44% bibliotekininkų, neturinčių tokios patirties, įgūdžius vertina kaip pakankamus.

Viešųjų ryšių įgūdžių vertinimas

% skaičiuojamas nuo vykdžiusių konkrečią veiklą savarankiškai

- 1 - Visiškai nepakankami
- 2 - Nepakankami
- 3 - Pakankami
- 4 - Visiškai pakankami

8. Specifinių grupių atstovų naudojimas VIP

Vienas iš projekto „Bibliotekos pažangai“ tikslų – į viešas interneto prieigas pritraukti suaugusiuosius, vyresnio amžiaus žmones, kaimo žmones, taip pat neįgaliuosius ir kitų socialiai pažeidžiamų grupių atstovus (bedarbius, vaikus iš socialinės rizikos šeimų ir vaikus, kurių tėvai yra išvykę dirbti į kitas šalis). Todėl į šių specifinių grupių patirtį bus apžvelgta atskirai ir šioje ataskaitoje.

8.1. Specifinių grupių lankymosi bibliotekose dažnis

- Pagrindinė problema – specifinių grupių identifikavimas (ypač mieste) -

Specifinių grupių patirties bibliotekose vertinimas yra pakankamai komplikotas ir ne visai tikslus, nes daugelio dominančių grupių atstovus be artimesnio kontakto su lankytoju yra pakankamai sudėtinga identifiкуoti.

Tarkime, be papildomos informacijos neįgaliuosius galima identifiкуoti tik tuos, kurie turi išoriškai matomų negalios požymių; o kaip identifiкуoti turinčius išoriškai „nematomą“ neįgalumo grupę? 8% bibliotekininkų nurodė, jog negali identifiкуoti lankytojo priklausomybės „neįgalus“ kategorijai.

Pensininkų identifiкуavimas numanomai dažniausiai vyksta subjektyviai identifiкуojant lankytojo amžių. Ir nors dauguma bibliotekininkų nesunkiai identifiкуoja pensininkus (tik 1% bibliotekininkų pensininkų identifiкуoti negalėjo), reikia nepamiršti jų priskyrimo „pensininkams“ subjektyvumo faktoriaus.

Kaimo gyventojai nesunkiai identifiкуojami kaimų bibliotekose, tačiau kaip jie yra identifiкуojami miestuose (3% bibliotekininkų teigia nežinantys, ar lankytojas yra kaimo gyventojas)?

Bedarbių identifiкуavimas įmanomas tik per asmeninį kontaktą su lankytoju, tačiau bibliotekininkams bedarbių identifiкуavimas didelės problemos nekelia ir tik 3% jų nurodė, kad nežino, kurie iš lankytojų yra bedarbiai (dažniau mieste) (natūraliai kyla klausimas, kaip bedarbiai yra identifiкуojami miesto bibliotekose?).

Vaikų iš socialinės rizikos identifiкуacija įmanoma tiek per išorinį vaiko įvertinimą, tiek asmeninio kontakto su vaiku metu, tačiau tai yra įmanoma ne visada (7% bibliotekininkų negali identifiкуoti, kurie iš vaikų priklauso socialinės rizikos grupei).

Sudėtingiausia yra identifiкуoti vaikus, kurių tėvai yra išvykę dirbti į kitas šalis. Kas ketvirtas bibliotekininkas (24%) tokios informacijos apie vaikus, apsilankančius bibliotekose, neturi.

Beveik visų grupių identifiкуavimo problema ypač aktuali yra miestuose, kur yra didesni lankytojų srautai ir ne toks artimas bibliotekininko ir lankytojo kontaktas.

- Dauguma specifinių grupių atstovų bibliotekose lankosi dažnai -

Kalbant apie šių specifinių grupių lankomumo bibliotekose dažnio ypatumus, pastebima, kad, bibliotekininkų nuomone, dažniausiai bibliotekose lankosi kaimo gyventojai (76% bibliotekininkų nurodo, kad kaimo gyventojai lankosi kasdien arba keletą kartų per savaitę), vaikai iš socialinės rizikos šeimų (72%), bedarbiai (63%) ir pensininkai (63%). Norime atkreipti dėmesį į tai, kad visų šių grupių atstovai bibliotekininkų yra lengviausiai identifiкуojami.

Rečiau bibliotekose lankosi neįgalieji (23% bibliotekininkų nurodo, kad jie lankosi kasdien arba keletą kartų per savaitę) ir vaikai, kurių tėvai yra išvykę dirbti į užsienio šalis (24%) (siūlytume tokią informaciją vertinti atsargiai, neatmetant sudėtingo šių lankytojų identifiкуavimo problemos).

Apibendrinant specifinių grupių atstovų lankymosi bibliotekose dažnius, galime išskirti du tipinius vartotojų tipus:

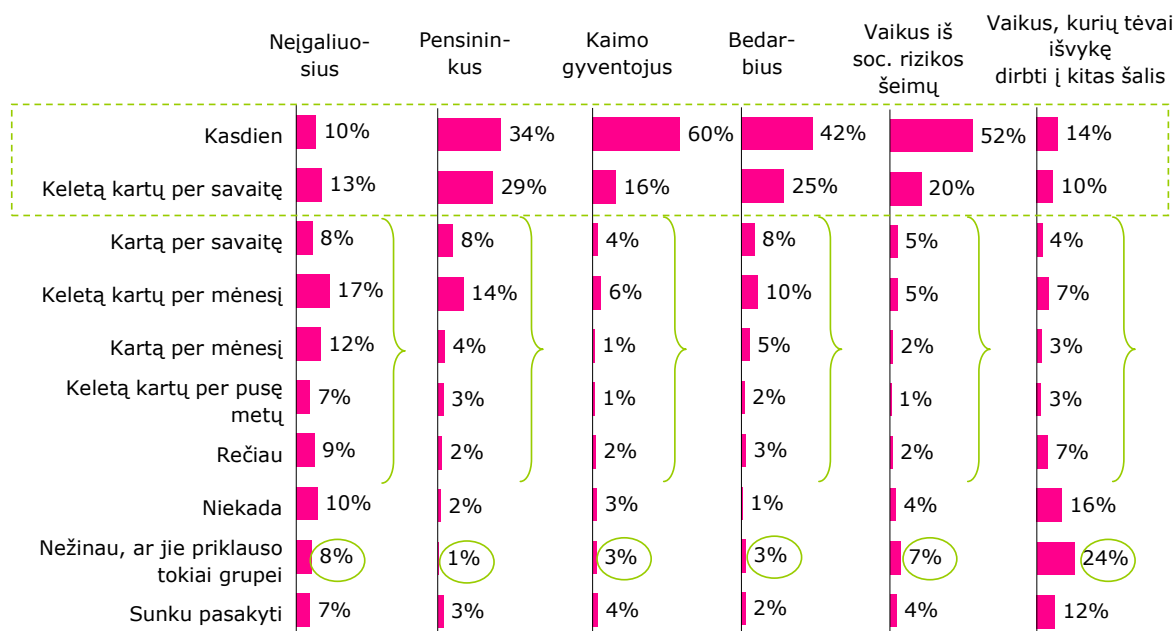
- „bibliotekos gyventojas“, vaikštantis į biblioteką kasdien arba kelis kartus per savaitę. Toks lankytojas bibliotekoje patenkina ir bendravimo, socialumo, ir informacijos poreikius.

Dažniausiai bibliotekose „gyvena“ kaimo gyventojai (biblioteka – bendruomenės ir kultūros centras) (76%), vaikai iš socialinės rizikos šeimų (biblioteka jiems – rami užuovėja, šiluma ir pastogė) (72%), bedarbiai (67%) ir pensininkai (63%) (biblioteka jiems tiek informacijos, tiek bendravimo šaltinis), neįgalieji (23%), vaikai, kurių tėvai išvykę dirbti į kitas šalis (24%);

- „knygų skaitytojas“, t.y. toks bibliotekos lankytojas, kuris rečiau arba pakankamai retai lankosi bibliotekose ir (keliamo prielaidą) naudojami populiariausia bibliotekų knygų išdavimo paslauga. Bibliotekos toks lankytojas nelinkęs sieti su bendravimo ar bendruomenės susibūrimo centru. Gausiausia tokių „knygų skaitytojų“ yra tarp pensininkų (31%) ir bedarbių (28%); tarp neįgaliųjų jų yra - 25%, tarp vaikų, kurių tėvai išvykę dirbti į užsienį, - 24%; mažiausiai „knygų skaitytojų“ yra tarp kaimo gyventojų (14%).

Kaip dažnai tenka aptarnauti šias gyventojų grupes?

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

Analizuojant surinktus duomenis taip pat matome, kad bedarbius ir pensininkus bibliotekininkams dažniau tenka aptarnauti miestų bibliotekose. Kaimiškose vietovėse įsikūrusiose bibliotekose dažniau aptarnauti tenka kaimo gyventojus (akivaizdu) bei vaikus iš socialinės rizikos šeimų (mieste ši grupė sunkiau identifikuojama); pensininkai kaimo bibliotekose lankose kiek rečiau, tačiau vis dar dažnai (keletą kartų per savaitę) (galime kelti prielaidą jog dėl ūkio darbų).

8.2. Paslaugos, kuriomis naudojasi specifinių grupių atstovai

- Populiariausios paslaugos - knygų, periodinės spaudos skaitymas ir vieša interneto prieiga -

Knygų išdavimas – tai ne tik viena iš pagrindinių bibliotekos teikiamų paslaugų, bet ir paslauga, kuria, bibliotekininkų nuomone, dažniausiai naudojasi specifinių grupių atstovai. Visų tiriamų grupių atstovai, pasak bibliotekininkų, taip pat dažnai bibliotekose skaito ir periodinę spaudą. Pensininkai (94%), kaimiečiai (85%) ir bedarbiai (92%) periodinę spaudą skaito taip pat dažnai kaip ir naudojami knygų išdavimo paslauga (atitinkamai 94%, 88%, 92%). Šios lankytojų grupės bibliotekose lankosi itin dažnai, todėl tai paaiškina tokį dažną periodinės spaudos skaitymą. Tarkime, jei kalbėtume apie neįgaliuosius, jų lankymosi bibliotekose dažnis yra gerokai retesnis, todėl, atitinkamai, jie rečiau varto ir periodinę spaudą (73%).

Kaimo gyventojai ir bedarbiai taip pat išsiskiria ir tuo, kad jiems reikiamos informacijos paieškai dažniau nei kitos tiriamosios grupės naudojasi internete prieinamomis duomenų bazėmis (atitinkamai 34% ir 30%).

Trečioji dažnai naudojama paslauga – vieša interneto prieiga. Tarp tiriamųjų suaugusiųjų vieša interneto prieiga dažniau naudojasi kaimo gyventojai ir bedarbiai, rečiau – pensininkai ir neįgalieji (dėl retesnio lankymosi bibliotekoje).

Bibliotekininkų nuomone, kaimo gyventojai kiek dažniau nei kitos tiriamosios gyventojų grupės naudojami ir kitomis, įprastai rečiau naudojamomis, bibliotekų paslaugomis: kitokių leidinių išdavimu, video ir garso medžiagos peržiūromis/ perklausomis, dalyvauja kompiuterinio raštingumo kursuose. Iš dalies tai gali būti aiškinama tuo, kad pati kategorija „kaimo gyventojas“ yra pakankamai plati ir apima labai įvairiomis charakteristikomis pasižyminčius kaimiečius.

Kompiuterinio raštingumo kursais kiek dažniau, pasak bibliotekininkų, naudojasi ir bedarbiai.

Be „tradicinių“ bibliotekų teikiamų paslaugų sąrašo bibliotekininkai nurodė ir „kitas“ paslaugas, kuriomis naudojasi tiriamųjų grupių atstovai:

- suaugusieji gali naudotis knygų pristatymu į namus, bibliografinėmis užklausomis, rankraščiais ir nuotraukų archyvais, naudotis tarpbibliotekinio aptarnavimo paslaugomis, apžiūrėti vykstančias parodas, naudotis skeneriu;
- be vaikams tinkamų išvardintų papildomų paslaugų, vaikai gali naudotis žaisloteka, lėlių teatro veikla (tai nurodė 1 bibliotekininkas).

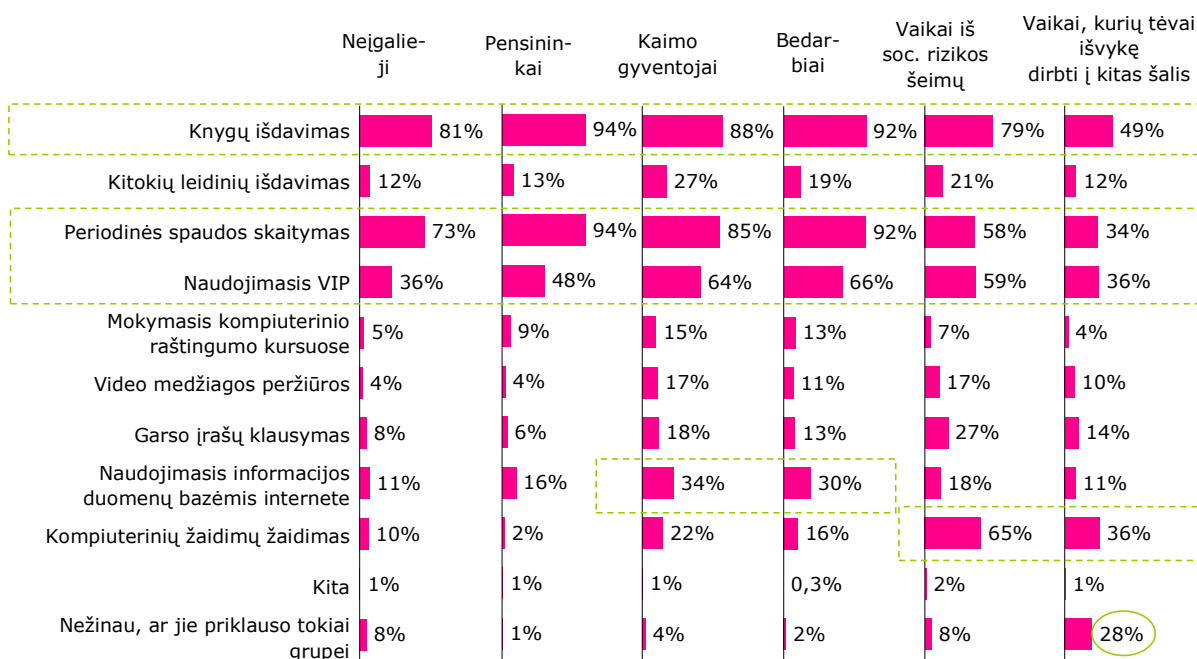
Knygų ir periodinės spaudos skaitymas – dažniausios paslaugos, kuriomis, anot bibliotekininkų, naudojasi suaugę bibliotekų lankytojai. Vaikų pasirinkimas kiek kitoks: be knygų skaitymo jie taip pat dažnai žaidžia kompiuterinius žaidimus. Kitos vaikų dažnai naudojamos paslaugos – vieša interneto prieiga ir periodinė spauda (šiomis paslaugomis, anot bibliotekininkų, vaikai naudojasi vienodai dažnai).

Kalbant apie vaikus, bibliotekininkai pastebi dažnesnį vaikų iš socialinės rizikos šeimų naudojimąsi visomis bibliotekos teikiamomis paslaugomis. Tai gali būti aiškinama tiek aplinkos (geriantys, smurtaujantys ir pan. tėvai), tiek techninių (neturi namų, neturi kompiuterio ir pan.) sąlygų neturėjimu atlikti tam tikras veiklas namuose. Kita vertus, kaip jau buvo minėta anksčiau, vaikai, kurių tėvai yra išvažiavę dirbti į užsienį, yra tiesiog sunkiau pačių bibliotekininkų identifikuojami (atitinkamai sunkiau identifikuojamos ir paslaugos, kuriomis naudojasi šie vaikai).

Taip pat norime atkreipti dėmesį į tai, kad knygų išdavimo ir periodinės spaudos skaitymo paslaugomis visų specifinių grupių atstovai dažniau naudojasi tose bibliotekose, kuriose dar nėra viešos interneto prieigos. Ir, savo ruožtu, bibliotekų, kuriose vieša interneto prieiga jau yra, darbuotojai nurodo, jog dažniau yra naudojamos tomis paslaugomis, kurioms yra reikalingas kompiuteris.

Paslaugos, kuriomis naudojasi nurodytos gyventojų grupės

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

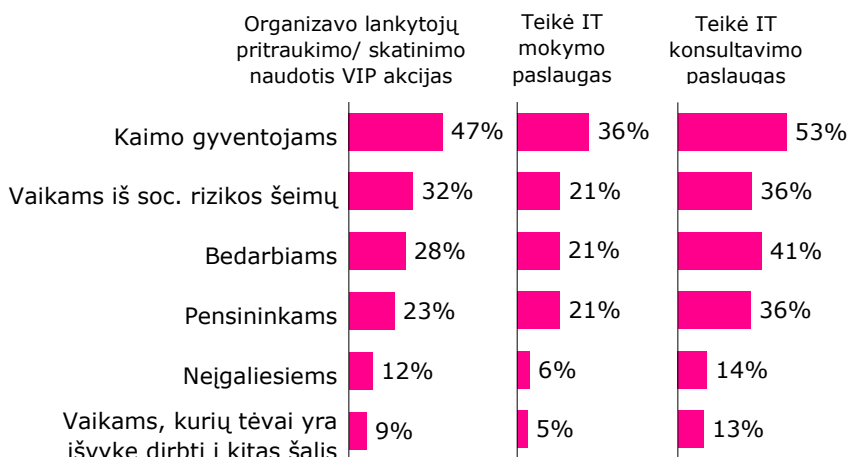
8.3. Bibliotekininkų iniciatyvos pritraukiant ir apmokant specifinių grupių atstovus

- Daugiausia priemonių buvo organizuojama gausiausiai grupei – kaimo gyventojams -

Kaimo gyventojai – vartotojų grupė, kuriai, anot bibliotekininkų, įvairios akcijos ir mokymai yra organizuojami dažniau nei kitoms gyventojų grupėms (47% bibliotekininkų nurodė kaimo gyventojams organizavę pritraukimo/ skatinimo naudotis vieša interneto prieiga akcijas; 36% bibliotekininkų nurodė, kad jų biblioteka organizavo kaimo gyventojams skirtus IT naudojimo mokymus). Viena vertus, ši grupė yra skaitlingiausia specifinių poreikių turinti grupė, kita vertus – kaimiečiai yra ir vieni iš aktyviausių bibliotekų lankytojų. Mokymai kaimo gyventojams dažniau organizuojami bibliotekų kaimo filialuose.

Bibliotekų gyventojų grupėms organizuoti mokymai ir konsultacijos

% skaičiuojamas nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose lankytojai gali pasinaudoti VIP, n=478

Bibliotekų darbuotojų teigimu, vaikams iš socialinės rizikos šeimų akcijos, skirtos skatinimui naudotis vieša interneto prieiga, buvo organizuotos beveik kas trečioje (32%) bibliotekoje; 28% bibliotekų tokios akcijos buvo organizuojamos bedarbiams, 23% bibliotekų – pensininkams. IT mokymo paslaugos, anot darbuotojų, šioms grupėms buvo organizuotos kas penktoje bibliotekoje.

Bibliotekininkų nuomone, mažiausiai įvairių akcijų ar mokymų yra skirta neįgaliesiems ir vaikams, kurių tėvai yra išvykę dirbti į užsienį. Šioms grupėms skirtų priemonių buvo mažiau, tačiau ir pačios grupės yra pakankamai problemiška identifikuojamos ir ne tokios gausios. Pavyzdžiui, pritraukimo/ skatinimo

naudotis vieša interneto prieiga akcijos neįgaliesiems buvo organizuotos 12% bibliotekų, vaikams, kurių tėvai dirba užsienyje, - 9% bibliotekų.

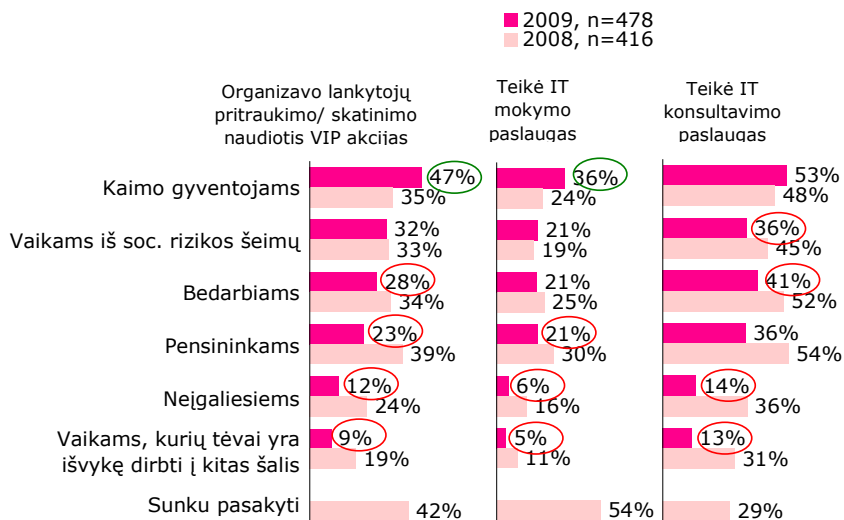
IT naudojimo klausimais tiriamos grupės, pasak bibliotekų darbuotojų, buvo konsultuojamos kiek dažniau, nei joms buvo organizuojami mokymai ar akcijos, tačiau, turint omenyje mokymų ar akcijų ir kasdienės darbo su kompiuteriais konsultavimo praktikos skirtumus, šis dažnis nėra pakankamai aukštas. Greičiausiai tai nulemia tiriamų grupių specifiškumas ir lankymosi bibliotekose dažnio specifika. Štai, pavyzdžiui, dažniau bibliotekose besilankantys kaimo gyventojai yra konsultuojami dažniau, o rečiausiai besilankantieji neįgalieji arba sunkiausiai identifikuojami vaikai, kurių tėvai yra išvykę dirbti į užsienį, - reikšmingai rečiau.

Lyginant su praėjusių metų duomenimis, per 2008 metus kaimo gyventojams buvo įgyvendinta daugiau tiek pritraukimo/ skatinimo naudotis VIP akcijų (nuo 35% 2007m. iki 47% 2008m.), tiek IT mokymų (atitinkamai nuo 24% iki 36%).

Mokymų ar akcijų, skirtų kitoms tiriamoms grupėms, pagausėjimo nestebima. Galima paminėti nebent tai, kad tiek pat, kiek ir praėjusiais metais, priemonių

Bibliotekų gyventojų grupėms organizuoti mokymai ir konsultacijos

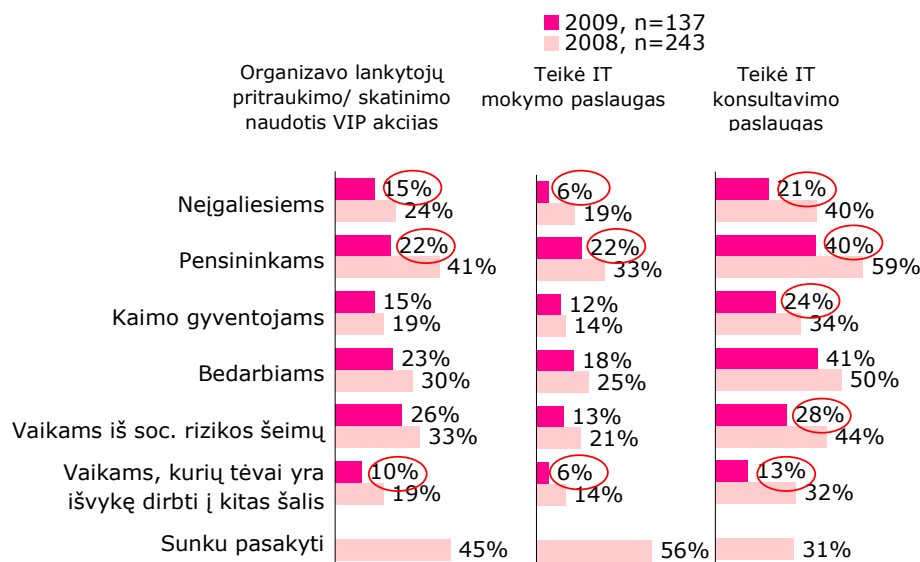
% skaičiuojamas nuo bibliotekininkų, kurių bibliotekose yra VIP

buvo organizuota vaikams iš socialinės rizikos šeimų; IT mokymo paslaugų bedarbiams. Priemonių skaičius kitoms grupėms per tiriamuosius metus sumažėjo.

Miestuose įsikūrusiose bibliotekose pozityvių pokyčių taip pat nestebima. 2008 metais buvo suorganizuota mažiau pritraukiančių ir skatinančių akcijų naudotis vieša interneto prieiga pensininkams ir vaikams, kurių tėvai išvykę uždarbiauti į užsienį; mažiau IT mokymų neįgaliesiems, pensininkams, vaikams, kurių tėvai išvykę dirbti į užsienį. Beveik visų grupių atstovai buvo rečiau konsultuoti IT naudojimo klausimais.

Bibliotekų gyventojų grupėms organizuoti mokymai ir konsultacijos
% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų, kurių bibliotekose lankytojai gali pasinaudoti VIP

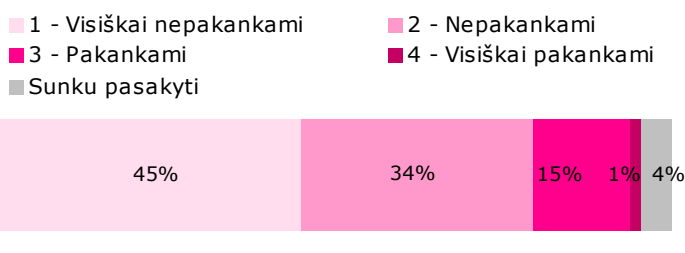
Kita vertus, įvertinant tai, kad, atliekant šį tyrimą 2008 metais, labai didelės dalys (45% akcijų atveju, 56% IT mokymų atveju ir 31% konsultavimo atveju) bibliotekininkų negalėjo atsakyti į šį klausimą (galėjo rinktis atsakymo variantą „sunku pasakyti“) duomenų patikimumas, lyginant per metus įvykusius pokyčius, yra nelabai tikslus.

8.4. Bibliotekininkų gebėjimai aptarnauti vartotojus su specialiaisiais poreikiais

- Įgūdžių aptarnauti specialius poreikius turinčius vartotojus bibliotekininkai neturi -

Vartotojų su specialiais poreikiais aptarnavimo žinios ir įgūdžiai

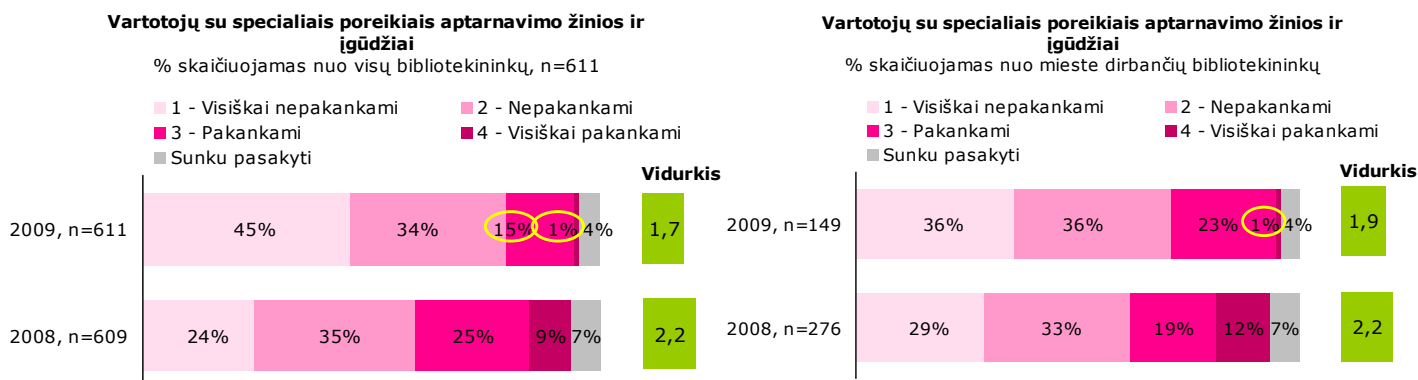
% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

Bibliotekų darbuotojai jaučia didelį žinių ir įgūdžių stygių aptarnauti vartotojus su specialiaisiais poreikiais (pavyzdžiui, turinčių regos ar klausos sutrikimus). Tik 16% bibliotekininkų nurodo tokias žinias, didesnes ar mažesnes, turintys. Tai dažniau yra jaunesnio amžiaus bibliotekininkai, dirbantieji miestuose įsikūrusiose bibliotekose, turinčiose viešą interneto prieigą.

Per 2008 metus, lyginant su vertinimais 2007m., specialių poreikių turinčių vartotojų aptarnavimo įgūdžiai ne tik nepagerėjo, bet ir gerokai suprastėjo. Jei 2008m. atlikto tyrimo metu 59% bibliotekininkai teigė neturintys tokių įgūdžių, tai 2009 metų tyrimo metu tokių įgūdžių neturintys nurodė jau 79% bibliotekininkų.

Specialių poreikių turinčių vartotojų aptarnavimo įgūdžių vertinimas yra panašus ir miestų bibliotekose (nuo 62% tokių įgūdžių neturinčių 2007m. šis rodiklis išaugo iki 72% 2008m.)

9. Bibliotekų teikiamos paslaugos ir įvaizdis

Paskutinėje ataskaitos dalyje aptarsime bibliotekininkų bibliotekoje teikiamų paslaugų pokyčio vertinimus ir tai, kaip bibliotekininkės subjektyviai suvokia biblioteką, jos paskirtį šiuolaikinėje visuomenėje, bibliotekininkų vaidmenį jose.

9.1. Paslaugų teikimo bibliotekose pokyčio vertinimas

- 2008m. paslaugų teikimas bibliotekose nepakito arba kiek pagerėjo -

Bendroji paslaugų teikimo bibliotekose pokyčio per 2008 metus tendencija – daugumos paslaugų teikimas nepakito (taip mano apytiksliai kas antras bibliotekininkas) arba pagerėjo (taip mano apytiksliai kas trečias bibliotekininkas).

Pažvelkime atidžiau į šiuos pokyčių vertinimus. Labiausiai bibliotekininkų nuomonė išsiskyrė vertinant su dviem populiariausiomis (o todėl ir aktualiausiomis) bibliotekos teikiamomis paslaugomis susijusius aspektus – knygų asortimentą ir periodinės spaudos įvairovę. Kiek daugiau (39%) bibliotekininkų mano, kad 2008m. knygų asortimentas pagerėjo, panaši dalis mano, kad jis nepakito (33%), o ketvirtadalis mano, kad asortimentas pablogėjo (25%). Tai, kad knygų asortimentas pablogėjo, dažniau pažymi centrinėse ir Dzūkijoje įsikūrusiose bibliotekose dirbantys darbuotojai; suvalkiečiai ir žemaičiai dažniau mano, kad asortimentas nepakito, o aukštaičiams atrodo, kad asortimentas pagerėjo. Vertinant periodinės spaudos įvairovę, kaimuose dirbantieji bibliotekininkai mano kad ši įvairovė pagerėjo.

Kalbant apie bibliotekų organizuojamų renginių įvairovę ir kokybę, kas antras bibliotekininkas mano, kad nei įvairovė, nei kokybė nepakito; tačiau apie 40% bibliotekininkų pastebi renginių organizavimo kokybės ir įvairovės pagerėjimą. Renginių įvairovė dažniau nepakito tų bibliotekininkų nuomone, kurių bibliotekose dar nėra viešos interneto prieigos; ir atvirkščiai, didesnę įvairovę pažymi dirbantieji su vieša interneto prieiga, centrinių bibliotekų darbuotojai. Aukštaitijos regione dirbantieji pastebi pozityvius poslinkius abejais renginių organizavimo aspektais.

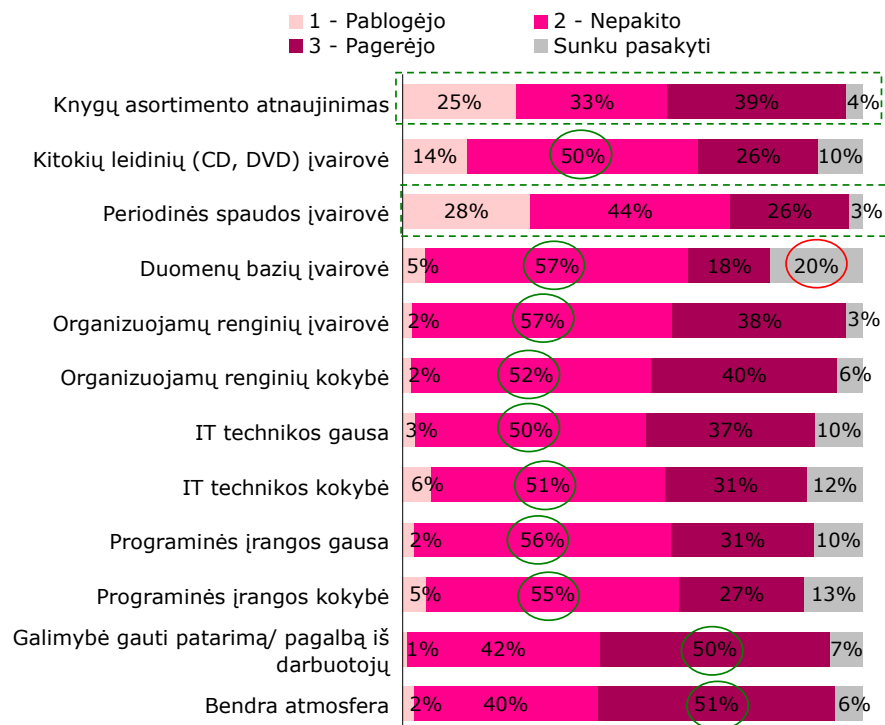
Visą tai, kas yra susiję su informacinėmis technologijomis (IT technika, programinė įranga), kas antras bibliotekininkas vertina kaip situaciją be jokių pokyčių, o kas trečias bibliotekininkas situaciją vertina kaip pagerėjusią. Kaimų filialuose dirbantys bibliotekininkai, neturintieji VIP situaciją linkę vertinti kaip nepakitusią; miestuose dirbantys, VIP aptarnaujantys bibliotekininkai pažymi pagerėjusią situaciją IT ūkyje.

Duomenų bazės įvairovės vertinimuose galima atkreipti dėmesį į tai, kad net kas penktas (20%) bibliotekininkas negali šio kriterijaus įvertinti. Galintieji vertinti dažniau mano, kad situacija nepakito.

Reikšmingiausi pozityvūs pokyčiai, anot bibliotekininkų, susiję su tuo, kas nieko nekainuoja. T.y. kolegiška pagalba padedant naudotis kompiuteriu ar internetu ir bendra atmosfera bibliotekose. Pozityvius pokyčius, vertinant bibliotekas šiais aspektais, mato kas antras bibliotekininkas. Likę mano, kad situacija nepakito.

Kaip pakito bibliotekose teikiamos paslaugos per 2008m.?

% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų, n=611

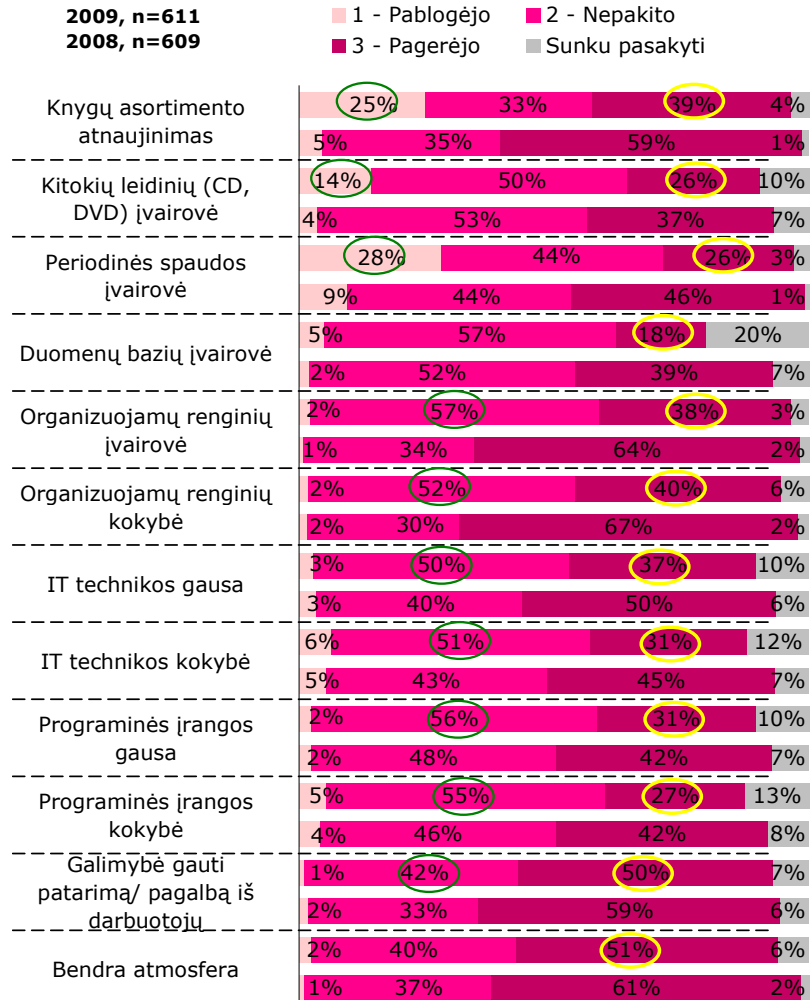

Lyginant tai, kaip 2008 metų tyrime bibliotekininkai vertino pokyčius įvykusius 2007 metais, ir tai, kaip tą patį vertina 2009 metų tyrime, galime konstatuoti, kad, beveik visų paslaugų teikimą bibliotekininkai linkę vertinti labiau kaip nepakitusį nei kaip pagerėjusį (t.y. žymiai daugiau bibliotekininkų nurodo vertinimus „nepakito“, nei „pagerėjo“).

Išimtis – paslaugų, susijusių su įvairių leidinių įvairove, vertinimai. Pavyzdžiui, knygų asortimentas, periodinės spaudos ir kitų leidinių įvairovė dažniau vertinama kaip „pablogėjusi“. Galime kelti prielaidą, kad pablogėjusius paslaugų teikimo vertinimus labiausiai įtakojo šalies ekonomikos krizė ir sumažėjęs finansavimas bibliotekoms (oficialia pasaulinės ekonomikos krizės pradžia laikomas 2008 rugpjūtis).

**Kaip pakito bibliotekose teikiamos paslaugos per praėjusius metus?
(2008vs2007)**

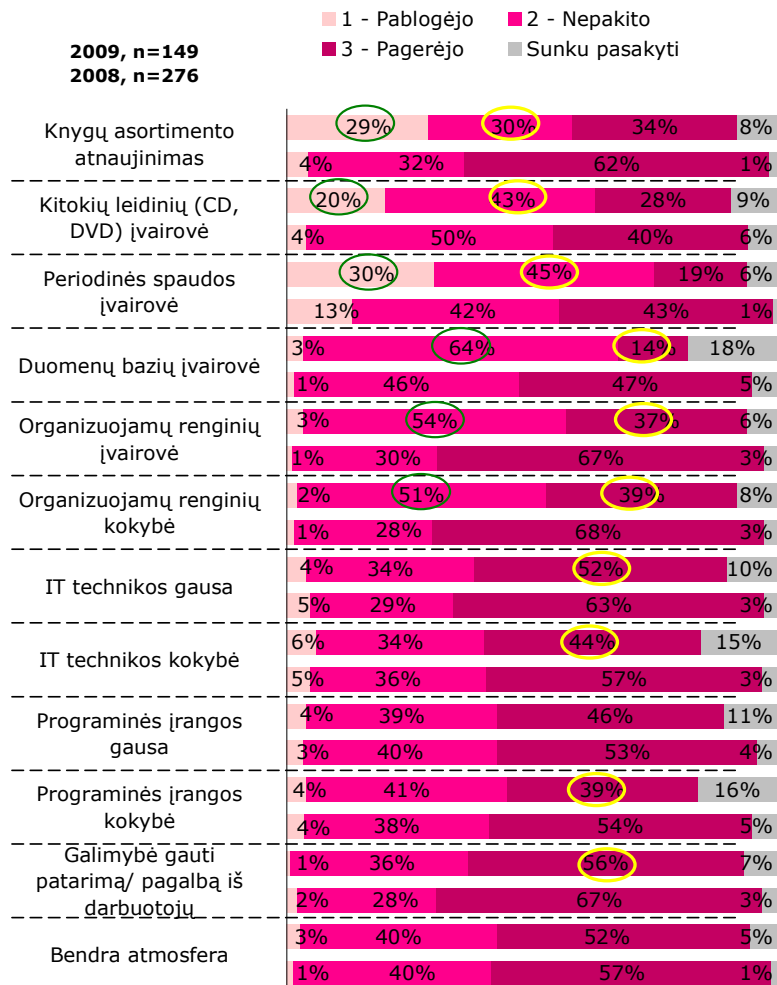
% skaičiuojamas nuo visų bibliotekininkų

Atliekant analogiškus pokyčių per 2007 ir 2008 metus palyginimus ir analizuojant tik miestuose dirbančių bibliotekininkų nuomonę, pastebimos kiek švelnesnės vertinimo tendencijos: miestuose dirbantys bibliotekinkai paslaugų, susijusių su viešos interneto prieigos teikimu (IT technikos ir programinės įrangos gausos ir kokybės), nelinkę vertinti kaip pablogėjusių.

Kaip pakito bibliotekose teikiamos paslaugos per preėjusius metus? (2008vs2007)

% skaičiuojamas nuo mieste dirbančių bibliotekininkų

9.2. Bibliotekos įvaizdis bibliotekininkų akimis

- Vieša interneto prieiga – bibliotekų įvaizdį formuojantis veiksnys -

Biblioteką bibliotekinkai suvokia labai pozityviai. Jų nuomone tai yra populiari vieta, kurioje galima galima bendrauti ir smagiai leisti laiką. Bibliotekose tvyro gera atmosfera ir jas galima laikyti bendruomenės gyvenimo centru. Kiek mažiau bibliotekinkų biblioteką galėtų įvardinti kaip madingą ar šiuolaikišką vietą.

Bibliotekos, kaip madingos, šiuolaikiškos vietos, kurioje galima smagiai leisti laiką, vertinimas, priklauso nuo to, ar bibliotekoje, kurioje bibliotekinkas dirba, yra įrengta vieša interneto prieiga: jei yra, tuomet labiau šiuolaikiška ir smagu, jei ne – labiau senamadiška ir nuobodu.

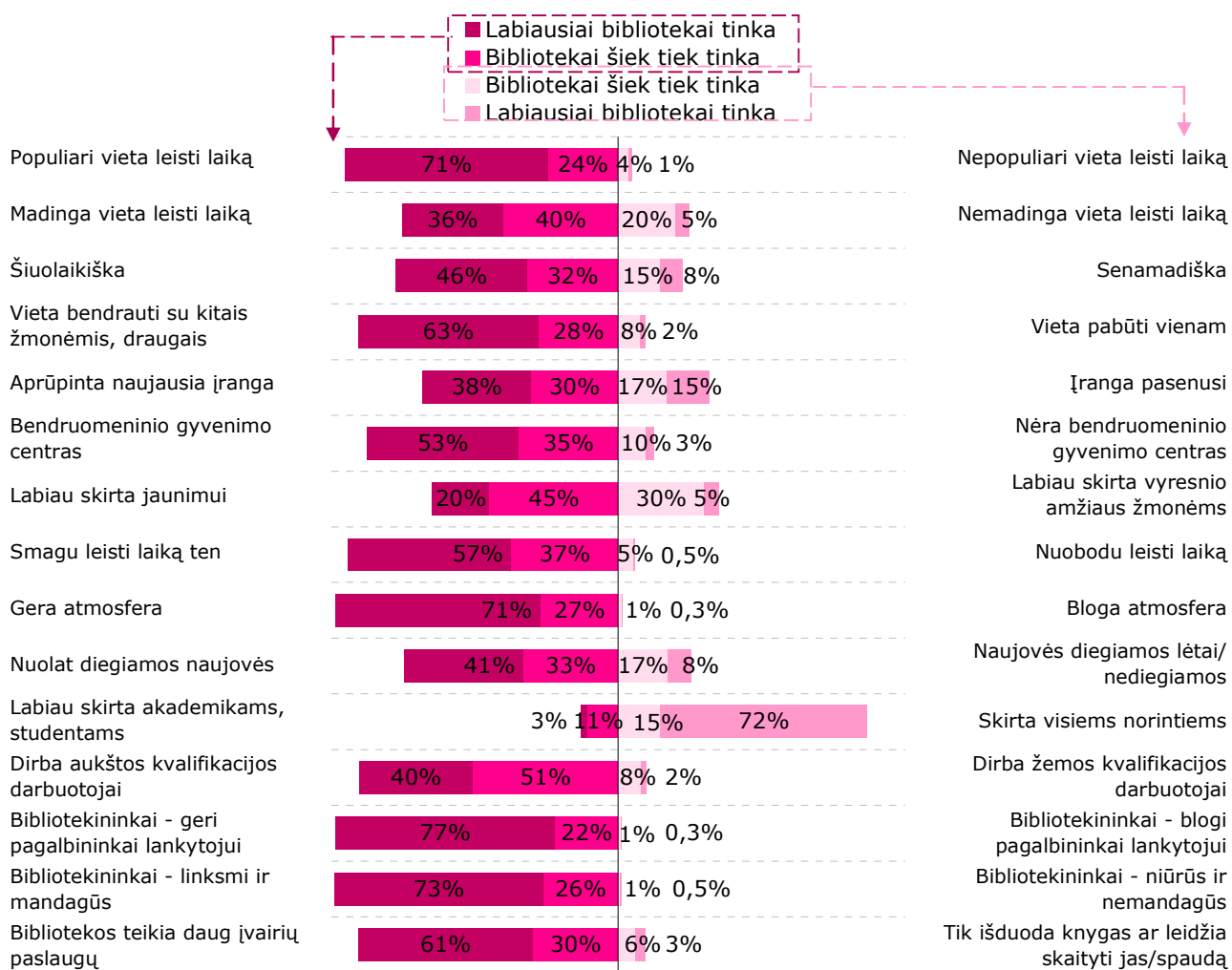
Dauguma pritaria tam, kad bibliotekos teikia daug įvairių paslaugų, tačiau bibliotekininkų nuomonės kiek labiau išsiskiria vertinant naujoves ir įrangą: trys iš keturių bibliotekininkų linkę pritarti tam, kad bibliotekoje yra nuolat diegiamos naujovės ir jos yra aprūpintos naujausia įranga; kas ketvirtas bibliotekinkas naujovių gausa ir įrangos naujumu būtų linkęs suabejoti. Bibliotekas su naujovėmis paprastai mažiau linkę sieti kaimo bibliotekose ir bibliotekose, kuriose dar nėra viešos interneto prieigos,

dirbantys bibliotekininkai. Miestų bibliotekų, turinčių viešą interneto prieigą, darbuotojai naujovėmis bibliotekoje neabejoja.

Bibliotekų paslaugos, pasak bibliotekininkų, yra skirtos plataus profilio lankytojams; bibliotekų teikiamų paslaugų bibliotekininkai nebūtų linkę apriboti tik studentų ar akademinio rato žmonių interesais. Galvojant apie amžiaus grupes, kurioms yra labiau skirtos bibliotekų paslaugos, bibliotekininkai kiek dažniau linkę manyti, kad biblioteka yra vieta labiau skirta jaunimui (65%), nors trečdalis (35%) bibliotekininkų mano priešingai ir nurodo, kad biblioteka yra labiau skirta vyresnio amžiaus žmonėms. Nuomonė apie tai, kokio amžiaus žmonėms yra skirtos bibliotekos paslaugos, priklauso nuo pačių bibliotekininkų amžiaus: kuo jaunesnis bibliotekininkas, tuo dažniau mano, kad skirta jaunimui, kuo vyresnis – tuo dažniau pasisako už pagyvenusius žmones bibliotekoje. Stebima panaši priskyrimo tendencija ir pagal vietą, kurioje bibliotekininkas dirba: kaimo bibliotekininkai dažniau linkę manyti, kad biblioteka skirta jaunimui, miesto – pagyvensiems žmonėms.

Vertindami savo pačių įvaizdį bibliotekininkai save linkę matyti kaip linksmus, mandagius darbuotojus, kurie yra nuolat pasirengę padėti lankytojams. Vis dar labai gerai, tačiau kiek prasčiau nei emocines bibliotekininkų charakteristikas, bibliotekininkai vertina darbuotojų kvalifikaciją: 40% labai pritaria darbuotojų kvalifikacijos vertinimui kaip aukštos, 51% - pritaria, tačiau su tam tikra abejojimu.

Įvaizdinės bibliotekos savybės
% skaičiuojamas nuo atsakiusių bibliotekininkų

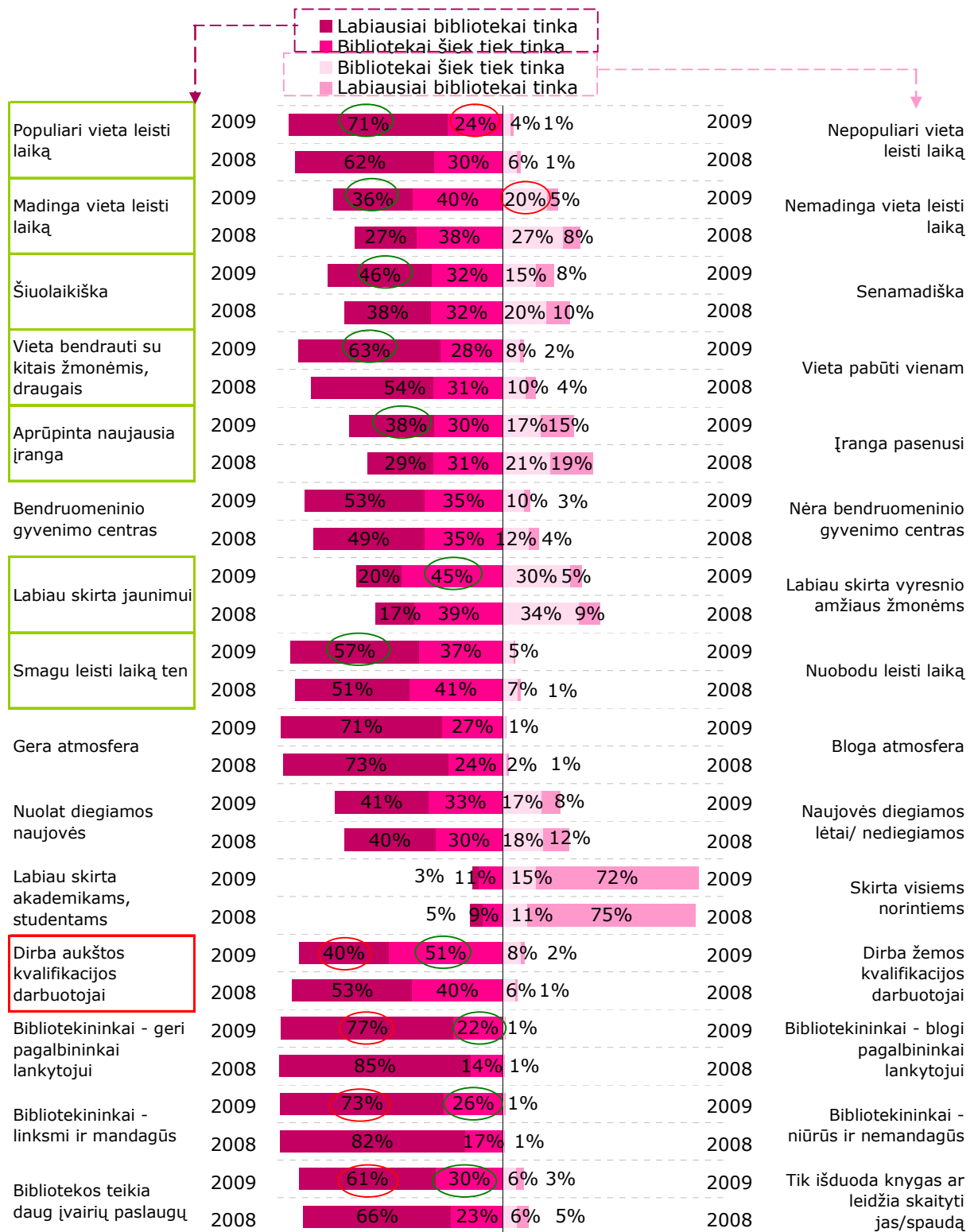

Kaip pasikeitė bibliotekininkų nuomonė apie bibliotekas ir kolegas per 2008 metus?

Biblioteka vis labiau siejama su populiaria, madinga vieta, kurioje smagu leisti laiką, bendrauti su kitais žmonėmis, draugais. Daugiau bibliotekų aprūpinus VIP, biblioteką jos darbuotojai vis labiau suvokia ir kaip šiuolaikišką, naujausia įranga aprūpinta vietą. Visa tai turint omenyje, tokioje smagioje ir šiuolaikiškoje vietoje vis daugiau užsiėmimų gali surasti jaunimas.

Jei pozityvieji pokyčiai, įvykę bibliotekose per 2008 metus yra siejami su bibliotekos emociniu įvaizdžiu ir įrangos gerinimu, kiek prasčiau bibliotekininkai vertina patys save: nedaug, tačiau kiek sumažėjo manančių, kad visų bibliotekininkų kvalifikacija yra aukšta.

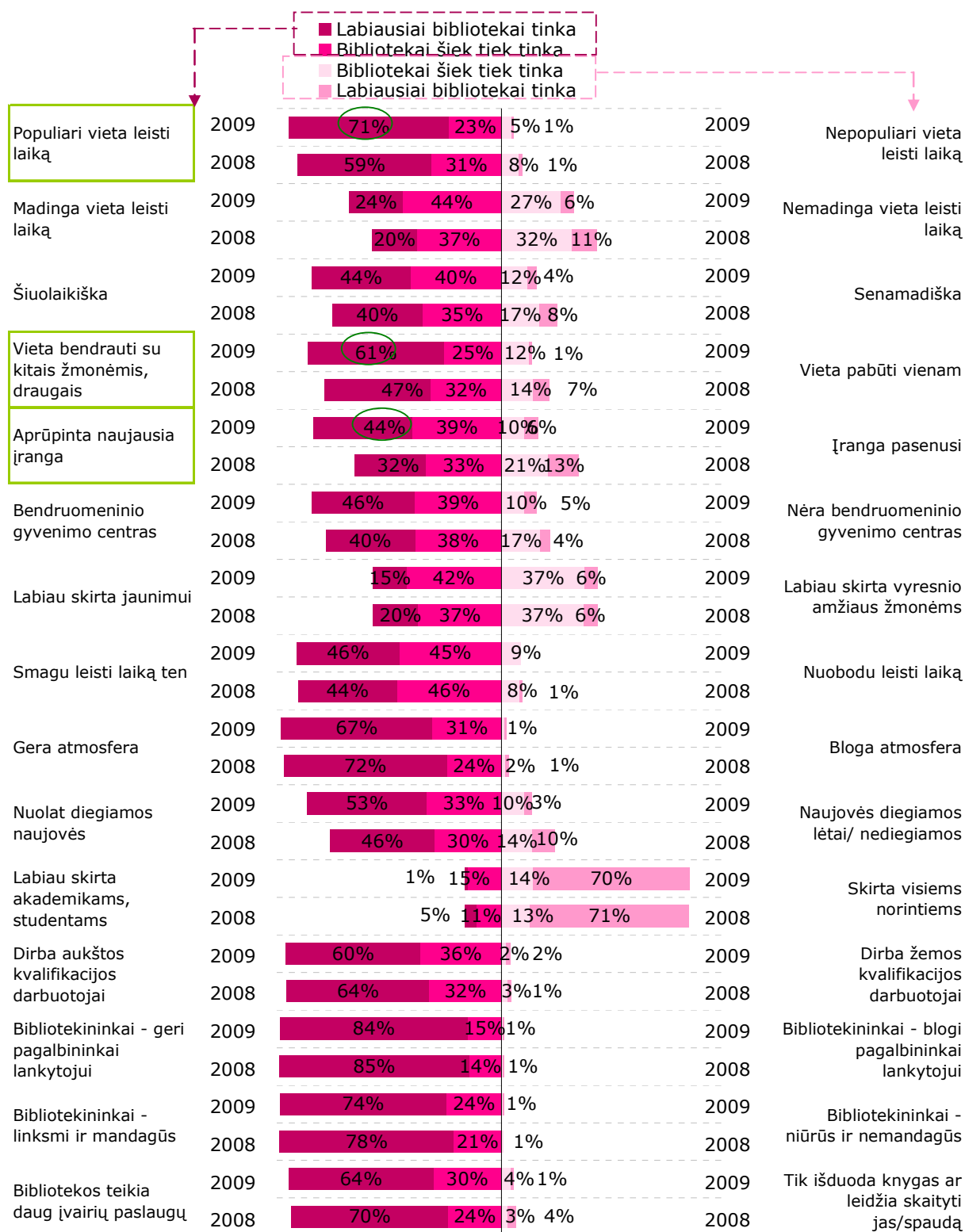
Įvaizdinės bibliotekos savybės
% skaičiuojamas nuo atsakiusių bibliotekininkų

Panašios tendencijos, vertinant bibliotekų įvaizdį, stebimos ir tarp miesto bibliotekininkų: pakilo bibliotekų vertinimas kaip populiarios, naujausia įranga aprūpintos vietos, kurioje galima bendrauti su kitais žmonėmis ar artimaisiais.

Įvaizdinės bibliotekos savybės

% skaičiuojamas nuo miestuose dirbančių bibliotekininkų

10. Išvados ir apibendrinimai

Bibliotekininkų tyrimo duomenų apibendrinimai ruošiami stengiantis atitrūkti nuo tyrimo metu surinktos informacijos gausos ir vėl sugrįžti prie pagrindinių Projekto „Bibliotekos pažangai“ keliamų tikslų ir klausimų, į kuriuos bibliotekininkų tyrimas turėjo atsakyti.

Arba, kitaip tariant, informacijos yra daug, tačiau į klausimą „O kas iš to?“ („So what?“) atsakymų kol kas neturime.

Norėdami pateikti apibendrinimus struktūruotai, pastebėtas tendencijas pristatysime tematikų pristatymo ataskaitoje tvarka.

Viešos interneto prieigos skvarba ir jos poreikio patenkinimas

Tyrimo metu nebuvo išsikėlę uždavinio užfiksuoti (o ir tai yra neįmanoma), kiek per tiriamąjį laikotarpį Lietuvos viešosiose bibliotekose buvo įrengta naujų viešos interneto prieigos vietų. Tačiau tikrai žinome, kad naujos vietos buvo kuriamos, ir vis daugiau apklausoje dalyvaujančių bibliotekininkų dirba bibliotekose, kurioje yra vieša interneto prieiga. Tai – faktas.

Kitas faktas – beveik visose miesto bibliotekose vieša interneto prieiga jau yra įdiegta. Vadinas, iš to turėtų išplaukti, kad bibliotekų lankytojai miestuose gali nevaržomai, kada nori, šia paslauga naudotis? Tyrimo duomenys rodo, kad taip nėra. Nežiūrint į tai, kad miestuose viešos interneto prieigos vietų sukurta daugiau, norinčiųjų šia prieiga naudotis eilės vis dar yra įprastas reiškinys miesto bibliotekose. Tiesa, eilės yra kiek sumažėjusios. Didėjantis viešos interneto prieigos vietų skaičius ir egzistuojančios eilės akivaizdžiai liudija tai, kad poreikis naudotis šia paslauga vis dar yra didesnis nei siūlomos galimybės. Arba, kita vertus, galime stebėti akivaizdžios viešos ir nemokamos interneto prieigos naudos keliamo poreikio naudotis šia paslauga augimo fenomeną. Ir tai yra labai džiugu.

Kaime situacija yra kiek kitokia: eilės norinčių naudotis vieša interneto prieiga yra beveik tokios pačios, kaip mieste, o per pastaruosius metus dar ir išaugo. Tačiau tai nėra rodiklis, kuris rodytų, kad Projektas nepasiekia užsibrėžtų tikslų. Tai – tarpinė stotelė prieš intensyvaus viešos interneto prieigos skvarbos spurtą kaimuose. O ar spurtas duos rezultatų, kurių yra laukiama, parodys 2010 metų tyrimai.

viešos interneto prieigos poreikis miestuose vis labiau patenkinamas

Techniniai viešos interneto prieigos teikimo rodikliai

Kalbant apie techninius viešos interneto prieigos rodiklius norėtume paminėti tik tai, kad nemaža dalis bibliotekininkų liudija tiekiamo interneto greičio kokybės pagerėjimą.

internetas viešos prieigos vietose tapo greitesnis

Metodinė pagalba, teikiant viešos interneto prieigos paslaugą

Metodinės pagalbos daugumai bibliotekininkų užtenka. Tačiau, kalbant apie daugelį su viešos interneto prieigos aptarnavimu, susijusių įgūdžių, dauguma bibliotekininkų dar tikrai turi nemažai erdvės tobulėjimui. Kaip tai paaiškinti? Metodinės pagalbos daugiau nebereikia, o žinių ir įgūdžių vis dar neturima pakankamai. Paaiškinimas, kuris peršasi greičiausiai, yra toks: metodinė pagalba, t.y. įvairios veiklos gairės ir metodinės medžiagos, bibliotekininkams tiesiog neatrodo patrauklios ir efektyvios mokymosi iš jų prasme. Yra nusistovėjusi tam tikra konsultavimosi *status quo*, kuri, berods, bibliotekininkus tenkina: kaimuose ir mažesniuose filialuose miestuose dirbantys bibliotekininkai tiesiog pasiskambina gerai informuotiems kolegoms į centrinės bibliotekas, o pastarieji, savo ruožtu, neturi kitos išeities, kaip skaityti ir remtis veiklos gairėse pateikiamais išaiškinimais.

žinios suteikiamos ir įgūdžiai formuojami turėtų būti per interaktyvesnes, vartojimui draugiškesnes priemones (didinant praktinių užsiėmimų/ atestacijų skaičių)

Viešos interneto prieigos nauda

Jei įmanomas viešos interneto prieigos teikiamas naudas padalintume į dvi naudų grupes – socialines ir ekonomines (plačiau apie šių naudų išaiškinimus galima pasiskaityti ataskaitoje), - stebima tendencija, kad patys viešos interneto prieigos vartotojai dažniau naudojami socialinę naudą teikiančiais interneto ištekliais, nei ekonomine. Kita vertus, naudojimas internetu gali būti modeliuojamas, informuojant apie naujas, nematytas galimybes, aktualizuojant jų naudą vartotojui ir apmokant jomis naudotis savarankiškai. Kalbant apie minėtą naudos krypties modeliavimą, norėtųsi pasidžiaugti, kad bibliotekininkai šią naudos kryptį modeliuoja labai pragmatiškai ir teisingai. Naudojimas socialinėmis naudomis yra skatinamas mažiau, kai, tuo tarpu, naudojimas ekonominėmis naudomis - vykdomas intensyviau.

Kitas probleminis aspektas, kalbant apie naudos modeliavimą, yra tai, kad efektyviausias yra įsisaugojamos naudos modeliavimas. T.y. bibliotekininkai, prieš skatindami naudotis vienais ar kitais interneto ištekliais, patys turi tikėti šios galybės teikiama nauda. Daugumos išteklių atvejais taip ir yra: bendravimo, laisvalaikio, ekonominės veiklos galimybės yra ir intensyviai skatinamos ir tos, kuriomis vartotojai dažnai naudojami. O, tarkime, kalbant apie švietimo, sveikatos informaciją, naudojimąsi elektroninėmis valdžios paslaugomis, bibliotekininkų skatinimo ne tik trūksta, bet ir patys bibliotekininkai nelabai tiki sveikatos informacijos ar naudojimosi elektroninės valdžios paslaugomis nauda individui ar bendruomenei.

toliau palaikyti ekonominių naudų skatinimo kryptį (socialinėmis naudojamosi ir be skatinimo), tuo pačiu įtikinamai bibliotekininkams aktualizuojant šių galimybių naudą

Bibliotekininkų žinios ir įgūdžiai

Jei apibendrintai žiūrėsime į tai, kaip bibliotekininkai vertina visus savo įgūdžius, matysime, kad geriausiai vertinami tie įgūdžiai, kurie arba yra reikalaujantys mažiau specialių žinių ir gali būti kompensuojami iš „bendro išsilavinimo“, arba tie, kurie iš pirmo žvilgsnio (ypač neturint atitinkamos patirties) atrodo nesunkiai įgyvendinami. Ir atvirkščiai, prasčiau yra vertinami tie įgūdžiai, kuriuos naudojant, žinių „iš bendro išsilavinimo“ akivaizdžiai nepakaks.

Bibliotekininkų įgūdžių grandinė atrodo taip (skliausteliuose pateikiamas % bibliotekininkų, manančių, kad jų įgūdžiai yra daugiau ar mažiau pakankami):

VIEŠINIMAS VISUOMENEI (81%) → NAUDOJIMASIS KOMPIUTERIU (77%) → INTERNETO IŠTEKLIAI (75%) → BENDRAVIMAS SU ŽINIASKLAIDA, POLITIKAIS (67%) → INTERNETO NAUJOVES (69%) → VARTOTOJŲ SU SPEC. POREIKIAIS APTARNAVIMAS (16%)

Nei vienos iš šių įgūdžių grupių vertinimas per tiriamąjį laikotarpį nepagerėjo.

Ir po kelias pastabas apie kiekvieną iš įgūdžių:

Naudojimas kompiuteriu: kompiuteriu naudojami vis daugiau šalies bibliotekininkų. Baziniai naudojimosi kompiuteriu įgūdžiai yra gerai įvaldyti, tačiau pagrindinė su naudojimosi kompiuteriu siejama problema – nepakankami darbo su programomis įgūdžiai (Word, Excel, Power Point), kurie labai įtakoja bendrą bibliotekininko naudojimosi kompiuteriu įgūdžių vertinimą.

Interneto išteklių naudojimo įgūdžiai: dauguma bibliotekininkų interneto išteklių valdymo įgūdžius vertina kaip pakankamus, tačiau ištikrųjų gerai jie yra įvaldę interneto naudojimą bendraisiais tikslais ir paieškų sistemų naudojimą (kadangi tai atlieka dažniausiai, bendruosius naudojimosi internetu gebėjimus vertina gerai). Visi kiti interneto ištekliai – dalyvavimas forumuose, telefoniniai pokalbiai, bylų apsikeitimo programos, svetainių kūrimas – yra įvaldyti nepakankamai. Ir jei, kalbant apie mieste dirbančius

bibliotekininkus galima sakyti, kad daugeliu su IT ir internetu susijusiais klausimais jų gebėjimai yra stipresni nei kolegų kaime, kalbant apie išvardintuosius, kiek labiau specifinius, išteklius jie pranašumo nebeturi.

Naudojimasis internetu ištekliais savarankiškai labai priklauso nuo turimų įgūdžių. Kuo jų daugiau, tuo dažniau naudojama. Todėl miesto bibliotekininkai daugeliu ištekliu savarankiškai naudojami dažniau. Galimybės konsultuoti ar mokyti naudotis internetu ištekliais kitus yra dar retesnės, tačiau ir jos pirmiausia siejamos su turimais įgūdžiais. Iš „tradicinių“ interneto išteklių problemiškesni konsultavimo ir mokymo prasme yra naudojimas elektroninėmis valdžios paslaugomis, elektronine bankininkyste ir interneto svetainės turinio kūrimas.

Interneto naujovės – *terra incognita* (liet. nežinoma žemė) didesnei daliai bibliotekininkų. Apie jas žinoma nedaug, jomis nemokama naudotis. Apie Web 2.0, Library 2.0, RSS žino retas ir centrinės bibliotekos darbuotojas. Vienintelė išimtis, žinoma didesnei daliai bibliotekininkų, – Wikipedia. Situacija atrodo pakankamai niūri kitų gebėjimų kontekste, tačiau pasiguosti galima bent tuo, kad šios naujovės yra naujovės ir plačiai visuomenei, ir tuo, kad stebimi pozityvūs pokyčiai, liudijantys apie tai, kad vis daugiau bibliotekininkų sužino, kas tos naujovės yra, vėliau išmoka jomis naudotis, o tuomet jau ir mokyti kitus.

Viešinimo įgūdžiai: turimus viešinimo įgūdžius visuomenei bibliotekininkai vertina gerai. Tačiau, žinant, kad dažniausios viešinimo visuomenei veiklos apsiriboja straipsnių į spaudą parengimu ar viešu kalbėjimu, tokie vertinimai nestebina. Bibliotekininkų, kurie, viešindami teikiamas paslaugas, užsiima aktyvia išorine veikla, yra gerokai mažiau (o juk ir nesiekiami, kad tuo užsiimtų kiekvienas?).

Bendravimo su žiniasklaida ar valdžios atstovais įgūdžiai vertinami kur kas prasčiau. Ir, pastebima, kad viešinimo įgūdžių vertinimas labai priklauso nuo turėtos patirties viešinimo srityje: turėję tokios patirties savo įgūdžius yra linkę vertinti geriau.

Viešinimo įgūdžiai per tiriamuosius metus susilpnėjo (ypač bendravimo su žiniasklaida ir valdžia).

1) praktinių užsiėmimų metu ar nuotolinio mokymo būdu stiprinti bibliotekininkų įgūdžius naudotis pagrindinėmis kompiuterio programomis; 2) dalyvavimas forumuose, telefoniniai pokalbiai, bylų apsikeitimo programos, svetainių kūrimas – interneto ištekliams reikalaujantys žinių gilinimo ir praktinių įgūdžių stiprinimo; 3) atskirą dėmesį skirti bibliotekininkų gebėjimams konsultuoti ir mokyti kitus naudotis elektroninėmis valdžios paslaugomis, elektronine bankininkyste ir interneto svetainės turinio kūrimu; 4) interneto naujovės – būtini nauji (pakartotiniai) mokymai (geriau praktiniai); 5) viešinimo įgūdžių tobulinimas ir didesnė veiklų šių amplitudė.

Viešos interneto prieigos vartotojų pritraukimas

Pagrindinė problema, renkant informaciją apie šias grupes iš bibliotekininkų, – grupių atstovų identifikavimo problema. Sunkiausia bibliotekininkams yra identifikuoti vaikus, kurių tėvai išvykę dirbti į užsienį.

Pagal bibliotekininkų nurodytus lankymosi bibliotekose dažnius specifinių grupių atstovus sąlyginai galėtume padalinti į dvi grupes: „bibliotekų gyventojai“ ir „knygų skaitytojai“ (platesni aprašai –

ataskaitoje). „Bibliotekų gyventojams“ dažniau gali būti priskiriama didesnė dalis kaimo gyventojų, vaikų iš socialinės rizikos šeimų, bedarbių, pensininkų. „Knygų skaitytojų“ dažniau yra tarp pensininkų, bedarbių, neįgaliųjų. „Bibliotekų gyventojams“ biblioteka yra svarbi kaip bendravimo, kultūros ir informacijos židinys, „knygų skaitytojams“ – kaip informacijos, leidinių šaltinis. Džiugu, kad tarp tiriamų specifinių grupių „bibliotekų gyventojų“ yra daugiau nei tiesiog „skaitytojų“.

Atsižvelgiant į tai, kad visų grupių (išskyrus neįgaliuosius ir vaikus, kurių tėvai dirba užsienyje) lankomumas bibliotekose, bibliotekininkų nuomone, yra aukštas, socialinė atskirtis nuo visuomenės bent jau „bibliotekos gyventojų“ atveju yra mažesnė.

Daugiausia pritraukimo priemonių per tiriamuosius metus buvo skirta gausiausiai kaimo gyventojų grupei, mažiausia renginių – neįgaliesiems ir vaikams, kurių tėvai dirba užsienyje.

1) siekiant sumažinti identifikavimo problemą, skatinti artimesnį asmeninį bibliotekininko – lankytojo santykį; 2)

įmanomais būdais siekti įtraukti lankytojus į bibliotekos veiklą,

siekiant jį „apgyvendinti“ bibliotekoje; 3) bendravimas – vienas iš

pagrindinių lankymosi bibliotekose veiksnių (ypač vyresnio amžiaus

žmonėms), todėl rekomenduojama organizuoti neformalius

renginius, kurių metu lankytojai galėtų susipažinti, pabendrauti

Viešos interneto prieigos vartotojų pritraukimas

Siekiant pritraukti daugiau viešos interneto prieigos vartotojų, bibliotekose dažniausiai pakabinamas raginantis plakatas, kuris papildomai yra palaikomas asmeniniais bibliotekų lankytojų kvietimais pasinaudoti vieša interneto prieiga. Aktyvios, informacinės priemonės (specializuoti mokymai, atvirų durų dienos ir pan.) yra organizuojami kur kas rečiau.

(...bet, jei prie viešos interneto prieigos yra eilės ir be raginimų, kokia tuomet turi būti bibliotekininko motyvacija kviešti naujus vartotojus?)

Akcijos, raginančios pradėti naudotis vieša interneto prieiga, organizuojamos kur kas dažniau nei IT mokymai, o per pastaruosius metus, organizuojamų akcijų dažnis dar labiau suintensyvėjo.

Asmeniškai prie bet kokios formos viešos interneto prieigos vartotojų mokymų prisidėjo kiek mažiau nei pusė bibliotekininkų. Dauguma prisidėjo prie mokymų medžiagos rengimo.

asmeninis indėlis, prisidedant prie viešos interneto prieigos mokymų organizavimo, yra per retas. Ar taip nebandoma perkelti

atsakomybės ir veiklos centralizuotai vykdomiems mokymams ir akcijoms?

Bibliotekų teikiamų paslaugų vertinimas

Daugumos bibliotekų paslaugų teikimas, bibliotekininkų nuomone, per 2008 metus nepakito. Daugiau diskusijų kyla tik vertinant knygų, spaudos, kitų leidinių asortimento pokyčius (pagerėjo, pablogėjo ar nepakito). Pagerėjo tik tai, kas nemokama: kolegiška pagalba ir atmosfera bibliotekoje.

Bibliotekos įvaizdis

Kaip ir buvo galima tikėtis, bibliotekininkai bibliotekų įvaizdį vertina labai gerai, dažniausiai beveik vienbalsiai pasisakydami už labiau pozityviasias bibliotekos pusę atspindinčias savybes.